

Bandekriminalitet og religiøs fundamentalisme blandt unge mænd med minoritetsetnisk baggrund

En undersøgelse af sociale problemer blandt unge mænd med minoritetsetnisk
baggrund bosat i udsatte boligområder

Skrevet af:
Christina Lund Nielsen
Sadiah Parvez
Vejleder: Helle Johansen

Ålborg Universitet
Speciale modul 6
Februar 2013
Anslag: 239.895

Abstract

In the political and public debate, there has recently been an increased focus on young men with different ethnic background than Danish and social problems related to this group. This focus stems from various complex factors.

Several studies point to the fact that the group of young men with different ethnic background than Danish is more prone to leaving academic studies after high school than their female counterparts. In addition, the group is also believed to have severe reading and writing difficulties after graduating high school. The research suggests that the reason behind this disparity is due to cultural differences, as well as linguistic and professional barriers. In addition, a lot of research shows that the failed education of young men with different ethnic background than Danish is due to prevalent discrimination in relation to allocation of academic internships and the overall job market.

Another current scenario that has led to increased focus on young men with different ethnic background than Danish in the media and the political debate is the fact that this group has a higher rate of criminal convictions than young men with native Danish roots. The type of crime that fills most of the debate is gang-related.

A third issue associated with young men with different ethnic background than Danish, which also receives great political attention is the group's association with Islamist and fundamentalist factions in closed social environments, which becomes especially apparent in high-risk neighborhoods. The increased focus on this problem has risen particularly after the terrorist attacks on September 11th, 2001 and with the turmoil in the aftermath of Jyllandsposten's Mohammed cartoons.

The existing research shows several factors indicating that high-risk neighborhoods contain some dynamics that lead to the risk of the formation of the fanatical or criminal groups. The media reports, as well as the politicians'

findings with regards to young men with different ethnic background than Danish, who join fundamentalist environments or are involved in gang-related crimes, seem to support the same. This thesis examines those dynamics on the basis of qualitative interviews with young men with different ethnic background than Danish living in high-risk neighborhoods. In the effort to understand the social problems among the young men different sociological theories are used.

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	5
Kriminalitet.....	6
Fundamentalistiske miljøer.....	9
Udsatte boligområder.....	11
Etniske minoriteters bosætningsmønstre	12
Politiske holdninger og løsningsforslag	13
Problemformulering	17
Begrebsafklaring af religiøs fundamentalisme	17
Afgrensning af undersøgelsesgruppe	18
Metode	20
Dataindsamling	20
Præsentation af informanter	22
Det kvalitative interview	26
Magtforhold i kvalitative interviews	28
Etiske overvejelser	29
Sekundær empiri.....	30
Databearbejdning.....	31
Analysestrategi.....	31
Kodningsstrategi	32
Videnskabsteoretiske overvejelser	34
Forskelle og ligheder	34
Positionering	35
Epistemologiske overvejelser	37
Begrundet teorivalg.....	38
Intentionelle forklaringer	39
Teori.....	41
Subkulturer	41
Stigmatiseringsteori	44
Labelingteori	45
Kategorisering	47
Idealtypiske subjektspositioner	48
Analyse	50
Case – Værebros Park	51
Karakteristik af området	51
Problematikker i området	52

Baggrund for valg af Værebros Park som case	55
Det sociale liv og positive reaktionsmønstre	56
Bandekriminalitet	59
Subkulturer og kriminalitet	65
Tilbagevækst	68
Territorial stigmatisering	70
Kriminalitet indlært i primærgrupper	71
Stigmatisering og labeling	73
Den kriminelle strategi.....	78
Fundamentalistiske religiøse grupperinger	80
11. september 2001	81
Tilslutning til fundamentalistiske grupperinger.....	83
Kategorisering	89
Reaktionsdannelser.....	90
Ny subjektsposition.....	93
Forældrenes rolle	94
Konklusion	96
Metodekritik	102
Reliabilitet	103
Validitet.....	104
Særlige udfordringer	108
Litteraturliste	110

Indledning

Der har i en længere periode været et stigende fokus i medierne og i den politiske debat på unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk og sociale problemer knyttet til gruppen. Dette fokus udspringer af forskellige forhold. Et forhold, der har været fokus på i den offentlige debat, er gruppens præstationer i uddannelsessystemet, da undersøgelser peger på, at de unge drenge med anden etnisk baggrund end dansk i mindre grad end piger med tilsvarende baggrund opnår en uddannelse efter folkeskolen og i højere grad forlader folkeskolen med svære læse- og skrivevanskeligheder (Dahl & Jakobsen, 2005: 11). Når gruppen af unge drenge med minoritetsetnisk baggrund forlader folkeskolen med ringe eksamensresultater, bliver det svært at komme videre i uddannelsessystemet. For den gruppe af unge drenge, der efter folkeskolen formår at komme ind på en ungdoms- og erhvervskompetencegivende uddannelse, ses der samtidig et større frafald end for gruppen af piger med minoritetsetnisk baggrund. Dette skyldes for en del af gruppen, at de ikke er godt nok rustet til at starte på en uddannelse på grund af de nævnte læse- og skrivevanskeligheder efter endt folkeskoleuddannelse. Der ses væsentlige kønsforskelle mellem drenge og piger med minoritetsetnisk baggrund, når der ses på, hvordan gruppen samlet klarer sig i uddannelsessystemet. De samme kønsforskelle ses ikke blandt danske unge. Samlet ender færre etniske minoritetsunge end etnisk danske unge med en uddannelse, men det er klart drengene med minoritetsetnisk baggrund, der er mest udfordret i forhold til at opnå en uddannelse. Dette forhold vender rundt på, hvordan det traditionelt har været for gruppen af borgere i Danmark med anden etnisk baggrund end dansk, da det tidligere og fortsat er sådan, at det for gruppen af indvandrere, der kommer til Danmark som voksne, er mændene, der har et højere uddannelsesniveau end kvinderne (Ibid.: 6).

Dansk forskning peger på forskellige forhold, der kan forklare, at de unge drenge med minoritetsetnisk baggrund i høj grad udfordres i det danske uddannelsessystem. Her angives for eksempel kulturforskelle samt sproglige og faglige barrierer, der medfører, at unge med minoritetsetnisk baggrund ikke får den samme støtte i hjemmet til gennemførsel af uddannelse, som etnisk danske unge. Forskningen peger i den forbindelse på, at de etniske minoritets piger

klarer denne barriere bedre ved for eksempel at trække på et etnisk dansk netværk (Humlum & Jensen, 2010: 15-17). Den årsagsforklaring, der fylder mest i den danske forskning, når der ses på minoritetsetniske unge drenges fejlslagende uddannelsesforløb, er diskrimination. Her peges på diskrimination på arbejdsmarkedet, der kan forhindre de unge i at opnå beskæftigelse samt praktikpladser under uddannelsesforløb. Her viser forskningen, at etniske minoritetsmænd i højere grad oplever at blive diskrimineret end etniske minoritetskvinder (Dahl & Jakobsen, 2005: 8-9). Det er umiddelbart svært at klarlægge omfanget af egentlig diskrimination. Men gruppens oplevelse af forskelsbehandling kan få konsekvenser for deres motivation til for eksempel at tage en uddannelse. Forventet diskrimination i forbindelse med praktikpladser og arbejde efter endt uddannelse kan således have negative effekter på investeringen i uddannelse. Den danske forskning viser, at mænd og kvinder med minoritetsetnisk baggrund møder forskellige former for fordomme på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet. Her ses kun få og måske mindre betydningsfulde fordomme hos kvinder som for eksempel, at de går med tørklæde, hvor det for mændene gælder, at de tillægges flere stereotype fordomme med en stærkere negativ betydning. Her ses der for eksempel fordomme som aggressivitet, kriminalitet og mandschauvinisme (Ibid.: 8)

Kriminalitet

Et andet forhold, der har medført et øget fokus på gruppen af unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk i den offentlige debat, er gruppens overrepræsentation i kriminalitetsstatistikken set i forhold til etnisk danske unge, da undersøgelser peger på, at gruppen i højere grad end etnisk danske unge mænd dømmes for kriminalitet (Kyvsgaard et. al., 2005: 3-4 og 31-33).

Den form for kriminalitet i relation til gruppen af unge mænd med minoritetsetnisk baggrund, der fylder mest i mediebilledet og i den politiske debat i øjeblikket er den banderelaterede kriminalitet. En igangværende bandekonflikt med rod i forskellige udsatte boligområder i københavnsområdet og på den københavnske vestegn er eskaleret over en længere periode og har blandt andet medført, at politiet har skærpet deres indsats i forhold til disse

kriminelle miljøer. Politiet har for eksempel oprettet visitationszoner med henblik på at stresse aktive medlemmer i miljøet samt sikre, at personer, som politiet mistænker for at være indblandet i bandekonflikten, ikke bærer våben. Politiet har senest indført en visitationszone i perioden d. 14. januar til 12. marts 2013. Politiet har i forbindelse med indførslen af visitationszonen på deres hjemmeside orienteret om årsagerne hertil. De skriver blandt andet, at de vurderer, at der i øjeblikket er en skærpet trusselsvurdering i forhold til den igangværende konflikt mellem bandegrupperinger i en større del af Københavns politikreds og enkelte nabo-politikredse. Politiet fremhæver en række hændelser, der lægger til grund for deres vurdering af trusselsniveauet. Nedenfor skitseres et udsnit af disse:

Søndag den 30. december 2012 skete der et sammenstød i Københavns Lufthavn mellem konfliktsøgende bandegrupperinger. Fredag den 11. november 2013 konstaterede politiet, at grupperinger omkring Blågårds Plads, Nørrebro Parken samt Værebro udførte aktiv og aggressiv "vagttjeneste", og i stigende grad forsøgte at undgå kontakt med politiet, hvilket politiet vurderede som en indikation af, at grupperingerne kunne være bevæbnet. Fredag den 11. januar 2013 anholdte politiet syv personer med tilknytning til bandemiljøet omkring Blågårds Plads, hvor der ved ransagning af køretøjer blev fundet Strømpistol, CS-gasspray samt kniv. Lørdag den 12. januar 2013 samledes 17 banderelaterede personer omkring Folkets Park på Nørrebro, hvor der i forbindelse med visitation og registrering blev fundet en kniv samt en CS-gasspray. Lørdag den 12. december 2013 skete der en forsætlig påkørsel/drabsforsøg ved Frederikssundsvej Tunnellen, hvor politiet har en klar antagelse om, at forurettede er en del af den igangværende bandekonflikt. Lørdag den 12. januar 2013 trues en medarbejder i et kulturhus i Københavns Politikreds med pistol, og politiet har mistanke om, at gerningsmanden har relation til bandemiljøet. Herudover peger politiet på flere skyderier i politikredsen samt nabopolitikredsene, hvor det antages, at de involverede parter har kontakt til - eller stammer fra konfliktsøgende bandegrupperinger med bopæl i Københavns Politikreds. Flere af skyderierne har haft dødelig udgang. Senest er en mand blevet ramt af skud i Skovlunde mandag d. 18. februar 2013, og dagen efter blev

der skudt mod en anden mand i Høje Gladsaxe. Onsdag d. 20. februar 2013 blev en mand skudt og dræbt i København. Københavns Vestegns Politi har i forbindelse med den etablerede visitationszone beslaglagt 20 skydevåben, ammunition, køller, knive og lignende hos personer, i biler og på offentlige arealer i zonen (Københavns Politis hjemmeside).

I 2004 udarbejdede Rigspolitiet en rapport om organiseret kriminalitet i Danmark. Rapporten var et led i en større undersøgelse, der fandt sted i alle EU-landene. Formålet med rapporten var at kortlægge den organiserede kriminalitet i Danmark og herudfra foretage en trusselsvurdering samt give en prognose for, hvordan den organiserede kriminalitet forventedes at udvikle sig ud fra en politimæssig synsvinkel. I rapporten fremhæves det, at politiet har identificeret en række kriminelle grupper og netværk bestående af unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk, der er etableret i flere af landets byer og ifølge politiet i et vist omfang er involveret i aktiviteter, der har karakter af organiseret kriminalitet. Rigspolitiet peger i den forbindelse på, at en stor del af disse gruppers kriminelle handlinger er relateret til narkotikahandel. Rigspolitiet påpeger, at kontakter og opgør mellem rockergrupper og kriminelle grupper og netværk er af særlig politimæssig interesse, og konstaterer, at der både eksisterer samarbejde om kriminelle aktiviteter og konfrontationer mellem de forskellige miljøer.

Flere aktører kræver nu politisk handling i forhold til den igangværende bandekonflikt. Senest har retspolitisk ordfører fra Dansk Folkeparti, Peter Skaarup, kaldt justitsminister, Morten Bødskov, i samråd om den eskalerende bandekonflikt (Kristensen, 2013). Morten Bødskov anerkender, at den organiserede bandekriminalitet er et stigende problem og udtaler i den forbindelse til politiets fagforbund:

”Den organiserede kriminalitet er en af de største udfordringer netop nu. 2013 vil stå i rocker- og bandeindsatsens navn. Her har vi politisk en kæmpe udfordring. Vi skal bevare vores fokus på politiets tilstedeværelse i udsatte boligområder” (Politiets Fagforbund, 2013).

Morten Bødskov lægger i citatet vægt på, at en del af problematikken med rocker- og bandekriminalitet har rod i udsatte boligområder. Det underbygges også flere steder i politiets materiale, at de stærkeste og mest markante bander med indvandrerbaggrund har rod i forskellige udsatte boligområder på Nørrebro samt i Værebro Park (Pressemeddelelse – Rigspolitiet, 2013).

Dog fremgår det ligeledes i politiets materiale, at der generelt bliver anmeldt færre forbrydelser i de udsatte boligområder. Politiet har i den forbindelse særligt opmærksomhed på 34 områder, der betegnes som særligt udsatte. Her ses det samlet, at kriminaliteten i områderne er faldet med 12,7 procent fra 2011 til 2012, hvilket er et større fald end gennemsnittet for hele landet, hvor kriminaliteten er faldet med 6,1 procent. Dermed er der nu 21 af de 34 udsatte boligområder, der har et kriminalitetsniveau, der er lavere eller på samme niveau som det totale landsgennemsnit (Pressemeddelelse – Rigspolitiet, 2013). Det er således primært den banderelaterede kriminalitet i de udsatte boligområder, der problematiseres både fra politikernes og fra politiets side. Dette har bevirket, at det i politiets flerårsaftale for 2012 til 2015 indgår, at det kræves, at der skal ske en styrket politiindsats i de særligt udsatte boligområder. De redskaber, der anvendes for at styrke denne indsats, er blandt andet cykelpatruljer og faste betjente, der er synlige i områderne og forsøger at komme i dialog med borgerne samt de boligsociale medarbejdere, der arbejder i områderne. Det prioriteres ligeledes højt, at der gennem lokalråd og SSP-samarbejde laves kriminalpræventive indsatser (Ibid.).

Fundamentalistiske miljøer

En problematik knyttet til unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk, der ligeledes i øjeblikket har stort fokus fra både medier og politisk side, er den tilknytning til islamistiske, fundamentalistiske værdier, som en del af gruppen har, og som er kommet til udtryk ved forskellige lejligheder over en årrække. Det er umiddelbart svært at vurdere omfanget af denne problematik, da meget af den aktivitet, der knytter sig til fundamentalistiske grupperinger, foregår i tilbagetrukkede og lukkede miljøer. Det antages dog, at gruppen af muslimer, der

tilslutter sig fundamentalistiske værdier, er en meget lille minoritet i Danmark. Problematikken har dog alligevel stor politisk bevågenhed (Lindekilde, 2012:1). Grunden til det øgede fokus er særligt risikoen for terrorangreb, der af PET vurderes at være højere efter terrorangrebet 11. september 2001 samt uroen omkring Mohammed-tegningerne (PET, 2012: 1). Der er også set forskellige eksempler på episoder, hvor unge mænd med minoritetsetnisk baggrund har planlagt angreb på for eksempel Jyllands-Posten, der stod bag Mohammedtegningerne. Senest er den islamkritiske formand for Trykkefrihedsselskabet, Lars Hedegaard, blevet forsøgt dræbt ved sit eget hjem. Eksemplerne skaber grobund for en heftig debat, da det af politikere og debattører ses som et direkte angreb på ytringsfriheden.

PET skriver i en rapport om radikalisering og risiko for terror i Danmark, at de i de senere år har identificeret flere unge mænd, der er født og opvokset i Danmark eller er kommet til Danmark i en meget tidlig alder men har en anden etnisk baggrund end dansk, som har gennemgået en radikaliseringsproces og efterfølgende har vendt sig mod det omgivende samfund (PET, 2012: 2). De beskriver, hvordan disse unge typisk er mellem 16 og 25 år og ser sig selv som en del af et islamisk, globalt netværk, der i flere tilfælde har en dagsorden, hvor vold spiller en central rolle. PET beskriver ligeledes, hvordan disse unge ofte lader sig inspirere af kendte islamiske ideologier, hvis budskaber blandt andet gengives på islamiske hjemmesider (Ibid.: 3). PET peger i deres rapport på flere forskellige motivationsfaktorer, der får unge til at slutte op om fundamentalistiske værdier og understreger i den forbindelse, at der er tale om en meget kompleks problematik. Der peges i rapporten blandt andet på kulturelle og sociale problemstillinger som for eksempel identitetsproblemer, afstandtagen til forældrenes liv og religiøsitet med mere (PET, 2012: 3). Af en forskningsrapport udarbejdet ved Center for Forskning i Islamisme og Radikalisering ved Århus Universitet, der er udarbejdet på baggrund af 39 interviews med unge samt deltagerobservationer i et radikalt, islamisk miljø i Århus, fremgår det, at en stor del af gruppen føler sig stemplet af samfundet og i forlængelse heraf føler sig ekskluderet. De unge fortæller, at de oplever den megen fokus på radikalisering som overdreven, og at denne opmærksomhed er med til at sætte folk som dem

selv i forbindelse med et segment af befolkningen, som opfattes som problematiske, og flere i gruppen oplever på den måde at blive mistænkeliggjort, hvilket gives som en af flere årsagsforklaringer til de unges adfærd (Kühle & Lindekilde, 2010: 135-137).

Gladsaxe Kommune rummer to udsatte boligområder (Høje Gladsaxe og Værebros Park), hvor den ovenfor beskrevne udvikling med unge, der tilslutter sig fundamentalistiske miljøer, kommer særligt til udtryk. Særligt i boligområdet Værebros Park identificerer kommunen problemer i forhold til unge, der rekrutteres til miljøer, som af kommunen beskrives som udemokratiske. Særligt er organisationen Hizb-ut-Tahrir blevet stærkere repræsenteret over de seneste år. Kommunen beskriver, at de anser radikaliserende af unge indvandrere for at være et lige så faretruende element i landets udsatte boligområder som ledighed og kriminalitet (Herting, 2010). Flere kommunalpolitikere udtrykker blandt andet en frygt for, at udsatte boligområder bliver områder, der skaber terrorister. Flere forældre har henvendt sig til kommunen, fordi deres unge sønner er blevet opsøgt af folk fra Hizb-ut-Tahrir, der ønsker at hverve nye unge medlemmer. Kommunen beskriver i den forbindelse, hvordan flere forældre fortæller, at fundamentalistiske miljøer udøver social kontrol i boligområdet Værebros Park, hvor flere unge frygter social udstødelse, hvis de ikke indordner sig efter de regler, der opsættes i de forskellige grupperinger (Herting, 2010).

Udsatte boligområder

Som beskrevet sættes problematikkerne med bandekriminaliteten og fundamentalistiske miljøer fra både politiets og politisk side i relation til udsatte boligområder. Som der peges på ovenfor, er der også flere forhold, der indikerer, at udsatte boligområder rummer nogle dynamikker, der medfører en risiko for skabelse af de nævnte grupperinger.

Der har igennem en årrække kunnet identificeres et øget politisk fokus på udsatte boligområder. I den forbindelse problematiseres det ofte, at der er en høj koncentration af borgere med anden etnisk baggrund end dansk i mange af de almennyttige boligområder (Jensen & Tranæs, 2011: 41). Dette bosætningsmønster skyldes blandt andet, at der, ligesom i de fleste andre

europæiske lande, også er sket en kraftig stigning i andelen af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande i Danmark. Ser man på udviklingen siden 1985, var omkring 1,5 procent af befolkningen indvandrere eller efterkommere fra ikke-vestlige lande. Ti år senere så billedet anderledes ud, og andelen var nu steget til 3,7 procent. I løbet af de næste ti år fortsatte udviklingen, og i 2005 svarede gruppen af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande til 6 procent af den samlede befolkning (Damm et al., 2006: 35-36). Denne udvikling er fortsat frem til i dag og per 1. januar 2011 udgjorde indvandrere og efterkommere 10,1 procent af befolkningen i Danmark. Heraf var 66,4 procent fra ikke-vestlige lande. (Danmarks statistik, 2011: 11).

Etniske minoriteters bosætningsmønstre

Ser man på etniske minoriteter fra ikke-vestlige landes bosætningsmønstre i Danmark, viser undersøgelser, at store dele af gruppen bosætter sig koncentreret i nogle byområder. Samtidig er der en stor tendens til, at disse områder opfattes som mindre attraktive (Hummelgaard & Husted, 2001: 40 og Damm et al., 2006: 57). Koncentrationen er især høj i hovedstadsregionen og i de større kommuner uden for hovedstadsområdet. Indvandreres geografiske fordeling har stort set ikke ændret sig over tid. Boligplaceringspolitikken blev indført med integrationsloven, som trådte i kraft den 1. januar 1999. For flygtninge har boligplaceringspolitikken betydet, at de bliver boligplaceret langt mere spredt end tidligere. Ifølge lovgivningen skal flygtninge som hovedregel blive boende i den tildelte kommune de første tre år. Undersøgelser viser dog, at gruppen i høj grad flytter væk fra tildelingskommunen efter de tre år. De fleste flytter til boligområder med en stor andel ledige lejeboliger, og hvor der i forvejen er en høj koncentration af flygtninge og indvandrere. Områderne, som både flygtninge og indvandrere flytter til, er oftest områder, der er karakteriseret ved, at der er mange beboere på overførselsindkomst, og der er en høj andel, der ikke har en kompetencegivende uddannelse (Børresen, 2006: 19). Derudover er der ofte en høj koncentration af socialt udsatte borgere i disse boligområder, der udfordres af forskellige sociale problemstillinger som for eksempel psykisk sygdom, kriminel baggrund, mindre eller ingen tilknytning til arbejdsmarkedet, mindre deltagelse i kultur- og fritidsliv, en ringere sundhedstilstand med mere

(Christensen et. al., 2010: 17). Undersøgelser peger på, at årsagen til, at etniske minoriteter koncentrerer sig i disse boligområder, er ønsket om at bo sammen med andre fra samme oprindelsesland og deres familie, manglende kendskab til det danske boligmarked samt, at ingen eller sporadisk tilknytning til arbejdsmarkedet forhindrer køb af bolig (Hummelgaard og Husted, 2001: 30-33 og Børresen, 2006: 14).

Politiske holdninger og løsningsforslag

Selvom der længe har været opmærksomhed på udsatte boligområder, har de politiske holdninger og løsningsforslag i forhold til boligområderne ændret sig over tid. Dykker man ned i SRs regeringsgrundlag fra 1998, finder man, at de i forhold til udsatte boligområder ville lave en helhedsorienteret indsats med fokus på byfornyelse, kvarterløft, flere beboerrådgivere og andre sammenhængende løsninger i områder, de italesatte som *belastede* (Regeringen, 1998: 20-22). I 2001 kom VK-regeringen til magten og udgav kort tid efter "Regeringsstrategi mod ghettoisering", hvori der blandt andet stod: "*For at stoppe ghettoiseringstendenserne er det nødvendigt at stoppe tilgangen af ressourcetsvage grupper til ghettoområderne, indtil udviklingen er vendt.*" (Regeringen, 2001: 9). De pointerede, at ressourcetsvage borgere i højere grad koncentrerer sig i områder, hvor der i forvejen bor mange mennesker, som for eksempel står uden for arbejdsmarkedet og har misbrugsproblemer. Regeringsstrategien havde særligt fokus på etniske minoriteter bosat i de såkaldte ghettoområder og italesatte gruppen som ressourcetsvage på grund deres overrepræsentation i ledighedsstatistikken (Regeringen, 2004: 7). Endvidere blev det påpeget, at ghettoisering udgør en alvorlig barriere for en vellykket integration af flygtninge og indvandrere (Regeringen, 2004: 11-13). Den daværende regering brugte konsekvent ordet ghetto omkring de omtalte boligområder og problematiserede særligt, at der er en høj koncentration af beboere med anden etnisk baggrund end dansk i områderne.

VK-regeringen udgav i 2010 rapporten "*Ghettoen tilbage til samfundet*" med det formål at sætte fokus på bekæmpelse af ghettoproblematikken. Rapporten fremhævede særligt, at: "*vi skal ikke acceptere parallelsamfund i Danmark. Vi*

skal forandre de områder, hvor danske værdier ikke har fuldt grundfæste. Vi skal sætte ind overfor de områder, som lukker af over for det omkringliggende samfund” (Regeringen, 2010: 5). Rapporten fokuserede også på, at en høj koncentration af indvandrere i ghettoområderne betyder, at denne gruppe er tættere knyttet til deres oprindelsesland og kultur end til det danske samfund. Derudover slog rapporten fast, at: *”Mange beboere i ghettoerne oplever, at kriminalitet, vold og hærværk er blevet en del af hverdagen.”* Det fremgik videre, at: *”Regeringen vil ikke acceptere, at der er områder i Danmark, hvor der gælder andre spilleregler. Det er ganske uacceptabelt, at nogle boligområder udvikler sig til steder, hvor beboerne føler sig utrygge”* (Regeringen, 2010: 31). Desuden blev det problematiseret, at der i de såkaldte ghettoområder er en høj koncentration af beboere, som står mere eller mindre permanent uden for arbejdsmarkedet (Regeringen, 2010: 27). I bestræbelsen på at bekæmpe ghettoproblematikken ville regeringen i samarbejde med kommuner og boligorganisationer lave en målrettet indsats, så antallet af de såkaldte ghettoer blev nedbragt (Regeringen, 2010: 5).

I rapporten blev der udpeget 29 boligområder, der skulle sættes ind over for. På baggrund af rapporten har Socialministeriet siden d. 5. oktober 2010 hvert år beregnet og offentliggjort en liste over boligområder, der betegnes som ghettoområder efter Lov om almene boliger (Almenloven) § 61a. I denne lov defineres et ghettoområde som fysisk sammenhængende almene boligafdelinger med mindst 1.000 beboere, som opfylder mindst to af følgende kriterier:

- 1) Andelen af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande overstiger 50 procent.
- 2) Andelen af beboere i alderen 18-64 år, der er uden tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelse, overstiger 40 procent, opgjort som gennemsnit over de seneste fire år.
- 3) Antal dømte for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer pr. 10.000 beboere på 18 år og derover overstiger 270 personer, opgjort som gennemsnit over de seneste fire år (Offentliggørelse af ghettolisten: 2011).

Der er senest blevet offentliggjort en liste for 2013 den 1. oktober 2012, som omfatter 33 ghettområder. På listen er København stærkt repræsenteret. Her findes blandt andet Akacieparken i Valby, Bispeparken, Sjælør Boulevard, Mjølnerparken og flere. Men der findes også mange andre områder spredt ud over hele Danmark som for eksempel i Høje Taastrup, Greve, Holbæk, Slagelse, Svendborg, Sønderborg, Odense, Århus, Horsens, Kolding, Thisted med flere (Offentliggørelse af ghettolisten: 2013). Flere områder er tæt på at komme på listen. Det gælder blandt andet områder i Taastrup, Nivå, Albertslund og Gladsaxe (Andersen, juli 2012 og Gladsaxe Kommune, september 2012: 6-7).

Med den nye S-SF-R-regering er opmærksomheden på boligområderne fortsat stor, men af deres regeringsgrundlag kan der spores en politisk holdningsændring i forhold til udsatte boligområder. De undgår brugen af ghettobegrebet og anvender i stedet betegnelsen *udsatte boligområder*. Af deres regeringsgrundlag fremgår det, at de vil reducere antallet af udsatte boligområder. Regeringen har som målsætning, at antallet af udsatte boligområder skal være reduceret med minimum en fjerdedel i 2016 og være mindst halveret i løbet af de kommende 10 år (Regeringsgrundlaget, 2011: 55). Debatten i medierne viser, at regeringen er enig i, at der fortsat skal eksistere en liste over udsatte boligområder, men der er i øjeblikket en debat om, hvorvidt kriterierne for, hvad der kan betegnes som et udsat boligområde, skal ændres, da S og SF anser de nuværende kriterier for uanvendelige (Lyall, august 2012). De nye kriterier er endnu ikke blevet offentliggjort, men minister for by, bolig og landdistrikter, Carsten Hansen (S), hævder, at de nye kriterier vil blive mere problemløsende og handlingsorienterede end de nuværende kriterier (Sloth, juli 2012). Kriteriet om etnicitet forventes at blive fjernet til fordel for at fokusere på konkrete sociale problemer, der eksisterer i de enkelte boligområder (Wolfhagen, oktober 2011). De nye kriterier kan således komme til at påvirke antallet af boligområder på listen.

De forskellige politiske fokuser har mundet ud i forskellige tiltag, der har haft til formål at ændre beboersammensætning i de udsatte boligafdelinger. Der er for eksempel siden 2000 indført en række udlejningsredskaber, som

boligorganisationerne og kommunerne kan benytte. Det drejer sig blandt andet om reglerne for fleksibel udlejning, der giver kommunerne og boligorganisationerne mulighed for at udleje almene familieboliger efter særlige kriterier. Denne ordning kan give ressourcestærke grupper fortrinsret i forhold til tildelingen af lejeboliger. Kommunen og boligorganisationen må dog ikke opstille kriterier, der diskriminerer i forhold til etnicitet (Ellerbæk & Høst, 2012: 50). Kombineret udlejning er et andet udlejningsredskab, der giver kommunerne mulighed for at ændre beboersammensætningen i almennyttige boligområder. Denne lov giver mulighed for at afvise modtagere af kontanthjælp ved udlejningen af boliger i afdelinger med en høj andel af beboere uden tilknytning til arbejdsmarkedet (Ellerbæk & Høst, 2012: 51). Der er siden 2000 indført i alt syv forskellige typer af udlejningsredskaber, som kommunen og boligorganisationerne kan gøre brug af (Ellerbæk & Høst, 2012: 17).

Vi er i forlængelse af ovenstående interesseret i at undersøge sammenhængen mellem de nævnte problemstillinger relateret til unge mænd med en anden etnisk baggrund end dansk og problematikken med udsatte boligområder i Danmark.

I forbindelse med vores indledende research om udsatte boligområder har vi besøgt Tingbjerg, Mjølnerparken og Værebros Park, hvor vi blandt andet har talt med boligsociale medarbejdere. I denne research kom det tydeligt frem, at forskellige aktører med tilknytning til områderne identificerer store udfordringer med gruppen af unge mænd med en anden etnisk oprindelse end dansk. De boligsociale medarbejdere fremhævede særligt denne gruppe i forbindelse med de tidligere skitserede problemstillinger i områderne som kriminalitet, gruppering i fundamentalistiske religiøse miljøer og generel afstandtagen fra det danske samfund. Vi blev på den baggrund interesseret i at undersøge disse særlige problematikker relateret til unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk, der er bosat i udsatte boligområder nærmere samt undersøge, hvordan disse problemstillinger kan forstås. Vi ønsker særligt med vores speciale, at få gruppens egne erfaringer frem, da disse ikke i særlig stort omfang inddrages i politiske beslutningsprocesser og mediedebatter, selvom de må opfattes som en

væsentlig del af sagens egentlige kerne. Ovenstående leder os over til følgende problemformulering:

Problemformulering

Hvilke sociale problemer karakteriserer gruppen af unge mænd med minoritetsetnisk baggrund i udsatte boligområder, og hvordan kan de forstås?

I specialet vil vi særligt beskæftige os med de centrale problemstillinger, som vores empiri peger på, er dominerende i forhold til unge mænd med minoritetsetnisk baggrund i udsatte boligområder som Tingbjerg, Mjølnerparken og andre områder, og som i særdeleshed kommer til udtryk i boligområdet Værebros Park, der er beliggende i Gladsaxe Kommune, og som vi i specialet anvender som case-eksempel. Værebros Park danner dermed grundlag for vores indsamling af empiri. Specialet vil i forlængelse heraf omhandle problematikken i forhold til den skitserede banderelaterede kriminalitet, der i øjeblikket har rod i forskellige udsatte boligområder i københavnsområdet og på den københavnske vestegn, og hvor Værebros Park spiller en særlig central rolle i denne konflikt. Derudover vil vi beskæftige os med den skitserede problematik med fundamentalistiske miljøer, der ligeledes i flere tilfælde har rod i forskellige udsatte boligområder, og særligt repræsenteres af unge mænd med minoritetsetnisk baggrund. Vi vil forsøge at forstå de nævnte problemstillinger med primært sociologisk teori om subkulturer, stemping, stigmatisering og kategorisering. Derudover vil vi supplere med andre relevante teoretiske begreber. Vi vil senere præcisere den teoretiske optik, vi har valgt at gøre brug af i specialet samt argumentere for valget af denne.

Begrebsafklaring af religiøs fundamentalisme

Religiøs fundamentalisme og fundamentalister er ord, der ofte forekommer i den offentlige debat. Ofte er det svært at regne ud, hvad der menes med fundamentalisme, men der henvises ofte til muslimer, og betegnelsen har sjældent en positiv betydning. Vi vil i det følgende præcisere, hvordan vi gør brug af begrebet religiøs fundamentalisme i nærværende speciale.

Den store Danske Encyklopædi giver deres bud og skriver, at fundamentalisme er *"bogstavtro religiøsitet, der kan være forbundet med et politisk og/eller ideologisk program."* Gyldendals Den Danske Ordbog skriver, at fundamentalisme er *"en retning indenfor forskellige religioner, som anser de hellige skrifter for ufejlbarlige, udlægger dem bogstaveligt og bekæmper ethvert forsøg på tilpasning af skrifternes verdensbillede til det moderne samfund."* Vi finder disse definitioner brugbare i vores speciale og anvender derfor betegnelsen religiøse fundamentalistiske miljøer til at definere den centrale problemstilling, at de unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund grupperer sig i religiøse fællesskaber, der tager afstand fra det omkringliggende samfund. Vi beskæftiger os særligt med den religiøse og politiske organisering Hizb ut-Tahrir, da vores empiri viser, at flere og flere unge i boligområdet Værebro Park melder sig ind i denne gruppering. Vi definerer grupperingen som et fundamentalistisk miljø, da vores eget indsamlede empiri og officielle skrivelser fra Gladsaxe kommune peger på, at unges tilknytning til den religiøse og politiske gruppering er bekymrende, da særligt flere af de ressourcensvage unge drenge og mænd med etnisk minoritetsbaggrund har tilknytning til dette miljø og danner ufrugtbare fællesskaber, hvor islam tolkes meget ensidigt og unuanceret. Der ses ligeledes en tendens til, at denne gruppe lever i social isolation fra det omgivende miljø, hvilket bidrager til en social belastning i området. Derudover identificerer både Gladsaxe Kommune samt de informanter, vi har interviewet i forbindelse med tilblivelsen af dette speciale en risiko for at de unge begynder at dyrke et had til det omgivende samfund og den vestlige verden generelt. Vi uddyber problematikken med de fundamentalistiske miljøer senere i specialet.

Afgrænsning af undersøgelsesgruppe

Som tidligere beskrevet er vores undersøgelsesgruppe unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk, der er eller har været bosat i Værebro Park. Denne gruppe rummer i vores undersøgelse flygtninge, indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande, hvilket er en statistisk betegnelse. Gruppen af flygtninge og indvandrere rummer borgere, der født i udlandet og hvor ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Efterkommere er borgere, der er

født i Danmark, og hvor ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Vestlige lande er alle EU-lande samt Andorra, Island, Liechtenstein, Monaco, Norge, San Marino, Schweiz, Vatikanstaten, Canada, USA, Australien og New Zealand. Ikke-vestlige lande er alle øvrige lande (Danmarks statistik, 2011: 14).

Antallet af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande har som tidligere beskrevet været stigende gennem de seneste årtier. D. 1. januar 2011 var der 258.146 indvandrere fra ikke-vestlige lande i Danmark, hvilket er næsten seks gange højere end antallet i 1980 (Ibid.: 9-10). Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande er stærkest repræsenteret i Region Hovedstaden af de fem regioner. Her er der bosat 15,8 procent af den samlede gruppe. For alle regioner gælder det dog, at der er store forskelle mellem de enkelte kommuner. Af de 30 kommuner, der findes i Region Hovedstaden, er Ishøj den kommune, hvor der er den højeste koncentration af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande. Her er andelen 32,7 procent. I Københavns Kommune er andelen 22,2 procent. Tallene er fra 1. januar 2011 (Danmarks Statistik, 2011: 20-21). Tyrkiet er det land, hvorfra der er flest indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande. Herefter kommer Libanon, Pakistan, Irak, Somalia, Jugoslavien, Vietnam, Marokko, Bosnien-Hercegovina, Sri Lanka og Iran. Betegnelsen indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande rummer per 1. januar 2011 næsten 107.000 flygtninge, hvilket svarer til en fjerdedel af alle indvandrere (Danmarks Statistik, 2011: 9-10).

I Værebros Park er andelen af indvandrere og efterkommere som tidligere nævnt cirka 47 procent (Gladsaxe Kommune, september 2012: 6-7). Cirka 17,6 procent af hele Gladsaxe Kommunes indvandrere og efterkommere er bosat i Værebros Park. Til sammenligning bor 3,1 procent af Gladsaxe Kommunes borgere med etnisk dansk oprindelse i Værebros Park. Mere end 60 procent af Gladsaxe Kommunes indvandrere og efterkommere er fra Pakistan og Tyrkiet, og der er derfor også en stor andel fra disse to lande i Værebros Park. Herefter er de største befolkningsgrupper, der er bosat i Værebros Park fra Somalia og Jugoslavien (Gladsaxe Kommune, november 2007: 2).

Vi vil i vores speciale anvende forskellige betegnelser for den ovenfor beskrevne gruppe. Siden 1990'erne har betegnelsen for gruppen været nydanskere, etniske minoriteter, etnisk gruppe, etnisk mindretal, borgere med anden etnisk baggrund end dansk med mere (Mikkelsen, 2001: 29). I vores speciale gør vi primært brug af betegnelsen unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk, da denne præcist betegner vores undersøgelsesgruppe. Vi vil dog nogle steder anvende andre betegnelser som for eksempel etnisk minoritet, flygtninge og indvandrere afhængig af sammenhængen.

Metode

I det følgende afsnit vil vi redegøre for vores metodiske overvejelser i forbindelse med tilblivelsen af dette speciale. Vi har fra starten været interesseret i at belyse vores problemstilling ud fra et perspektiv, der udspringer af personer med et dybdegående kendskab til boligområdet Værebros Park. Vores empiriske grundlag spiller derfor en yderst central rolle i specialet. Vores empiriske datamateriale udgør både vores egne interviews og sekundær data. Vi vil først redegøre for tilblivelsen af vores interviews og derefter karakterisere vores sekundære datamateriale.

Dataindsamling

Til at understøtte en besvarelse af vores problemformulering har vi valgt at foretage kvalitative interviews med fem informanter, som er en del af vores undersøgelsesgruppe, som er unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund, som er eller har været bosat i boligområdet Værebros Park. Vores informanter har via deres bosættelse i Værebros Park kendskab til de problemstillinger, der eksisterer i området og nogle af dem har selv været indblandet i de tidligere skitserede problemstillinger. Vi har derudover foretaget et indledende informantinterview med lederen af den boligsociale rådgivning i Værebros Park, Kirsten Wedel, i forbindelse med vores indledende afdækning af problematikker i boligområdet, og efterfølgende har vi lavet et dybere kvalitativt interview med Kirsten Wedel, der tog udgangspunkt i de, til specialet, udvalgte problemstillinger.

Kirsten Wedel er uddannet socialrådgiver og har været ansat i Værebros Parks beboerrådgivning i 32 år. Værebros Parks beboerrådgivning er et socialt kontaktcenter for bebyggelsens beboere og ansatte. Rådgivningen udfører både forebyggende, opsøgende og koordinerende arbejde i Værebros Park. Indsatsen er rettet mod enkeltpersoner, familier, grupper af beboere samt bebyggelsen som helhed og sker ofte i samarbejde med skole, socialforvaltning og politi (SSP-samarbejde). Kirsten Wedel har via sine mange års erfaring med arbejdet i Værebros Park et indgående kendskab til området, dets beboere samt ændringer i forhold til forskellige problemstillinger relateret til både området og dets beboere over de sidste mange år.

I første omgang anvendte vi et informantinterview med Kirsten Wedel til at afdække, hvilke problematikker, der eksisterer i Værebros Park. Herefter forsøgte vi ved hjælp af gennemlæsning af rapporter, skrivelser og notater fra Gladsaxe Kommune samt endnu et interview med Kirsten Wedel at afdække, hvorvidt der var nogle problematikker, der var mere fremtrædende og dominerende end andre. Vi var på den ene side interesseret i at belyse en problematik, der kunne fortælle noget generelt om almennyttige boligområder som Værebros Park og de processer, der foregår i sådanne områder. Men samtidig ønskede vi at fordybe os i en problemstilling, der er kommet særligt til udtryk blandt unge mænd med en anden etnisk baggrund end dansk i Værebros Park, så der på den måde var god grobund for en undersøgelse af netop dette område. Her blev det hurtigt klart, at der i øjeblikket hersker store problemer med grupperinger i fundamentalistiske miljøer samt en igangværende bandekonflikt, der påvirker Værebros Park i væsentlig grad. Udover at bruge informantinterviewet med Kirsten Wedel til at afdække og afgrænse vores problemstilling, lavede vi som beskrevet efterfølgende et nyt semistruktureret kvalitativt interview med Kirsten Wedel, hvor vi gik i dybden med de udvalgte problemstillinger. Interviewene med Kirsten Wedel er primært blevet anvendt som en del af vores indledende research for at opnå et godt kendskab til området og på den baggrund afdække relevante problematikker. Men dele af interviewene med Kirsten Wedel inddrages ligeledes i analysen.

Udover de ovenfor beskrevne interviews har vi foretaget fem semistrukturerede kvalitative interviews med unge mænd med minoritetsetnisk baggrund, der er eller har været bosat i Værebros Park i en årrække inden for de seneste 15 år. Vi kom i kontakt med de unge mænd gennem Kirsten Wedel, som har et nært kendskab til mange unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk i Værebros Park. Nogle af interviewpersonerne har selv deltaget i de projekter, som beboerrådgivningen tilbyder, da de var yngre, og andre hjælper i dag til i beboerrådgivningens forskellige projekter. Disse interviews bidrager med et indefra perspektiv og personlige erfaringer med at være beboer i området. Vi har i videst muligt omfang forsøgt at finde interviewpersoner, der repræsenterer et så bredt udsnit af den samlede undersøgelsesgruppe, som det har været muligt med den forholdsvis lille gruppe af informanter, som vi har anvendt. Vi har således forsøgt at finde interviewpersoner med forskellig baggrund i forhold til uddannelse, arbejde og etnicitet. Derudover forsøgte vi at finde informanter, der i en eller anden grad har været involveret i de problematikker, der tages udgangspunkt i i specialet. Der er på den måde tale om en stikprøve med maksimal variation i forhold til centrale kendetegn (Larsen, 2007: 91). Vi ønsker med dette at finde frem til fælles og forskellige erfaringer inden for en gruppe, der på den ene side har en del fælles kendetegn men på den anden side er meget heterogen i forhold til for eksempel alder, uddannelse, arbejde, opholdstid i Danmark, etnisk baggrund med mere. Da vi har været interesseret i at belyse nogle problemstillinger, der for eksempel ikke skal sammenkædes med den enkeltes oprindelsesland, har vi forsøgt at skabe størst mulig variation i forhold til vores interviewpersoners etniske, uddannelsesmæssige og arbejdsmæssige baggrund. Vi har dog ikke mulighed for at generalisere ud fra denne udvælgelsesmetode, og de interviewpersoner, der er med i vores speciale er ikke nødvendigvis et repræsentativt udsnit af den overordnede undersøgelsesgruppe (Ibid.: 92-93).

Præsentation af informanter

Vi vil i det følgende afsnit præsentere vores interviewpersoner. Af forskningsetiske årsager har vi anonymiseret to af de interviewede unge mænd i specialet ved at give dem andre navne end deres oprindelige, da disse to ytrede

ønske om dette. Dette har vi gjort for at beskytte den information vi har om dem. Fire af interviewene er foretaget på Gladsaxe bibliotek i deres studierum. Interviewet med Aydin er foretaget i hans lejlighed i Værebros Park. Alle interviewene er optaget på bånd.

Aydin er kurder fra Tyrkiet og kom til Danmark i 1993 som politisk flygtning sammen med sin familie. Aydin er i dag 27 år. Han er uddannet bygningskonstruktør og er ansat i Kastrup Lufthavn. Aydin har siden sin ankomst til Danmark været bosat i Værebros Park. Aydins familie er ligeledes fortsat bosat i Værebros Park tæt på Aydin. Som yngre var Aydin involveret i banderelateret kriminalitet i Værebros Park i en kortere periode, men han kom hurtigt ud af det igen. I dag kender han mange af de unge mænd i området, som stadig er involveret i kriminalitet. Derudover har Aydin også været medlem af Hizb ut-Tahrir og har derfor et stort kendskab til den religiøse og politiske organisation. Aydin kan således bidrage med viden om både kriminaliteten og de fundamentalistiske grupperinger i Værebros Park, samt give en indsigt i baggrunden for hans til- og fravalg i forbindelse med de forskellige grupperinger.

Ali er født i Danmark men har pakistanske forældre. Han er 27 år og har boet i Værebros Park siden han var et år. Ali flyttede hjemmefra som 20 årig, hvor han forlod området. Ali er dog bosat tæt på Værebros Park, og hans forældre er stadig bosat i området, hvorfor han fortsat har en tæt relation til Værebros Park. Derudover er Ali en del af et mentorprojekt, der eksisterer i Værebros Park, hvorfor han har et godt kendskab til området og mange af beboerne. Ali har taget en studentereksamen og er uddannet brandmand og redder. Ali er i øjeblikket ved at uddanne sig til socialrådgiver. Ali har derudover et studiejob på et bosted for handicappede, hvor han er kontaktperson for en pige og er yderligere ansat i et spedititionsfirma i Kastrup Lufthavn, hvor han laver import- og eksportdokumenter. I den periode, hvor Ali var bosat i Værebros Park, var han involveret i banderelateret kriminalitet i området og kan på den baggrund give et indblik i sine oplevelser i den forbindelse.

Hassan er ligeledes født i Danmark og har pakistanske forældre. Hassan er i dag 31 år. Hassan har boet i Værebros Park siden han blev født. Hassans familie var dog bosat i Søborg i en periode på tre år, da Hassan gik i 3. til 6. klasse. Herefter flyttede familien tilbage til Værebros Park. I dag bor Hassan stadig i området med sin kone og sit barn. Hassans syv søskende bor ligeledes i Værebros Park med deres familier, og hans far og mor er ligeledes bosat i området. Hassan har 9. klasses afgangseksamen men har ikke efterfølgende taget en uddannelse. Hassan er ansat som projektleder i en virksomhed, hvor han har været ansat siden 2005. Mange af Hassans venner er medlem af Hizb ut-Tahrir, og Hassan har selv været med til mange af deres møder, da han har interesse for både den politiske organisation og det religiøse element af denne. Hassan forholder sig dog kritisk til organisationen, som han beskriver som ekstrem, men ønsker at være åben overfor de mange venner han har, der er en del af denne. Hassan ønsker derfor at opnå yderligere indsigt i organisationen og deltager på den baggrund ofte i deres møder samt politiske debatter. Hassan har herigennem et dybdegående kendskab til den religiøse og politiske gruppering samt mange af dennes tilhængere. Derudover har Hassan i en periode af sit liv været en del af den banderelaterede kriminalitet i Værebros Park og har herigennem en indsigt i denne gruppering, som kan bidrage til en besvarelse af vores problemformulering.

Rageh er født i Somalia og er i dag 23 år. Han kom til Danmark sammen med sin familie, da han var cirka et år. Familien startede med at bo i en lejlighed på Vesterbro, men flyttede til Værebros Park, da Rageh var tre år gammel, fordi familien ønskede at bo i en større lejlighed. Familien kendte ingen i området, da de flyttede dertil. I 2007 flyttede Ragehs forældre og tre søskende til England, men Rageh valgte at blive boende i Danmark og flyttede til en mindre lejlighed i Værebros Park. Rageh er uddannet IT og systemadministrator og har arbejdet hos Dansk Retursystem siden 2009. Rageh har hverken været indblandet i kriminalitet eller været en del af en fundamentalistisk gruppering. Men Rageh har mange venner fra Værebros Park, der er en del af den igangværende bandekonflikt og har herigennem en indsigt i denne gruppe.

Serdal er 33 år og er oprindeligt kurder fra Tyrkiet men har været bosat i Danmark siden 1988, hvor han var 9 år gammel. Serdals far havde fire år tidligere været nødsaget til at flygte til Danmark, da han var politisk forfulgt. Serdal var i perioden maj 1989 til november 2003 bosat i Værebros Park. Serdal er i dag bosat i Gladsaxe Kommune uden for Værebros Park, men en stor del af hans nærmeste familie er fortsat bosat i området, hvorfor Serdal jævnligt besøger Værebros Park. Serdal er uddannet i socialvidenskab og kommunikation på RUC og har siden 2003 været medlem af Socialistisk Folkeparti. Serdal har tidligere beskæftiget sig meget med udsatte boligområder og har blandt andet været ansat hos Center for Tværkulturelt Boligarbejde, som konsulent på et medieprojekt i Vollsmose og som specialkonsulent i Gladsaxe Kommune. I dag er Serdal ansat som HR-fuldmægtig i Integrationsministeriet og er derudover formand for Beskæftigelses- og integrationsudvalget i Gladsaxe Kommune, hvor han ligeledes sidder i byrådet. Serdal fortæller, at flere af hans barndomsvenner har tilsluttet sig en fundamentalistisk religiøs gruppering, som Serdal ikke deler holdninger med, hvorfor de tager afstand fra ham. Serdal beskriver i den forbindelse, hvordan han har oplevet, at unge mænd i Værebros Park med minoritetsetnisk baggrund, som Serdal tidligere har haft et nært forhold til, har ændret sig og taget afstand fra det omgivende samfund og dermed også fra Serdal, der opfatter sig selv som en moderat muslim. Serdal har igennem venner, bekendte og tidligere nære relationer i Værebros Park et stort kendskab til forskellige religiøse grupperinger, der eksisterer i Værebros Park, og hans viden kan bidrage til belysning af vores problemformulering.

De informanter, vi anvender i vores undersøgelse, er alle ressourcestærke unge mænd, der ikke i dag er indblandet i hverken bandekriminalitet eller er tilknyttet en fundamentalistisk gruppering. Flere af de interviewede har dog personlige erfaringer med disse problematikker fra tidligere i deres liv men er i dag kommet ud af det. Flere af informanterne har ligeledes venner, der er tilknyttet en eller begge af de skitserede grupperinger, hvilket bevirker, at de har en viden om området, som kan kaste lys over vores problemstilling. Vi er dog klar over, at det påvirker vores undersøgelsesresultater, at vi ikke inddrager informanter, der

aktuelt har tilknytning til de nævnte grupperinger. Vi reflekterer yderligere over betydningen af dette i det metodekritiske afsnit.

Det kvalitative interview

Da vi beskæftiger os med en interviewundersøgelse, er vi bevidste om, at vi måler respondenternes oplevelse af spørgsmålene og realiteterne og ikke de egentlige realiteter (Vilstrup, 2001: 143). Vi er med vores speciale netop interesseret i at beskrive og forstå problemstillinger, der kommer særligt til udtryk blandt unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk i Værebros Park, hvorfor vi vil gøre brug af kvalitativt anlagte interviews til at få indsigt i denne gruppes perspektiv på dette. Vi mener, at den kvalitative tilgang er frugtbar i forhold til en besvarelse af vores problemformulering, idet vi er interesseret i at opnå en dybere forståelse af vores problemfelt. Vi er på den måde interesseret i at opnå en indsigt i et område med henblik på at gøre nye opdagelser (Pedersen & Nielsen, 2001: 17). Vores problemfelt omhandler handlende individer, og da vi ser menneskets natur som kompleks og flydende, mener vi, at det er nødvendigt at vælge en metode, der tager hensyn til diversitet og variation i det sociale liv (Pedersen & Nielsen, 2001: 19). Med kvalitative interviews bliver det muligt for os at dykke ned i vores problemfelt og besvare vores problemformulering på baggrund af både professionelle og beboeres erfaringer og oplevelser. Vi har undervejs suppleret dette materiale med rapporter, notater og skrivelser udarbejdet af Gladsaxe Kommune, og det har på den måde været muligt at sammenholde de informationer, vi har fået fra vores informanter, med officielle skrivelser lavet på baggrund af undersøgelser af området.

I specialets startfase lavede vi som beskrevet et informantinterview med lederen af det lokale beboerrådgivning, Kirsten Wedel, da vi ønskede at få en bred viden om vores emne. Informantinterviewet skulle således bidrage med viden om de mennesker, der bor i Værebros Park, og de problematikker, der eksisterer i området. Informantinterviewet bidrog sammen med den øvrige research til at give os indsigt i vores overordnede problemfelt, og de informationer, vi fik ud af interviewene, var i høj grad med til at forme vores problemformulering. Det er

også på baggrund af dette meget åbne interview, vi har udarbejdet vores interviewguide til undersøgelsesgruppen. Efterfølgende har vi lavet et dybdegående kvalitativt interview med Kirsten Wedel med fokus på udvalgte problemstillinger.

Interviewformen dybdeinterview, som vi ligeledes gør brug af i forhold til vores undersøgelsesgruppe, er et grundigt intensivt enkelt interview. For efterfølgende at kunne bearbejde det indsamlede interviewmateriale har det været nødvendigt til en vis grad at arbejde med et standardiseret sæt spørgsmål (Vilstrup, 2001: 143). Vi har spurgt til områder af vores interviewpersoners oplevelser, hvis betydning for undersøgelsens emne, vi på forhånd har antaget at kunne forudse. Men vi er ligeledes interesseret i vores interviewpersoners oplevelse indefra og er i den forbindelse åbne overfor emner, som vi ikke i forvejen har forudset. Vi har på forhånd udarbejdet en interviewguide, der strukturerer interviewet i temaer, rækkefølgen af disse og forslag til spørgsmål. Interviewene er dog fortsat relativt ustrukturerede forstået på den måde, at samtalen ikke følger et stramt skema, og vi kommer ikke med svarmuligheder (Trost og Jeremiassen, 2010: 42). Denne semistrukturerede interviewform er præget af åbenhed i forhold til forandringer i rækkefølgen af spørgsmålene, så det bliver muligt at forfølge de specifikke svar, som den interviewede giver og de historier, som de fortæller (Kvale & Brinkmann, 2009: 144). Vi har struktureret interviewguiden ud fra emner, som kom frem i det tidligere nævnte informantinterview med Kirsten Wedel. Vi har ud fra dette interview udarbejdet spørgsmål, der har til formål at give et dybere indblik i de af Kirsten Wedel skitserede problematikker. Vores interviewguide er en måde at forsøge at sikre, at der indhentes nogenlunde den samme information på tværs af interviewene, samt at alle emner dækkes undervejs. Samtidig er interviewguiden åben således, at vi undervejs har mulighed for at spørge ind til interviewpersonens svar samt forholde os til emner og problematikker, som spontant fremkommer under interviewene. Der foregår således en fortolkningsproces undervejs i interviewet, der gør det muligt for os at følge op og afklare relevante aspekter i forhold til svarene (Kvale & Brinkmann, 2009: 186). Vi ser netop dette som de kvalitative forskningsinterviews styrke,

fordi det giver et bredere og mere nuanceret billede af interviewets temaer (Vilstrup, 2001: 146).

Vi skelner i vores interviewguide mellem vurderende og deskriptive spørgsmål. Vi tager primært udgangspunkt i deskriptive spørgsmål i vores interviews, hvor vi for eksempel spørger til handlinger, adfærd, reaktioner og aktiviteter for at få svar på erfaringer, følelser og oplevelser (Trost og Jeremiassen, 2010: 60). For eksempel spørger vi i interviewene med de unge mænd i Værebros Park til baggrunden for deres bosættelse i området, samt hvor de eventuelt tidligere har været bosat. Dette spørgsmål har vi med for at afdække, om bosætningen i Værebros Park er et ønske eller en nødvendighed, og hvad der eventuelt ligger til grund for et sådan ønske. Spørgsmålet kan således også bidrage til belysningen af både positive og negative sider ved området. Vores hovedspørgsmål i interviewsituationen er altså i beskrivende form. Eventuelle hvorfor-spørgsmål, der lægger op til mere vurderende svar gemmes til sidst i interviewet, da vi i første omgang er interesseret i at få interviewpersonernes beskrivelse af erfaringer og oplevelser, som vi efterfølgende kan anvende til analyse og ikke deres vurderinger (Kvale & Brinkmann, 2009: 154).

Vi bygger vores interviewguide op på den måde, at vi starter med at spørge bredt ind til vores undersøgelsesområde med det formål at få vores interviewpersoner til at tale om de områder, som de selv oplever som væsentlige (Trost & Jeremiassen, 2010: 100). Vi er samtidig opmærksomme på at stille enkle, konkrete og letforståelige spørgsmål. Samtidig ønsker vi at forholde os åbne i forhold til andre mulige emner. Som interviewet skrider frem, har vi i det omfang, det har været nødvendigt, forsøgt at snævre interviewet ind på en sådan måde, at vi sikrer, at vi får belyst de områder, som vi søger afdækket i specialet. Dette betyder, at vi afslutningsvis stiller mere konkrete spørgsmål, der omhandler vores undersøgelsesområde.

Magtforhold i kvalitative interviews

En interviewsituation bør ikke betragtes som en fuldstændig åben og herredømmefri samtale mellem ligestillede personer. Steiner Kvale og Svend

Brinkmann påpeger, at et forskningsinterview er en samtale med et klart asymmetrisk magtforhold mellem forskeren og interviewpersonen (Kvale & Brinkmann, 1997: 51). Da vi som interviewere har videnskabelig kompetence og igangsætter interviewet, bestemmer interviewemnet, stiller spørgsmål, beslutter hvilke spørgsmål, der skal følges op på, og bestemmer, hvornår samtalen slutter, skabes et asymmetrisk magtforhold, hvor vi har "magten". Desuden er det vores rolle at spørge, og de interviewedes rolle er at svare, hvilket også er med til at opretholde asymmetrien (Ibid.). Endvidere har vi som forskere monopol på at fortolke interviewpersonens udsagn i analysen. I vores undersøgelse skulle vi være særligt opmærksomme på det asymmetriske magtforhold, da vi interviewede de unge mænd og i interviewsituationen nemt kunne komme til at fremstå, som om vi var de professionelle med viden og erfaring, hvilket kunne gøre de unge mænd usikre på, om de nu kom med de rette svar. I et forsøg på at undgå denne asymmetriske magtrelation forsøgte vi at lade interviewpersonerne fortælle så meget som muligt, samt at samarbejde med interviewpersonerne om interviewet i interviewsituationen for at nærme os en ligestilling ved blandt andet at fortolke undervejs i interviewet (Kvale & Brinkmann, 1997: 52). Da vi interviewede Kirsten Wedel, oplevede vi nogle andre udfordringer, end vi gjorde med undersøgelsesgruppen. Interviewene var noget sværere at styre, da Kirsten Wedel som fagperson med mange års erfaring i forhold til det sociale arbejde i Værebros Park havde en helt anden selvsikkerhed, der påvirkede kontrollen i interviewsituationen. Her var det nødvendigt, at vi fastholdte vores fokus på de emner, vi ønskede viden om.

Etiske overvejelser

Anerkendelsen af magtrelationen i kvalitative interview rejser etiske spørgsmål i forhold til, hvordan man på en ansvarlig måde behandler sin indsamlede data (Kvale & Brinkmann, 1997: 52). Etiske spørgsmål præger hele forløbet i interviewundersøgelsen, og der bør tages hensyn til mulige etiske problemer fra starten af undersøgelsen. I vores undersøgelse har vi derfor været opmærksomme på Kvale og Brinkmanns opstillede etiske retningslinjer (Kvale & Brinkmann, 1997: 89). Nogle af retningslinjerne kommer vi ind på i det følgende.

Da vi skulle finde vores interviewpersoner og undersøge, om de var interesseret i at deltage i vores samfundsrelevante undersøgelse, informerede vi interviewpersonerne om os selv og undersøgelsens overordnede formål. Vi gjorde det tydeligt, at det var frivilligt at deltage i interviewet, og det var til en hver tid muligt at bakke ud af interviewet. De fik briefing og debriefing, som omfattede information om fortrolighed, og hvem der ville få adgang til interviewmaterialet, samt hvordan vi forventede at anvende deres udtalelser i vores analyse. De fik også tilbud om at læse deres udtalelser igennem i transskriberet form (Ibid.). Endvidere orienterede vi dem om fordelene ved at deltage i undersøgelsen, da deres deltagelse ville bidrage til viden omkring vores samfundsrelevante og politisk aktuelle emne. (Kvale & Brinkmann, 1997: 92). Derudover fik alle de interviewede tilbud om at være anonyme i specialet, hvilket to af vores interviewpersoner valgte og fik derfor andre navne. Kvale og Brinkmann påpeger også, at forskerens rolle og integritet – det vil sige vores viden, erfaring, ærlighed og retfærdighed – spiller en afgørende faktor. Det er derfor forskerens ansvar at sørge for at de etiske retningslinjer overholdes, selvom det i visse tilfælde kan være en udfordring (Kvale & Brinkmann, 1997: 93).

Sekundær empiri

Undervejs i specialet har vi suppleret vores interviewmateriale med sekundær empiri. Vi har anvendt flere officielle dokumenter fra Gladsaxe Kommune, herunder meddelelser til Økonomiudvalget, orienteringsskrivelser til relevante samarbejdspartnere og så videre. Disse dokumenter har givet os indsigt i, hvilke problematikker kommunen identificerer i Værebros Park, og hvilke ressourcer kommunen bruger på at bekæmpe problematikkerne. Endvidere har dokumenterne givet os et indblik i kommunens konkrete arbejde i boligområdet, hvorfor disse i specialet tillægges stor vægt. Dokumenterne er offentligt tilgængelige og kan derfor hentes på internettet. Ud over de officielle dokumenter har vi anvendt danske forskningsrapporter for at få et bredere billede af de problematikker, som vi beskæftiger os med i specialet. Vi har blandt andet gjort brug af rapporter udarbejdet af Rambøll, Statens

Databearbejdning

Analysestrategi

Der findes forskellige analysestrategier til at bearbejde empirisk materiale med. Til brug for en analyse af vores indsamlede empiri har vi valgt at tage udgangspunkt i Kvale og Brinkmanns fortolkningskontekster (Kvale & Brinkmann, 1997: 237). Strategien beskæftiger sig med empiriens mening i tre forskellige niveaudelte kontekster: *Selvforståelse*, *kritisk commonsense-forståelse* og en *teoretisk forståelse*. På det første niveau *selvforståelse* fortolkes interviewpersonernes egne opfattelser af, hvad deres udsagn betyder. Fortolkningen lægger tæt op af interviewpersonernes selvforståelse og synspunkter. På niveauet *Kritisk commonsense-forståelse* går man ud over en omformulering af interviewpersonernes selvforståelse og forholder sig kritisk til interviewpersonernes udsagn. På det tredje fortolkningsniveau *teoretisk forståelse* hæver fortolkningen sig ud over både de interviewedes selvforståelses- og kritisk commonsense niveau. Der lægges en teoretisk ramme ned over de identificerede temaer, der er udvalgt som relevante og hensigtsmæssige til besvarelse af problemformuleringen (Ibid.: 237-239). De tre fortolkningsniveauer har således afsæt i forskellige typer af forklaringer og fører derfor til forskellige former for analyse.

Vi har valgt at modificere Kvale og Brinkmanns model således, at den passer til vores projektdesign. Vi har i den forbindelse valgt at anvende det første *selvforståelsesniveau* og det tredje *teoretisk forståelsesniveau* i vores analyse. Vores analyseafsnit tager således udgangspunkt i *selvforståelsesniveauet*, der har en meget beskrivende karakter. I den forbindelse gør vi brug af citater fra vores interviews samt sekundær empiri, der skaber en samlet beskrivelse af de skitserede problemstillinger. Vi har fravalgt kritisk commonsense-niveauet for at undgå gentagelser af de interviewedes udtalelser og for at have mere plads til at løfte specialet op på et højere teoretisk niveau i analysedelen. Det har på den

måde været vores ønske at skabe plads til en grundig teoretisk diskussion af de skitserede problemstillinger i vores analyse. Fortolkningsniveauet *teoretisk forståelse* anvender vi således til at forklare de beskrevne problemstillinger. For en dybere analyse af problemstillingerne inddrager vi i den forbindelse relevant teori til en belysning af vores fund, og formålet er, at de sociologiske teorier skal medvirke til give indsigt i de meningssammenhænge, der er på spil.

Vores analyse er struktureret på den måde, at vi tager udgangspunkt i de to dominerende problemstillinger, der er kommet frem i vores empiriske materiale. Selvforståelsesniveauet og det teoretiske forståelsesniveau er i analysen sammenskrevet, så vi både beskriver og fortolker beskrivelserne i en samlet analyse. I indsamlingen af vores egen empiri har vi forsøgt at gå relativt induktivt til værks i forhold til selve interviewprocessen ved blandt andet at bruge en semistruktureret interviewform. Vores interviewguide er dog bygget op omkring nogle på forhånd identificerede temaer, hvorfor vores metodiske tilgang i forhold til vores interviews med undersøgelsesgruppen ikke fuldt ud kan karakteriseres som en ren induktiv tilgang. Men vi har tilstræbt at forholde os åbne og afsøgende i indsamlingen af det empiriske materiale. I selve analysen bevæger vi os mellem at være mere induktive, når vi er på selvforståelsesniveauet, ved at lægge os tæt op af de interviewedes udtalelser og mere deduktive, når vi bevæger os over til det andet fortolkningsniveau, ved at inddrage relevant teori til at opnå en dybere forståelse af det empiriske materiale.

Kodningsstrategi

Som led i bearbejdning af vores interviewmateriale startede vi med at transskribere interviewene fra talesprog til skreven tekst. I transskriptionen har vi forsøgt at oversætte interviewene så ordret som muligt for at sikre en vis grad af reliabilitet, selv om vi er bevidste om, at det er en vanskelig opgave (Kvale & Brinkmann, 1997: 206). Da vi var interesserede i at belyse de skitserede problemstillinger ud fra de unge mænd med minoritetsetnisk baggrunds perspektiv, forsøgte vi at gå så induktivt til værks som muligt i kodningen af vores interviews. Vi valgte at anvende en datastyret kodning, hvor vi ikke på forhånd

havde en kodeliste at gå ud fra (Kvale & Brinkmann, 1997: 224). Derefter gennemlæste vi interviewene og ledte efter de mest fremtrædende temaer, som vi fandt relevante i besvarelsen af vores problemformulering. Den induktive tilgang betyder, at der ikke er klare relevanskriterier at gå ud fra i denne udvælgelse. Vi valgte i vores kodning at lede efter mønstre i de unge mænds udtalelser, der kunne belyse de særlige problemstillinger i forhold til vores speciale. Vi var altså interesseret i de forhold, hvor de interviewede havde samme oplevelser i forhold til de skitserede problematikker. Denne kodningsstrategi vurderede vi, var relevant for vores undersøgelse, da vi hurtigt efter at have afsluttet vores interviewundersøgelse blev klar over, at de unge mænd beskrev mange af de samme oplevelser i forhold til vores problemformulering. Vi var dog ligeledes opmærksomme på, om der var noget i de interviewedes udtalelser, der var i modstrid med de samlede fund og dermed kunne fortælle os noget andet. Men som sagt var der mange sammenfald i vores interviews, og vores empiriske materiale pegede derfor meget på de samme forhold omkring bandekriminalitet og fundamentalistiske religiøse grupperinger.

Efter denne udvælgelse anvendte vi meningskodning, hvor vi fandt de tekststykker frem, som passede til temaerne, og formulerede meningene i kortere udsagn, hvor hovedbetydningen blev omformuleret til få ord. På den måde fik vi en bedre indsigt i interviewpersonernes forståelsesrammer. Vi forsøgte at gengive udsagnene så præcist som muligt og frasorterede de teststykker, som ikke var relevante i forhold til vores analyse (Kvale & Brinkmann, 1997: 227-228).

For at sikre et rimeligt niveau af koderelabilitet valgte vi at kode alle interviewene hver for sig for derefter at sammenholde vores kodningsresultater. Dette valg bevirkede, at vores kodningsproces blev tidskrævende. Endvidere var det en udfordring at navigere rundt i det empiriske materiale, da vi ikke havde teoretiske begreber til at styre tematiseringen af vores fund. Vores valg sikrede dog også, at vi var tro mod vores empiriske materiale.

Videnskabsteoretiske overvejelser

Med vores undersøgelse ønsker vi at kaste et lys over hvilke sociale problemer, der kommer særligt til udtryk blandt gruppen af unge mænd med minoritetsetnisk baggrund i Værebros Park. Derudover er vi interesseret i at forstå disse problemstillinger. Den måde, vores problemformulering er bygget op på, peger på et projektdesign, hvor det empiriske materiale vægtes højt, og hvor undersøgelsesgruppens egne oplevelser ønskes fremlagt, men vi ønsker også at komme bag om de unge mænds beskrivelser og erfaringer. I analysen forholder vi os derfor fortolkende til de unge mænds forståelser. Med baggrund i vores problemformulering og projektdesign er vi således hovedsagligt inspireret af en kritisk hermeneutisk videnskabsteoretisk tilgang. Da den hermeneutiske tilgang på mange måder kan siges at være afledt af den fænomenologiske tilgang, har vores speciale også nogle fænomenologiske træk. I det følgende vil vi gennemgå de centrale pointer i forhold til de to videnskabsteoretiske retninger, der er relevante for specialet.

Forskelle og ligheder

Meget kort sagt er forskellen mellem en fænomenologisk og hermeneutisk tilgang, at fænomenologer typisk er interesserede i at belyse, hvordan mennesker oplever fænomener i deres livsverden, hvorimod hermeneutikere beskæftiger sig med fortolkning af meninger (Kvale & Brinkmann 1997: 30).

Selvom der kan identificeres væsentlige forskelle mellem en fænomenologisk og hermeneutisk tilgang, har de også nogle ligheder. De kan begge karakteriseres som analytiske tilgange, der tager udgangspunkt i, at individet i en eller anden grad kan tænke, føle, opfatte og handle selvstændigt, og at individets tanker samt handlemåder er med til at forme det sociale liv. Fælles for dem er også, at de beskæftiger sig med de motiver, der ligger bag menneskets oplevelser, tolkninger og handlinger (Jørgensen, 2008: 222-223). Det er derfor muligt at forene disse to videnskabsteoretiske tilgange i vores speciale. Vi gør opmærksom på, at vi hverken er fænomenologer eller kritisk hermeneutikere, men vi er inspireret af disse to videnskabsteoretiske positioner - særligt af den kritisk hermeneutiske tilgang.

Positionering

Inden for den hermeneutiske tilgang er der forskellige retninger, men grundlæggende er retningerne enige om, at fortolkning og forståelse er et grundvilkår for menneskelig eksistens, samt at man som forsker må være bevidst om de udsagn eller handlinger, som undersøges, før man kan forklare sandsynlige sammenhænge (Højbjerg, 2004: 338). I forsøget på at besvare vores problemformulering veksler vi mellem at analysere subjektive og strukturelle forhold, hvorfor vi lægger os op af Jürgen Habermas' kritisk hermeneutiske tilgang (Højbjerg, 2004: 334).

I overensstemmelse med den kritisk hermeneutiske tilgang må de unge mænds oplevelser altså forstås i forhold til den omgivende kontekst, som de er produceret i. Det vil sige, at deres oplevelser må forstås i forhold til det omgivende samfund, hvor magt- og strukturelle forhold spiller en stor rolle. Den hermeneutiske tilgang hævder, at ved at undersøge fænomener i deres kontekst, er de mindst lige så objektive som de resultater, der frembringes ved at undersøge isolerede faktoreres sammenhæng (Jørgensen, 2008: 223-224).

Udgangspunktet for den hermeneutiske tilgang er, at ingen forskere eller mennesker gør noget uden forudsætninger – Det vil sige at forståelser, fordomme, forventninger og vurderinger altid er en indbygget del af videnskabelige undersøgelser og fortolkninger. Her skal vi som forskere være bevidste om vores forforståelser, men det er ikke muligt at frigøre sig fra disse (Højbjerg, 2004: 312).

Den mening, som undersøges, fremkommer under fortolkningen. Empirien taler ikke for sig selv, men må forstås i en kontekst, som skrevet ovenfor. Derfor er man i den hermeneutiske tilgang optaget af, hvad mening er, hvordan mening frembringes samt hvordan fortolkninger finder sted. Mening er således knyttet til den person eller gruppe, der har produceret de udsagn, der er genstand for fortolkning. Det betyder, at både de interviewede unge mænd og vi som forskere indgår i en proces, hvor mening eller sandhed skabes (Højbjerg, 2004: 311).

Da vores hensigt med dataindsamlingen blandt andet har været at opnå indsigt i de unge mænds livsverden og oplevelser, har vi også trukket på den fænomenologiske tilgang. Fænomenologi er læren om det, der viser sig. Fænomener skal ikke nødvendigvis forklares, fortolkes eller analyseres, men skal beskrives og forstås ud fra, hvordan mennesker oplever dem. Vi forsøger således at forstå meningen ud fra, hvordan de unge mænd beretter de problemstillinger, som eksisterer i Værebros Park. Det enkelte individs oplevelser er i overensstemmelse med den fænomenologiske tilgang sande, fordi de danner baggrund for vedkommendes handlinger. Et grundlæggende og frugtbart element i tilgangen er, at den koncentrerer sig om individers subjektive opfattelser og deres intentionelle forklaringer. Den fænomenologiske tilgang vægter altså den intersubjektive verden højt, men den vægter også, at individet lever i en objektiv virkelighed (Jørgensen, 2008: 227). I første omgang var det den intersubjektive virkelighed, vi var interesseret i at undersøge med dele af vores undersøgelsesmetode, men også i analysen når vi holder os tæt op ad de unge mænds forståelser og anvender fyldige citater fra interviewene.

Inden for den fænomenologiske tilgang er objektivitet et udtryk for troskab mod de undersøgte fænomener (Kvale & Brinkmann 1997: 45). Tilgangen indebærer, at vi som forskere agerer som objektive iagttagere, der forsøger at sætte vores forforståelser/fordomme og videnskabelig viden i parentes. Vi har dog den overbevisning, at det ikke er muligt at undersøge fænomener helt fordomsfrit og åbent i samfundsvidenskabelige undersøgelser, hvorfor vi i interviewfasen med de unge mænd på forhånd havde defineret nogle temaer, som vi interviewede ud fra, hvilket betød, at vi havde et udgangspunkt inden undersøgelsen. Vi forsøgte dog trods vores tematisering at forholde os åbne i forhold til ny viden, der fremkom under interviewene. Tematiseringen var blandt andet lavet på baggrund af et informantinterview med lederen af Værebros Parks beboerrådgivning, Kirsten Wedel. I forhold til dette interview var det noget lettere for os at imødekomme det fænomenologiske princip om åbenhed og fordomsfrihed, da det fandt sted i den indledende fase, hvor vi var ude og afsøge vores problemfelt, og vi ikke på dette tidspunkt havde den samme viden om

området. I vores efterfølgende interviews med vores undersøgelsesgruppe forsøgte vi at imødekomme princippet ved at stille åbne semistrukturerede spørgsmål for at skabe plads til at følge og få uddybet de unge mænds forståelser (Kvale & Brinkmann 1997: 45 og Jørgensen, 2008: 228). Vi gengiver fyldige uzensurerede citater i vores analyse, som vi efterfølgende fortolker for at komme bag om de subjektive forståelser. I fortolkningsprocessen forsøger vi at bevare afstanden til materialet ved at foretage kondenseringer, der på den ene side bevarer den mening, som de interviewede selv har lagt i deres udsagn, og på den anden side komprimerer disse udsagn, så det er muligt at se mønstre i materialet og formulere overordnede begreber og sammenhænge frem for traditionelle fortolkninger (Jørgensen, 2008: 235).

Som vi også er inde på, er et vigtigt fænomenologisk standpunkt, at tilgangen beskæftiger sig med individers subjektivitet, hvilket også kan opfattes som en svaghed, da mennesker, herunder vores interviewpersoner, kun kan udtale sig om de fænomener, som de er bevidste om og har kendskab til. For at imødekomme denne svaghed og i et forsøg på at besvare vores problemformulering, som også har et fortolkende sigte, har vi primært valgt at være inspireret af en fortolkende videnskabsteoretisk tilgang i analysen. Derudover har vi også valgt at inddrage eksisterende undersøgelser og rapporter, som giver et bredere billede af undersøgelsesfeltet, hvormed vi kommer over de subjektive fortællinger.

En hermeneutisk inspireret analyse kan både være induktiv og deduktiv. Da vi ønsker at løfte analysen op over de unge mænds oplevelses- og forståelsesramme, har vi i analysen både en induktiv tilgang, når vi anvender fyldige citater fra de unge mænds udtalelser, og en deduktiv tilgang, når vi sætter vores empiriske fund ind i en teoretisk forståelsesramme for på den måde at fortolke materialet.

Epistemologiske overvejelser

Når vi i specialet anvender kvalitative dybdeinterview som metode, er vi bevidste om, at de informationer, vi indhenter fra vores interviewpersoner, er subjektive

oplevelser og forståelser, der igen tolkes af os i specialet. Fordi vores informationer stammer fra mennesker, vil de være præget af deres forventninger, fordomme og holdninger. Vores erfaringsgrundlag/empiri kan derfor ikke efterprøves, forstået på den måde, at laves samme interviewundersøgelse med nogle andre informanter, vil resultaterne sandsynligvis afvige fra vores resultater. Derudover bearbejder vi efterfølgende empirien ud fra et tilvalgt teoretisk perspektiv, hvilket får betydning for fokuset i specialet (Riis i Jacobsen & Jensen, 2012: 353- 354). Den viden, vi ønsker at frembringe i specialet, er på denne baggrund heller ikke endegyldige sandheder. Formålet med vores speciale er derimod at forsøge at forstå kompleksiteten af de problematikker, som unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund, der er bosat i udsatte boligområder, oplever, og dermed give et vigtigt bidrag til en aktuel, politisk diskussion.

Begrundet teorivalg

Vores mere induktive tilgang til vores indsamling af data gjorde, at vi ikke fra start havde valgt et teoretisk perspektiv at arbejde ud fra. Der var på den måde ikke nogen særlige mønstre eller forklaringer, vi ledte efter, da vi lavede vores interviews. Vi har først efter indsamlingen og kodningen af interviewene valgt den skitserede teoretiske ramme til vores analyse, og vi vil i det følgende afsnit redegøre for vores valg af den teoretiske referenceramme, som vi anvender til at opnå en dybere forståelse af de problematikker, vi beskæftiger os med i specialet. Efterfølgende vil vi give en grundig gennemgang af de enkelte teorier.

Vores primære teoretiske ramme i opgaven er subkulturteori og stempelingsteori. Her anvender vi sociolog Phil Cohens forståelser af subkulturer og udviklingen af disse, sociolog Erving Goffmans teori om stigmatisering til at belyse karakteren af den stigmatisering, som de interviewede beskriver, og sociolog Howard S. Beckers stempeling- og labelingsteori som en komplementær teori til Goffman til en analyse af konsekvenserne af stigmatiseringen. Afslutningsvis anvender vi sociolog Simon Østergaard Møllers teori om etnisk stigmatisering og kategorisering som en komplementær teori til Goffmans overvejelser omkring stigmatisering og social identitet, da vi ser denne teoretiske vinkel som et

supplement til den øvrige teori, der i høj grad bidrager til at belyse vores undersøgelsesgruppes særlige situation i forhold til deres etniske baggrund.

Vi anser de anvendte teorier for at være særligt frugtbare, da de tydeliggør årsagsfaktorer i form af processer og udviklinger, der frembringer og forværrer de indledningsvis skitserede problemstillinger i forhold til unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund, der er bosat i udsatte boligområder (Ejrnæs & Guldager, 2010: 128).

Vi inddrager under hele analysen andre teoretiske perspektiver, der kan supplere den fremlagte teori. Disse teorier er udvalgt, fordi de understøtter forklaringer af, hvorfor vores undersøgelsesgruppe står i en særlig kompleks position. På den måde komplementerer disse teorier vores primære teoretiske optik (Ejrnæs & Guldager, 2010: 45). For eksempel inddrager vi antropolog Yvonne Mørcks (1998) forskellige livsstrategier, der kan bidrage til en forståelse af, hvordan unge med etnisk minoritetsbaggrund anlægger forskellige strategier i deres håndtering af deres særlige udfordringer med både at være ung og have en anden etnisk baggrund med dertilhørende forventninger. Formålet med en sådan eklektisk tilgang til inddragelsen af teori er således at forene forskellige teorier og teoretiske begreber og på den måde vise kompleksiteten i vores undersøgelsesgruppes udsatte position. Vi inddrager ligeledes andre teorier, der på samme måde kan supplere den primære teori.

Forskellige teorier rummer forskellige typer af forklaringer. De forklaringer, der anvendes i den skitserede subkultur- og stemplingsteori, er intentionelle forklaringer. Vi vil derfor i det følgende redegøre for denne type af forklaringer og argumentere for, hvorfor vi anser netop denne type forklaringer som frugtbare i forhold til at opnå en dybere forståelse af de skitserede problemstillinger.

Intentionelle forklaringer

Intentionelle forklaringer udspringer af et aktørperspektiv, da det drejer sig om enkeltindivider ellers gruppers intentioner. Aktørperspektivet henviser til, at det

drejer sig om at forklare den enkeltes motiver, hensigter og bevæggrunde for dennes handlinger (Ejrnæs & Guldager, 2010: 50-51). I vores speciale er vi interesseret i at forklare unge mænd med etnisk minoritetsbaggrunds reaktionsmønstre, som vi har identificeret i vores forundersøgelse som særligt udbredt hos denne gruppe. En stor del af disse er hovedsageligt bevidste og rationelle, men andre er spontane, søgende, ubevidste og irrationelle (Ibid.). Intentionelle forklarings styrke findes i at kunne redegøre for den enkeltes subjektive opfattelse af situationen og deres tendens til at handle efter deres subjektive mål. Disse to elementer er nødvendige for at kunne forklare menneskers adfærd og handlinger. Når det, som det er i forhold til vores udvalgte problemstillinger, er menneskers handlinger, der opretholder eller ændrer menneskelig samvær og samfundsforhold, bliver intentionelle forklaringer centrale i forhold til at forklare denne problemstilling (Ejrnæs & Guldager, 2010: 52).

Intentionelle forklaringer kan ikke stå alene, da sammenhængen mellem intentioner og handlinger altid vil være afhængig af handlesituationen og de muligheder og begrænsninger, denne indebærer, samt af aktørernes ressourcer, magt og viden. Intentionelle forklaringer er ligeledes utilstrækkelige, fordi adfærden og handlingerne samtidig afhænger af det enkelte menneskes ressourcer. Indsigt i den enkeltes ressourcer i form af magt og viden er derfor nødvendig for at kunne forklare dennes adfærd og handlinger. Derudover er det nødvendigt at have indsigt i handlingens betingelser, hvilket vil sige de socioøkonomiske og kulturelle vilkår, begrænsninger og muligheder, der karakteriserer konteksten (Ejrnæs & Guldager, 2010: 61-62). Denne indsigt i individets ressourcer eller om handlingens betingelser indgår ikke i de, i vores speciale, anvendte intentionelle forklaringer, hvorfor det er nødvendigt at supplere med andre typer forklaringer for at opnå en mere helhedsorienteret forståelse af de fremlagte problematikker. Her inddrager vi som beskrevet blandt andet Yvonne Mørck men også andre teoretiske forklaringer, der kan supplere forklaringerne i teorierne om subkulturer, stigmatisering og labeling og give indsigt i de unge mænd med minoritetsetnisk baggrund og deres ressourcer, kulturelle vilkår med mere.

Intentionelle forklaringer er centrale inden for en fænomenologisk tilgang, der tager udgangspunkt i den enkeltes subjektive og umiddelbare erfaring og forståelse af situationen, samt inden for en hermeneutisk tilgang, hvor der er fokus på at fortolke menneskers forforståelser og deres subjektive "forståelseshorisonter" ved at analysere deres intentioner, motiver, meninger og så videre i forhold til deres handlinger (Ejrnæs & Guldager, 2010: 62). Vores teoretiske ramme ligger således i forlængelse af vores videnskabsteoretiske position.

Teori

I det følgende vil vi fremlægge den teori, som vi vil anvende i vores analyse til at opnå en dybere forståelse af de to problematikker, som vores empiri peger på er dominerende i forhold til gruppen af unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk i Værebros Park. Først gennemgår vi teori, som vi gør brug af i forhold til problematikken med bandekriminaliteten i området, og efterfølgende den teori, som vi anvender i forhold til problemstillingen relateret til gruppen af unge mænd, der grupperer sig i fundamentalistiske religiøse miljøer og i den forbindelse tager afstand fra det omgivende samfund.

Subkulturer

Vi ser den sociologiske tradition for subkulturforskning (Clarke i Bay & Drotner, 1986) som en af flere relevante begrebmæssige og teoretiske tilgange til kulturelle processer blandt unge mænd med minoritetsetnisk baggrund, der er bosat i udsatte boligområder. Denne tradition giver os mulighed for analytisk at beskæftige os med både kulturelle udtryks- og praksisformer inden for vores undersøgelsesgruppe samt at sætte disse ind i en bredere strukturel sammenhæng. Vi vil i det følgende redegøre for de overordnede linjer inden for denne teoretiske ramme. Vi vil primært gøre brug af sociolog Phil Cohens (1986) forståelser af subkulturer og udviklingen af disse. Cohen er en del af Birminghamskolen¹, og tager derfor udgangspunkt i en antagelse om, at

¹ Center for Contemporary Cultural Studies ved universitetet i Birmingham videreførte i 1970'erne den tidligere amerikanske subkulturteori fra Chicagoskolen og overtog flere af de underliggende antagelser i dele af denne tidligere amerikanske subkulturteori. De

subkulturer er en nyere klasse, som er fremkommet på baggrund af velfærdssamfundets opståen. Det er via efterkrigstidens højere velfærd, at specielt unge har opnået materielle vilkår, der har gjort dem i stand til at udøve et forbrug og derigennem adskille sig som en selvstændig klasse. Der er på den måde sket et historisk skift fra en produktionsorienteret til en markedsorienteret industri, hvilket har medført, at arbejderklassens rolle tidligere har været fastere defineret gennem arbejdet men nu er fanget mellem rollen som arbejdstager og forbruger. En subkultur opstår i forlængelse heraf som en reaktion på de nye krav, der stilles til unge fra det omgivende samfund, og som denne ikke kan leve op til, og subkulturen bliver på den måde en afstandtagen til det etablerede samfunds normer og værdier (Clarke i Bay & Drotner, 1986: 47). Således betegner en subkultur en sammenhængende forestillingsverden og en tilhørende adfærd, som adskiller sig fra majoritetssamfundets kultur. En grupperings lokalitet kan ifølge Cohen have stor betydning i etableringen af en fælles gruppeidentitet som for eksempel inden for en subkultur. Cohen forklarer efterkrigstidens subkulturer ud fra blandt andet de ændringer, der har fundet sted i arbejderkvarterene i Østlondon. Cohen tager i sit studie udgangspunkt i lokalsamfundet og viser dennes vigtighed for de unges subkultures opståen. Her peges særligt på, at fattige arbejderkvarterer skaber grobund for visse grupper af unges modreaktion på det omgivende samfund. Visse subkulturer rodfastes i lokalområdet, og her kan områderne have en væsentlig betydning for de unges identitetsfølelse. Lokalområderne bliver her en del af gruppeidentiteten, da den fælles tilknytning til området manifesterer gruppens fællesskab (Cohen i Bay & Drotner, 1986: 39).

Cohen peger på, at der findes tre forskellige løsninger på det, han kalder den sociale "ghettoiseringsproces", for enkeltindividet. Her adskiller Cohen det at omdefinere normerne ved at gruppere sig i en subkultur og det at bryde normerne og blive kriminel (Cohen i Bay & Drotner, 1986: 39-40). Den tredje

fortsatte for eksempel med at anskue subkulturer som forsøg på løsninger på problemer, der er særlige for unge mennesker fra arbejderklassen. Birminghamskolen fastholdte ligeledes Chicagoskolen hovedtese, der byggede på, at mennesker i høj grad prægtes af de omgivelser, de lever i og tog derfor også udgangspunkt i en bysociologisk synsvinkel, når de forklarede unges afvigelser. På flere punkter brød Birminghamskolen dog med den amerikanske subkulturtradition. For eksempel tog denne afstand til Chicagoskolens forståelse af, at der eksisterer en almindelig udbredt værdikonsensus i forhold til "The American Dream" og opnåelse af materiel succes.

reaktionsmåde kalder han den "akademiske" løsning, hvilket betyder, at unge tilslutter sig normerne og forsøger at avancere ved at nå højere op i samfundets hierarki via uddannelse og på den måde forlade lokalsamfundet. Dog peger Cohen på, at den akademiske strategi i nogle tilfælde leder den enkelte tilbage til enten en subkultur eller til kriminalitet, hvis den enkelte ikke opnår den ønskede anerkendelse i det omgivende samfund (Cohen i Bay & Drotner, 1986: 42-43).

Vi ser i forlængelse af vores egen undersøgelse samt sekundær empiri om bandekriminalitet ikke denne skarpe opdeling mellem subkulturer og kriminelle miljøer, når der ses på problematikken med bandekriminalitet. I den forbindelse ser vi i stedet en større sammensmeltning mellem det at omdefinere normerne og at bryde disse. For eksempel er der meget, der tyder på, at mange unge mænd, der er indblandet i bandekriminalitet, lever efter nogle særlige normer, der gælder i deres gruppe og som samtidig er et brud med det omgivende samfunds normer. Cohen udviklede som sagt teorien i efterkrigstiden og beskrev subkulturer som mods, punkere, hippier med flere, der ikke fandt sammen om et kriminelt fællesskab men positionerede sig i forhold til det omgivende samfund med deres tøjstil, musiksmag, politiske holdninger med mere. Vi ser på den baggrund en nødvendighed i at tilpasse Cohens teori til aktuelle aktører som for eksempel unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund, der er involveret i bandekriminalitet og har en helt andet baggrund end datidens skitserede subkulturer. I forhold til denne gruppe anser vi for eksempel kriminel adfærd som en del af en etableret subkultur. Cohen interesserede sig da også for subkulturelle grupper med kriminel adfærd som for eksempel Skinheads men understregede nødvendigheden af at skelne mellem subkulturel kriminalitet, der ifølge Cohen udsprang af en modkultur i forhold til det omgivende samfund, og anden kriminalitet med et økonomisk sigte. Dette uddybes i analysen. Det skal kun understreges her, at Cohens første to reaktionsformer viser sig samtidigt i vores empiriske fund for gruppen, der er involveret i bandekriminalitet.

I forlængelse af Cohens teori vil vi, for en yderligere belysning af vores problemstilling, redegøre for relevante pointer fra sociolog Erving Goffmans (1975) teori om stigmatisering. I forlængelse heraf vil vi beskrive sociolog

Howard S. Beckers teori (2005) om stempling og den medførende risiko for igangsætning af en labelingproces.

Stigmatiseringsteori

Sociolog Erving Goffman undersøger den handling, der finder sted mellem de stigmatiserede og de såkaldte normale mennesker (Petersen, 2011: 64). I sin teori fokuserer Goffman ikke så meget på selve de stigmatiserende karakteristika, men derimod på hvordan stigma håndteres i sociale sammenhænge og hvorledes stigmatiseringen påvirker individets syn på sig selv. Stigma forstås som en social proces, hvorigennem individers normale sociale identitet ødelægges på grund af omgivelsernes reaktion, kategorisering og bedømmelse. Stigma er med andre ord ikke iboende karaktertræk hos et individ, men derimod en social konstruktion. Igennem en kategoriseringsproces placeres de individer, der besidder ikke-kulturelt accepterede egenskaber eller afvigende adfærd, i nedvurderede sociale stereotyper (Goffman, 1975: 14).

Ifølge Goffman er et stigma stærkt miskrediterende og kan forstås som en uoverensstemmelse mellem en persons tilsyneladende sociale og faktiske sociale identitet. Den tilsyneladende sociale identitet er de forventninger til og bedømmelser af egenskaber, som andre tildeler individet på grund af den kategorisering, individet placeres i. Det vil sige, at der er diskrepans mellem det, som en person opfattes som af andre og det, som personen reelt er (Petersen, 2011: 64). Derimod henviser den faktiske identitet til de faktiske egenskaber, som individet kan påvises at have, samt de kategorier, som denne reelt kan henvises til. Når uoverensstemmelsen mellem individets tilsyneladende og faktiske sociale identitet bliver identificeret, modarbejder det den stigmatiseredes sociale identitet således, at det stigmatiserede individ vil opleve, at han eller hun ikke er i stand til fuldt ud at opnå social accept fra samfundet (Goffman, 1975: 14-15 og 34).

Goffman skelner mellem tre forskellige former for stigma: *Kropslige vederstyggeligheder*, som fremkommer af synlige misdannelser. *Karaktermæssige fejl*, der kommer til udtryk som mangel på vilje, overdrevne

lidenskaber, kompromisløse overbevisninger eller lignende. *Tribiale eller slægtsbetingede stigma* som eksempelvis race, religion eller nationalt tilhørsforhold (Goffman, 1975: 17).

Samfundet kan udelukke det stigmatiserede individ fra fællesskabet og gennem diskrimination indskrænke individets handlemuligheder. Stigmatisering har konsekvenser for individets muligheder for at realisere sig selv eller opnå succes i samfundet. Det handler således om individets muligheder for at blive inkluderet i samfundet. Den stigmatiserede kan lære at se sig selv gennem andres øjne og betragte sig selv som mindreværdig, ufuldkommen og mangelfuld. Goffman beskriver, at denne miskreditering kan takles på forskellige måder og beskriver blandt andet, hvordan individer, som har fået tildelt det samme stigma, søger sammen i gruppefællesskaber i bestræbelsen på at takle den tildelte position i samfundet (Goffman, 1963: 34-35). Stigmatiseringsteorien kan i vores analyse bidrage til forståelse af karakteren af den form for stigmatisering, der beskrives i vores empiri, samt forståelse af de konsekvenser, denne kan have.

Labelingteori

Howard S. Beckers stemplingsteori er ligeledes en afvigelsesociologisk teori, der kan supplere Goffmans teori og på den måde uddybe konsekvenserne ved stigmatisering. Ligesom hos Goffman ses sociale problemer ikke som objektivt eksisterende afvigelser fra normerne, der fører til sanktioner fra samfundets side. Fokus er på den måde ikke på individets objektive egenskaber, selvom Becker anerkender denne dimension, men derimod på, hvordan andre subjektivt definerer disse og dermed kan stemple den enkelte som afvigende (Becker, 2005: 39 og 29-30). Både hos Goffman og Becker bliver afvigelsen på den måde ikke en egenskab ved selve handlingen men en konsekvens af de regler og sanktioner, der sættes ind over for handlingen (Ibid.: 35). Becker hævder, at afvigende adfærd er en konsekvens af, at et individ eller en gruppe bliver stemplet som afviger. Opfattelsen af afvigelser ændrer sig i takt med, at samfundet udvikler sig, og der kan også være forskelle på opfattelsen af afvigelser i forskellige sociale miljøer. I defineringen af, hvor grænserne for afvigelser går, er betydningsfulde aktører som politikere og eksperter de

magthavende i samfundet. Deres definitioner kommer til udtryk gennem love, politik og i medierne (Becker, 2005: 12). I stemplingsteorien er der således fokus på, hvordan det omgivende samfund stempler mennesker som afvigere. Nogle individer kan betegnes som afvigere af andre, selv om de ikke har overtrådt nogen regler (Ibid.: 30). I hvilken grad en handling vil blive behandlet som afvigende, afhænger blandt andet af, hvem der har begået handlingen. Becker fremsætter i den forbindelse eksemplet med ungdomskriminalitet og påpeger, at der er mindre sandsynlighed for, at drenge fra middelklassen bliver taget af politiet, bliver dømt eller straffet sammenlignet med drenge fra slumkvarterer (Ibid.: 33). I vores analyse, der tager udgangspunkt i unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund og deres deltagelse i banderelateret kriminalitet samt fundamentalistiske grupperinger, kan dette perspektiv i forlængelse deraf bidrage til at give en dybere forståelse af gruppens oplevelse af stempling og stemplingens konsekvenser. Vi anser særligt stemplingsteorien som frugtbar i forhold til at kaste lys over den oplevelse, som vores empiri peger på, at vores undersøgelsesgruppe har i forhold til forskelsbehandling og anden miskrediterende adfærd.

Når det omkringliggende samfund først har stemplet et individ eller en gruppe som afviger, er risikoen ifølge stemplingsteorien, at der igangsættes en labelingproces, hvor de negative forventninger internaliseres og gøres til individets egne ved at agere herefter (Becker, 2005: 52). Da den stemplede identificerer sig med sin afvigerrolle, kan individet have svært ved at bryde ud af rollen igen. Individet kan således komme ind i det, Becker betegner som en afvigerkarriere. Dette kan også ske, når individet bevæger sig ind i en organiseret gruppe. Individer i en afvigergruppe har sin afvigelse tilfælles, hvilket giver dem en fællesskabsfølelse. Ud fra følelsen af at have den samme skæbne og stå over for de samme problemer, vokser en afvigende subkultur frem, hvor der eksisterer en fælles forståelse af, hvordan verden er, og hvordan denne skal håndteres. Et medlemskab af en sådan gruppe understøtter den afvigende identitet. De fleste afvigergrupper har ofte et selvbekræftende rationale, som de handler ud fra. Rationalet eller ideologien har til formål at neutralisere de konventionelle holdninger, som individet kan have inde i sig selv mod egen

afvigende adfærd. Derudover forsyner rationalet den enkelte med forsvarlige argumenter for at fortsætte sine afvigende aktiviteter. Et individ kan således nedtone sin egen tvivl ved at overtage ideologien og bevæge sig ind i en mere principfast samt konsekvent type afvigelse (Becker, 2005: 56-57). Vi anser i forlængelse heraf dette perspektiv som særligt relevant i forhold til at udforske unge mænd med minoritetsetnisk baggrund, der er bosat i udsatte boligområders tendens til at gruppere sig i miljøer, der af det omgivende samfund opfattes som afvigende.

Becker skelner mellem primær og sekundær afvigelse. Primær afvigelse er afvigelser i adfærden på grund af eksempelvis sygdom, fysiske handicap eller lignende. Sekundær afvigelse opstår, når individet eller gruppen overtager afvigerrollen og tilpasser adfærden efter omgivelsernes negative forventninger. Når det handler om internalisering af forventninger, sker det på baggrund af forventninger fra signifikante andre, som er betydningsfulde individer i den afvigendes liv. Når forventningerne fra de signifikante andre er negative eller fordomsfulde, vil dette skabe en rolle, som individet risikerer at internalisere over tid (Ejrnæs & Guldager, 2010: 158-159).

Becker og Goffmans teorier kan supplere hinanden, så det i vores analyse i første omgang bliver muligt at kaste lys over stigmatiseringens beskaffenhed. Selve stigmatiseringen ses her i overensstemmelse med Goffman som en stereotyp opfattelse af den enkelte, som på den baggrund tildeles et stigma (Goffman, 1975: 16). Herefter giver stemplingsteorien os mulighed for at opnå en dybere forståelse af stigmatiseringen og stemplingens konsekvenser for vores undersøgelsesgruppe.

Kategorisering

Sociolog Simon Østergaard Møller tager udgangspunkt i Goffmans overvejelser omkring stigmatisering og social identitet, når han beskriver, hvordan stigmatisering og kategorisering af etniske minoriteter har stor indflydelse på, hvilke sociale identiteter etniske minoriteter i Danmark har til rådighed (Østergaard Møller i Larsen & Mortensen, 2009: 35). Han præsenterer tre

idealtypiske reaktionsmønstre blandt etniske minoriteter i mødet med majoritetssamfundet. Reaktionsmønstrene er individuelle strategier til at håndtere majoritetssamfundets kategorisering og stigmatisering og til at imødekomme uoverensstemmelserne mellem disse kategoriseringer og den enkeltes selviagttagelse. Østergaard Møller kalder disse for subjekspositioner. Østergaard Møller tager udgangspunkt i en anti-essentialistisk forståelse af etnicitet og kultur, hvor etnicitet og kultur forstås som produkter af social konstruktion og betragtes som foranderlige på tværs af tid og rum (Østergaard Møller i Larsen & Mortensen, 2009: 35 og 51). Østergaard Møller vægter særligt magthavere og majoriteten i et samfunds mulighed for at påvirke konstruktionen af kultur og etnisk selvforståelse og beskriver, hvordan selvidentifikation og ekstern kategorisering hænger sammen i det sociale liv, når der for eksempel skelnes mellem dem og os (Ibid.: 36). Kategorisering og stigmatisering bevirker ifølge Østergaard Møller, at borgere med en anden etnisk baggrund end dansk begrænses i muligheden for at konstruere deres egen etniske identitet, da kategoriseringen indskrænker de typer af roller, som den enkelte kan få lov at spille (Ibid.: 37-38). Denne tankegang ligger således i forlængelse af Beckers pointe om internalisering og rolleovertagelse, men Østergaard Møller har særligt fokus på den etniske dimension af stigmatiseringen, hvorfor dette perspektiv er relevant i forhold til vores undersøgelsesgruppe, der har en anden etnisk baggrund end dansk.

Idealtypiske subjekspositioner

Østergaard Møllers tre forskellige reaktionsdannelser på stigmatisering og kategorisering kalder han *den assimilerede*, *traditionalisten* og *rebell*. Den assimilerede søger at opnå større inklusion ved at nedtone egne kulturelle og etniske kendetegn og dermed fjerne grundlaget for stigmatisering (Østergaard Møller i Larsen & Mortensen, 2009: 52). Den enkelte indtager således en ukritisk position, hvor der ikke stilles spørgsmålstejn ved den nye kultur, der adopteres, og der samtidig tages afstand fra den oprindelige kultur. Denne reaktionsdannelse vil ofte blive mødt med positiv respons fra majoritetssamfundet, der anser denne for et tegn på velvillighed til integration i det nye samfund. Men denne subjeksposition kan problematiseres, idet den

enkelte forkaster sin kulturelle baggrund, som indeholder tryghed, genkendelighed, positive følelser og andre elementer, der bidrager positivt til identitetsdannelsen. Samtidig er der risiko for, at den enkelte trods sit forsøg på at indordne sig majoritetssamfundet ikke opnår den ønskede positive respons, hvilket kan skabe grobund for skuffelse og nederlagsfølelse, der kan føre til alvorlige negative følelser i forhold til majoritetssamfundet.

I modsætning til den assimilerede baserer traditionalisten sin identitet på en dybtgående identifikationsmæssig orientering mod sin "egen" etniske gruppe og kultur. Den enkelte vil således positionere sig i et modsætningsforhold til majoritetssamfundet. Denne reaktionsdannelse på stigmatiseringen medfører en risiko for, at den enkelte enten søger usynliggørelse eller tilbagetrækning til etniske enklaver for på den måde at undgå interaktion med danskere, eller at den enkelte åbent forherliger sin egen etniske identitet med risiko for voldelig adfærd eller fundamentalisme (Østergaard Møller i Larsen & Mortensen, 2009: 54-55).

Rebellen bygger sin identitet på idéen om et skæbnefællesskab mellem etniske minoriteter, der primært er knyttet til oplevelsen af etnisk stigmatisering, og den marginaliserede position i samfundet. Denne reaktionsdannelse skaber således grobund for en markant distance fra majoritetssamfundet og en konstruktion af "os" på tværs af forskellige etniske oprindelser. Ligesom traditionalisten tager rebellen afstand fra dansk kultur og danske værdier, men fællesskabet konstrueres på baggrund af eksklusionen fra det øvrige samfund og identifikationen sker med den del af befolkningen, der heller ikke er "danske" (Østergaard Møller i Larsen & Mortensen, 2009: 55-56).

Ud fra en anti-essentialistisk kulturforståelse ses reaktionsdannelserne, som tidligere beskrevet, som kontekstuelle og foranderlige. Det er i en analyse vigtigt at medtænke, at subjektspositionerne er idealtypiske og i virkeligheden ikke kan adskilles så skarpt som skitseret, og i lyset at en anti-essentialistisk kulturforståelse vil den enkelte da også kunne indtage forskellige subjektspositioner i forskellige sammenhænge. Når der tages højde for dette,

kan subjektspositionerne belyse, hvordan kategorisering og stempling kan have negative konsekvenser for konstruktionen af kultur og etnisk selvforståelse og dermed påvirke flygtninge og indvandreres relation til det danske samfund. I forhold til vores undersøgelsesgruppe gør inddragelse af denne teoretiske optik det muligt at rette fokus på betydningen af gruppens etniske baggrund i forhold til at blive udsat for stigmatisering.

Den samlede teoretiske referenceramme suppleres som tidligere nævnt med andre teorier og teoretiske begreber i analysen, hvilket vi vurderer, er med til at give en helhedsorienteret vinkel på problemstillingerne, der understøtter kompleksiteten i disse.

Analyse

I den følgende analyse vil vi besvare vores problemformulering ved at beskæftige os med de problemstillinger, som vores empiri peger på, der kommer særligt til udtryk blandt gruppen af unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk i Værebros Park, samt hvordan disse problemstillinger kan forstås. Vi vil derfor fokusere på den banderelaterede kriminalitet, der eksisterer i området, samt på problematikken med fundamentalistiske religiøse miljøer, der særligt er repræsenteret af unge mænd med minoritetsetnisk baggrund. Analysen starter med en karakteristik af boligområdet Værebros Park, hvor vi inddrager sekundær empiri som nyere officielle skrivelser fra Gladsaxe Kommune. Derudover bygger afsnittet på vores eget indsamlede empiriske data i form af citater fra de interviewede. Afsnittet har fokus på dynamikker i Værebros Park, som er med til at skabe nogle positive reaktionsmønstre hos vores undersøgelsesgruppe. I anden del af analysen beskæftiger vi os med problemstillinger med bandekriminalitet og religiøse fundamentalistiske grupperinger i Værebros Park. Her anvender vi de ovenfor beskrevne sociologiske teorier om subkulturer, stempling, stigmatisering og kategorisering. Derudover inddrager vi andre relevante teoretiske begreber. Undervejs i analysen anvender vi også vores egen empiriske data og anden relevant forskning. Afsnittet begynder med en analyse af den banderelaterede kriminalitet, hvorefter vi bevæger os over til at analysere problematikken med fundamentalistiske religiøse miljøer.

Case – Værebros Park

Værebros Park ligger 12, 8 kilometer nord for København og er et af de almennyttige boligområder, der har været tæt på at komme på den officielle ghettoliste. Dette skyldes blandt andet, at der er en lav beskæftigelsesfrekvens i området. Derudover har mange beboere lave indkomster og ringe uddannelsesmæssige baggrunde. Området oplever derudover problemer i forhold til misbrug og psykisk sygdom. Værebros Park har ligeledes en høj koncentration af borgere med anden etnisk baggrund end dansk. Hvor der ikke inden for det seneste årti er konstateret nogen væsentlig udvikling i sammensætningen af beboere i forhold til overordnede socioøkonomiske forhold, ses der er en markant udvikling i forhold til andelen af indvandrere og efterkommere. 22,5 procent af beboerne i Værebros Park var for ti år siden indvandrere eller efterkommere fra ikke-vestlige lande. Dette tal er i dag steget til 47 procent (Gladsaxe Kommune, september 2012: 6-7).

Karakteristik af området

Boligområdet Værebros Park ejes af Gladsaxe Almennyttige Boligselskab (GaB) og er opført i 1967. Området består af otte etagehuse i letbeton i henholdsvis fire og otte etager. Til området hører legepladser, boldbaner, klublokaler, selskabslokaler, en aula, et fællesvaskeri og et butikscenter med blandt andet restaurant, pub, læge, tandlæge, frisør, bibliotek og supermarked. Bagsværd svømmehal er placeret lige i udkanten af bebyggelsen. Vest for Værebros Park i nær afstand ligger et parcelhus- og villakvarter, der består af ejerboliger (Gladsaxe Kommune, september 2012: 5-6 og 8).

I området er der 1.345 boliger, hvoraf omkring halvdelen er to- og treværelseslejligheder, en tredjedel er fire- og femværelseslejligheder og de resterende er etværelseslejligheder. Der bor omkring 2.700 beboere i bebyggelsen (Gladsaxe Kommune, september 2012: 8).

Værebros Park har nogle store og velholdte udearealer med store plæner og træer, og Værebros Park ligger tæt på naturområderne Smør- og Fedtmosen samt

Hareskoven. Derudover er lejlighederne i området relativt store og lyse (Gladsaxe Kommune, november 2010: 4). Samtidig har Værebros Park et godt beboerliv med mange ildsjæle og gode organisatoriske rammer i form af Blokråd og beboerklubber. Området oplever ligeledes opbakning til lokale begivenheder, der styrker fællesskabet og skaber en lokal identitet i området (Gladsaxe Kommune, september 2012: 9).

Problematikker i området

Værebros Park oplever i øjeblikket væsentlige udfordringer i forhold til stigende problemer med bandekriminalitet. Københavns Vestegns Politi har i 2012 foretaget en trusselsvurdering af 24 særligt udsatte boligområder i politikredsen, og her placerede Værebros Park sig dårligst, når der udelukkende kigges på den banderelaterede kriminalitet. Banderne er kun i meget begrænset omfang involveret i borgervendt kriminalitet og urohændelser i boligområdet, men politiet vurderer, at den lokale bande er involveret i omfattende narkotika- og våbenrelateret kriminalitet, både i og uden for Værebros Park (Gladsaxe Kommune, september 2012: 9).

Den nærmeste skole hedder Skovbrynet Skole. Skolen har tidligere heddet Værebros Skole, men Gladsaxe Kommune har valgt at ændre navnet med den begrundelse, at navnet Værebros associeres med noget negativt, hvilket bevirker, at mange forældre fravælger skolen. På skolen går der cirka 350 elever fordelt på 0.-9.- klasse. I 2011 kom cirka 72 procent af eleverne fra Værebros Park, 25 procent fra det omkringliggende villakvarter og 2 procent fra andre distrikter eller kommuner. Elevsammensætningen afspejler på den baggrund også beboersammensætningen i Værebros Park, og for eksempel er 16 procent af forældrene uden for arbejdsstyrken og 40 procent af eleverne er indvandrere eller efterkommere. Skovbrynet Skole oplever store udfordringer med at tiltrække børn fra eget distrikt, og således valgte kun 31 procent af de i alt 1.000 børn i den skoleøgende alder i Værebros skoledistrikt Skovbrynet Skole i 2011, mens næsten dobbelt så mange valgte andre folkeskoler i kommunen eller privatskoler (Gladsaxe Kommune, september 2012: 7).

De nævnte problemstillinger påvirker i væsentlig grad området og dets beboere. Værebros Park oplever store udfordringer i forhold til deres omdømme. Italesættelser af området som socialt belastet har ifølge Gladsaxe Kommune medført, at det er svært at tiltrække og fastholde ressourcestærke beboere samt at skabe en positiv identitet blandt beboerne i området (Gladsaxe Kommune, september 2012: 30). Gladsaxe Kommune vurderer, at den dårlige omtale er med til at skabe en negativ spiral, når flere og flere ressourcestærke beboere vælger området fra, og koncentrationen af ressourcetsvage beboere dermed bliver højere, hvilket forværrer den dårlige omtale (Gladsaxe Kommune, august 2012: 7). Som tidligere nævnt kan der ikke, inden for det seneste årti, konstateres nogen væsentlig udvikling i sammensætningen af beboere i forhold til overordnede socioøkonomiske forhold, hvilket ellers ville kunne forklare de aktuelle imageproblemer. Der ses dog en markant stigning i forhold til beboere med en anden etnisk baggrund end dansk (Gladsaxe Kommune, september 2012: 6-7). Som et led i vores indledende afdækning af problematikken i Værebros Park, lavede vi et informantinterview med lederen af den lokale beboerrådgivning, socialrådgiveren Kirsten Wedel. Hun pegede i den forbindelse på, at måden, hvorpå boligområdet Værebros Park og dets beboere opfattes og omtales på, spiller en væsentlig rolle for beboerne i området. Kirsten Wedel fortalte for eksempel, at det øgede politiske fokus på ghettoisering har gjort, at Værebros Park og andre almennyttige boligområder risikerer at blive stemplet som dysfunktionelle boligområder, hvilket påvirker den enkelte beboers identitetsfølelse. Derudover fremhævede Kirsten Wedel terrorangrebet i New York d. 11. september 2001 som skelsættende for Værebros Park. Kirsten Wedel fortalte i den forbindelse blandt andet, at mange muslimer i området sidenhen oplevede at blive miskrediteret i forskellige sammenhænge på baggrund af deres religion og kultur, hvilket påvirkede relationen mellem beboere med etnisk dansk baggrund og beboere med anden etnisk baggrund end dansk. Derudover pegede Kirsten Wedel på den stigende problematik med bandekriminalitet i området, der er med til at skabe utryghed og give området et dårligt ry på trods af, at selve bandekonflikten foregår uden for området. Kirsten Wedel oplyste ligeledes, at rådgivningen i særlig grad havde oplevet, at unge drenge og mænd med anden

etnisk baggrund end dansk reagerer voldsomt på den nævnte udvikling i forhold til den måde, hvorpå Værebros Park og dets beboere opfattes og omtales på.

Dette underbygges i en meddelelse udarbejdet af Gladsaxe Kommune til økonomiudvalget i august 2012, hvorefter det fremgår, at mange af Værebros Parks aktører som beboerrådgivningen, de lokale institutioner, boligselskabet GaBs afdelingsbestyrelse med flere beskriver, at der er sket en udvikling i Værebros Park i forhold til den måde, hvorefter beboerne i området omgås hinanden. Aktørerne beretter, at Værebros Park for et par årtier tilbage var et område, hvor beboerne talte med hinanden og indgik i områdets aktiviteter på tværs af de demografiske og sociale forskelle, der fandtes i området. Aktørerne peger nu på, at der gennem de seneste årtier har været en tendens til opsplitning af beboergruppen. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at områdets mere ressourcestærke beboere og gruppen af ældre, typisk med etnisk dansk baggrund, i højere grad holder sig for sig selv. Derudover er der opstået en gruppe af yngre og ofte ressource svage drenge med anden etnisk baggrund end dansk, der i de senere år har fundet sammen i et fællesskab, hvor der tales mindre dansk og er mindre kontakt til danske beboere, og gruppen oplever i forlængelse heraf mindre forståelse fra de etnisk danske beboere. Gladsaxe Kommune beskriver i førnævnte meddelelse, at der ses en tendens til, at denne gruppe lever i social isolation fra det omgivende miljø, hvilket bidrager til en stærk social belastning i området. Det fremgår ligeledes af meddelelsen, at de lokale aktører identificerer et væsentligt kulturelt element i forhold til den nævnte gruppering af yngre drenge med anden etnisk baggrund end dansk, da de for eksempel ser, at en stor del af denne gruppe har en vis tilknytning til religiøse og ekstremistiske værdier og har det, der af aktørerne beskrives som socialt ekskluderende adfærd. Det fremgår derudover, at en stor del af gruppen definerer sig i modsætning til det vestlige samfund og i nogle tilfælde udvikler sig til destruktive subkulturer. Der peges som eksempel på, at beboerdemokratiet i de senere år er kommet under pres fra religiøse grupperinger (Gladsaxe Kommune, august 2012: 6).

Baggrund for valg af Værebros Park som case

Vi blev i forlængelse af det nævnte interview med Kirsten Wedel samt vores generelle research om Værebros Park og dets udvikling interesseret i at undersøge, hvilke problemstillinger der kommer til udtryk blandt unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund bosat i et udsat boligområde, og hvordan deres reaktionsmønstre kan forstås. Vores research viser som beskrevet, at Gladsaxe Kommune identificerer særlige problemstillinger i forhold til denne gruppe. De beskrevne problematikker i forhold til gruppen ligger i forlængelse af de indledningsvis nævnte undersøgelser om unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk i Danmark, der viser, at en større del af denne gruppe rekrutteres til fundamentalistiske miljøer, dømmes for kriminalitet og oplever væsentlige udfordringer i forhold til at begå sig i uddannelsessystemet. Vi vil derfor i vores speciale tage udgangspunkt i denne gruppe af unge mænd. Vi ser i forlængelse heraf Værebros Park som et godt case-eksempel, der kan bidrage til en belysning af både specifikke problematikker i Værebros Park samt generelle problemer på samfundsniveau. Som tidligere nævnt har vi i forbindelse med vores indledende undersøgelse om udsatte boligområder været på besøg i boligområderne Tingbjerg og Mjølnerparken, hvor vi har interviewet flere boligsociale medarbejdere. For begge områder gælder det, at boligrådgiverne identificerer store udfordringer med gruppen af unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk, og de boligsociale medarbejdere fremhæver i den forbindelse særligt den igangværende bandekonflikt samt fundamentalistiske religiøse grupperinger som dominerende problemstillinger i forhold til gruppen. Dette understøtter vores antagelse om, at vores problemstillinger er gældende i forhold til flere udsatte boligområder.

Der har gennem de sidste ti år været en relativ høj andel af yngre beboere i Værebros Park med anden etnisk baggrund end dansk. Hvis der udelukkende ses på alder, er den største gruppe i Værebros Park mellem 0 og 40 år. Igennem de sidste ti år har gruppen under 30 år ligget på omkring 45 procent af den samlede beboergruppe (Gladsaxe Kommune, september 2012: 6). Derudover er der, som beskrevet, en høj andel af beboere med anden etnisk baggrund end dansk i

området, svarende til 47 procent. Værebros Park rummer derfor en høj andel af vores undersøgelsesgruppe.

Det sociale liv og positive reaktionsmønstre

Generelt peger vores empiri på, at gruppen af unge mænd med minoritetsetnisk baggrund i Værebros Park er glade for at være bosat i området. I den forbindelse peger de særligt på, at der findes et specielt socialt liv i området, der er med til at styrke den enkelte unge. De interviewede har i den forbindelse særligt fokus på muligheden for at være sammen med andre unge med forskellig etnisk og social baggrund. Hassan beskriver det for eksempel på følgende måde:

"Gennem de 30 år jeg har boet derude, jamen så har man jo fået en stor vennekreds, som man også ser som sin familie. Værebros er jo en kollektiv by, som man kalder den for. Det er meget specielt, og man skal næsten bo der, for at forstå det her kollektiv. Der er selvfølgelig nogle, der flytter væk, og det vil der altid være, men der er bare en anderledes form for socialt samvær derude, som man ikke ser andre steder. Men der er masser af samvær med hinanden på tværs af etnicitet."

Aydin forklarer det på følgende måde:

"Området her... 'ghettoområdet' Værebros Park er et dejligt sted. Jeg elsker at bo her. Jeg kan godt lide dem, der bor her. Jeg kender alle, og alle kender mig. Værebros er et indelukket område, hvor alle kender hinanden."

Rageh fremhæver ligeledes det sociale fællesskab i området som en styrke i forhold til den enkelte unge. Han fortæller blandt andet:

"Der er et sammenhold. Der er et rigtig godt sammenhold i Værebros. Man kender nærmest alle, og når man har boet der lang tid, er der ikke noget, der er fremmed ved Værebros. Det er nærmest hele mit liv, der er derude. Jeg kender alle. Hvis jeg har brug for hjælp, ved jeg også, hvor jeg skal gå hen. Jeg skal ikke så langt væk."

En dimension, som flere af de interviewede fremhæver som en styrke i forhold til de sociale relationer i området, er foreningslivet i Værebros Park, som Serdal beskriver på følgende måde:

”Det er jo et rigt foreningsliv, der er i Værebros ved centeret. Der er jo alle mulige mærkelige foreninger der. Man kan lave videoer, spille skak... Jeg var også medlem af backgammonklubben sammen med en masse etnisk danske herrer”.

Vores empiri peger på, at det stærke sociale fællesskab, som de interviewede identificerer i Værebros Park, har en positiv indflydelse på vores undersøgelsesgruppe og deres adfærd. For eksempel fortæller flere af de interviewede, at de i høj grad er vant til at hjælpe naboer og andre beboere i området. Om dette fortæller Hassan blandt andet:

”For eksempel i min opgang, der er vi en pakistansk familie, og så har vi en familie fra Uganda, og så er der to danske familier. Og så når jeg for eksempel har lavet for meget mad, så går jeg ned og giver dem noget, og hvis de har lavet nogle boller og lagkage, så giver de os noget. Så på den måde er det ikke kun pakistannerne, der har det her. Pakistannerne har noget specielt sammen, men så har vi også i opgangene, hvor man har det her helt normale naboskab blandt de forskellige nationaliteter. Jeg går da en gang imellem ned til Fru Hansen, som bor nede på 6. sal, og hører, hvordan hun har det, fordi jeg ved, at hun er gammel, og lige banker på, fordi jeg ved, at hun har været på hospitalet, og spørger hvordan hun har det. Det er ren og skær menneskelighed.”

Derudover er der flere af de interviewede, der fremhæver, at gruppen af unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk har en god tradition for at deltage i frivilligt arbejde i både beboerforeningen, i andre af områdets foreninger og i den lokale fodboldklub, og de interviewede forklarer, at dette udspringer af det stærke sociale fællesskab, som de oplever, der er i området. Hassan fortæller for eksempel om sit eget engagement i den lokale fodboldklub:

”Der er kommet nogle positive artikler i Gladsaxebladet om fodboldklubben derude. Selvom vi har ringe faciliteter og ikke har nogen penge i klubben, har vi et hold i Sjællandsserien. Det har man jo kun ved, at der bliver arbejdet med de her fodboldspillere. Vi har en god kultur i klubben for at man bare hjælper til. Jeg er træner, men jeg tager ikke nogen penge for det. Jeg gør det bare af egen fri vilje og interesse for, at de her drenge skal have noget andet at lave i halvanden til to timer, hvor vi spiller fodbold hver onsdag, torsdag og en gang i weekenden.”

Vores empiri peger i forlængelse af ovenstående på, at det sociale fællesskab i Værebros Park skaber grobund for nogle positive dynamikker, der blandt andet bevirker, at vores undersøgelsesgruppe i stort omfang interagerer med andre beboere i området, herunder hjælper naboer og deltager i frivillige aktiviteter. Vores empiriske materiale viser da også, at de interviewede generelt er glade for at være bosat i Værebros Park, som de også fortæller, har gode faciliteter i form af store udearealer med grill-, legepladser, boldbaner med mere, har en god beliggenhed, fordi der er gode transportmuligheder ind til Gladsaxe Centrum samt København, og derudover har gode indkøbsmuligheder, træningsfaciliteter, svømmehal og så videre. Vores empiriske materiale peger således på, at et boligområde som Værebros Park, der karakteriseres som et udsat boligområde, rummer nogle positive elementer, der påvirker unge mænd med minoritetsetnisk baggrunds adfærd i en positiv retning.

Det der fylder mest i vores empiriske materiale, er dog to centrale problemstillinger i forhold til unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk i Værebros Park, som de interviewede fortæller, kommer særlig til udtryk i området, og som har været dominerende over flere år. Det drejer sig om, at en stor del af de unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk i Værebros Park enten grupperer sig i en kriminel bande eller en religiøs fundamentalistisk gruppe. De interviewede fremhæver i den forbindelse, at dette er et problem, fordi disse unge mænd isolerer sig i forhold til det omgivende samfund. De interviewede har en oplevelse af, at mange af både de kriminelle og de unge mænd, der er medlem af en fundamentalistisk gruppe, tager høje uddannelser, men derudover oplever de, at disse to grupper tager afstand fra det omgivende

samfund, hvilket både svækker sammenhængskraften i Værebros Park samt relationen til det omgivende samfund. Dette underbygges, som tidligere beskrevet, i en meddelelse udarbejdet af Gladsaxe Kommune til økonomiudvalget i august 2012. Vi vil i den følgende del af analysen tage udgangspunkt i disse to problemstillinger. Vi vil i første omgang forsøge at beskrive problemstillingerne ud fra citater fra vores interviews samt sekundær empiri, og efterfølgende vil vi anvende både citater og inddrage den skitserede teori for at forsøge at forstå problematikkerne. Vi vil i første omgang tage udgangspunkt i den banderelaterede kriminalitet og efterfølgende vil vi beskæftige os med de fundamentalistiske religiøse grupperinger.

Bandekriminalitet

Det følgende afsnit er skrevet på baggrund af tre skrivelser fra Gladsaxe Kommune. Den ene er en større kortlægning af aktører og indsatser i området, som Gladsaxe Kommune udgav i september 2012 (Gladsaxe Kommune, september 2012). Skrivelsen giver en omfattende beskrivelse af området og danner baggrund for igangsættelse af et større projekt, som Gladsaxe Kommune beskriver, har høj prioritet i Byrådet. Der er også afsat 18, 1 million kroner til projektet, der skal finde sted i perioden 2013 til 2016. Derudover er afsnittet skrevet på baggrund af en meddelelse til økonomiudvalget fra Gladsaxe Kommune fra august 2012 (Gladsaxe Kommune, august 2012), hvor der søges om tilskud til området Værebros Park på baggrund af en høj koncentration af sociale problemer, samt en skrivelse fra Gladsaxe Kommune til økonomiudvalget om ønskede tiltag til påvirkning af beboersammensætningen i Værebros Park fra december 2010 (Gladsaxe Kommune, december 2010). Derudover anvendes meddelelser fra Københavns Politi, som de har offentliggjort på deres hjemmeside (Københavns Politis hjemmeside).

Som nævnt indledningsvis under karakteristikken af Værebros Park, oplever området i øjeblikket væsentlige udfordringer i forhold til stigende problemer med bandekriminalitet. I den forbindelse beskrev vi ligeledes, hvordan Københavns Vestegns Politi i 2012 foretog en trusselsvurdering af 24 særligt udsatte boligområder i politikredsen og placerede Værebros Park dårligst i denne

vurdering, når der udelukkende blev set på den banderelaterede kriminalitet. Politiet anslår, at der i Værebros Park bor ca. 76-78 beboere, der i en eller anden form har tilknytning til banderelaterede aktiviteter. Politiet har siden 2007 identificeret store problemer i forhold til konflikter, der udspringer af den såkaldte "Værebro Bande", der ligeledes tiltrækker bandemedlemmer fra andre dele af Storkøbenhavn. Gruppens kerne består af unge mænd over 18 år, som kaldes "storebrorgruppen", mens "lillebrorgruppen" består af yngre drenge, som befinder sig i yderkanten af gruppen og primært udfører opgaver for storebrorgruppen, som for eksempel at holde øje med, hvem der færdes i boligområdet. Både politiet og de lokale SSP-medarbejdere oplever en markant negativ indflydelse på mange børn og unge, der færdes i området og tiltrækkes af de ældre med relation til bandekriminaliteten, som for flere børn og unge fungerer som rollemodeller. Derudover oplever politiet og SSP-medarbejderne, at mange af de helt unge tiltrækkes af den lette adgang til materielle goder. Den hierarkiske opbygning i bandemiljøet, hvor de helt unge befinder sig nederst, ses af flere aktører i området som for eksempel skolen og de lokale klubber samt områdets forældre som yderst bekymrende. Aktørerne og forældrene peger i den forbindelse på, at den yngre gruppe står i en udsat position, hvor det kan være svært at sige fra over for den ældre gruppe. Derudover har SSP-medarbejdere gennem samtaler med lærere og andre fagpersoner konstateret, at der blandt mange børn og unge i området er udviklet en form for modkultur. Det opleves for eksempel, at denne gruppe i stigende grad går imod det etablerede samfunds normer, regler og autoriteter for i stedet at tilslutte sig den lokale bandes måde at leve på. Den lokale skole beskriver ligeledes, hvordan denne gruppe af børn og unge anvender en meget "hård tone", trusler og udøver hærværk i lokalområdet og på den måde fremstår skræmmende overfor områdets øvrige børn og unge.

Boligsocial medarbejder Kirsten Wedel har et nært kendskab til mange af de helt unge med relation til bandemiljøet. Hun er i sit arbejde særligt opmærksom på, hvordan den ældre gruppe styrer og kontrollerer den yngre gruppe. Hun forklarer blandt andet:

”Der er ingen tvivl om, at der pt. foregår opgør i banderne – altså interne opgør. Det handler meget om, at nogle af de helt unge... det foregår i øvrigt også i rockermiljøet, at man laver interne afstraffelser.....der er nogen af de helt unge tosprogede i indvandrerbanderne som gerne vil lave deres egne små geschäfte og i virkeligheden er endnu mere rå end de ældre. De bliver klasket på plads. Der er faktisk en, der er blevet skudt for nyligt af de ældre. De skal ikke begynde at lave grupperinger selv. De har at blive under deres hat, hvor de hører til. Jeg er dybt bekymret for drengene eller de unge mænd. Det er jeg virkelig, fordi det handler om hurtige penge. Det langsigtede mål – det er der rigtig mange af dem, der slet ikke har.”

Kriminaliteten i området er som beskrevet kun i meget begrænset omfang borgervendt, og langt de fleste kriminelle handlinger i form af narkotikasalg, skudepisoder og anden våbenrelateret kriminalitet foregår uden for området, men politiet vurderer, at den lokale bande er en central aktør i den igangværende bandekonflikt. Derudover oplever politiet, at Værebros Banden har tætte relationer til bestemte ungdomsmiljøer i Høje Gladsaxe og Ballerup og løbende har været involveret i opgør med Blågårdsbanden i København. I forbindelse med disse opgør er der ifølge politiet sket en række grove voldsepisoder, skyderier, forsøg på manddrab og flere har mistet livet. Som sagt udspringer politiets kendskab til Værebros Banden fra sådanne episoder uden for Værebros Park, men politiet har ligeledes ved flere lejligheder foretaget visitationer og ransagninger i området og har i den forbindelse fundet omfattende våbenlagre. Gladsaxe Kommune beskriver i en meddelelse til økonomiudvalget fra august 2012 blandt andet, hvilke udfordringer den ovenfor beskrevne bandekonflikt medfører:

”Tilstedeværelsen af destruktive subkulturer og banderelaterede aktiviteter i ungdomsmiljøet sætter ifølge de lokale aktører i Værebro spor i form af en vis utryghed blandt de ”almindelige” børn, unge og forældre, der bor i og gør brug af Værebros Park. Samtidig forstærker disse tendenser områdets dårlige omdømme og bidrager dermed til en negativ spiral, hvor flere ressourcestærke borgere vælger området fra med en yderligere skævvridning af området som resultat”.

Gladsaxe Kommune beskriver ligeledes i en skrivelse til Økonomiudvalget om ønskede tiltag til påvirkning af beboersammensætningen i Værebros Park fra december 2010, at kriminaliteten over en længere periode opleves som stigende på trods af, at antallet af anmeldelser ikke følger dette mønster. Kommunen vurderer således, at den reelle kriminalitet i området er større end den registrerede. Politiet har da også ved flere lejligheder indført en visitationszone i Værebros Park på baggrund af formodninger om våben og narkotika i området. Senest har politiet som tidligere beskrevet gjort brug af dette værktøj i januar 2013 efter flere skudepisoder i områder, der blandt andet endte med at en ung mand afgik ved døden.

Det fremgår tydeligt af vores eget indsamlede empiriske materiale, at den igangværende bandekonflikt er noget, der fylder rigtig meget i de interviewede unges mænds bevidsthed. Nogle af de interviewede har tidligere været en del af dette kriminelle miljø, og andre har venner med tilknytning til den lokale bande. Derudover peger empirien på, at bandekonflikten og dennes omtale i medierne og blandt beboerne i området generelt skaber utryghed. Ali siger for eksempel om dette:

”Jeg vil sige, at det er ikke helt trygt at bo i området. Min ven blev skudt fem gange i området, og han havde slet ikke noget med det at gøre. Han har en enkeltmandsvirksomhed på Nørrebro og passer den. Noget tid efter finder man ud af, at det er nogle drenge fra Nørrebro, der skød, men de kendte ham ikke... det er ikke trygt at bo sådan et sted. I dag kan han godt gå, så det er meget godt, men det kan ske for hvem som helst.”

Endvidere siger han:

”Man kan godt mærke, at siden bandekrigen er begyndt, har der været en vis utryghed. Man kan godt mærke, at folk lige kigger ud af vinduet for at holde øje med deres bil, eller hvad det nu er. Kriminaliteten i form af tyveri og indbrud er nok ikke blevet værre inden for de seneste år, men der har været meget vold og våben. Altså kriminalitet i form af vold, trusler og narko, det har der været meget

af, og det var også på grund af det, bandekriminaliteten eskalerede. Der er jo en stor gruppering derude, som har været der gennem rigtig lang tid, som er ved at mobilisere sig til at blive rigtig stor. De har selvfølgelig nogle interesser, som de gerne vil varetage samtidig med, at der også er nogle i København, der gerne vil have områderne. Det handler om, at folk har nogle interesser. Det kan være narkotika... det kan være alt fra narkotika til småting og så videre, som de så skal varetage... altså deres interesser. Så kommer de til at gå ind over hinandens områder, og så kommer der, ja de her skyderier og så videre.”

Hassan fortæller, hvordan han har oplevet, at blandekonflikten er kommet lidt for tæt på:

”Min bror var for eksempel ude at gå en tur med en af sine andre venner for et års tids siden nede ved busserne, som man nu gør. Så kom der nogle andre steder fra og skød efter dem. Vennen blev ramt i benet, og min lillebror slap så. Dét gør, at man tænker, hvis man ikke kan gå fredeligt uden at folk ved: ”Okay denne her person er ikke en del af den konflikt, der nu er,” så er jeg sgu lidt for utryg.”

Serdal har ligeledes mærket, hvordan den igangværende bandekonflikt påvirker områdets øvrige beboere:

På et tidspunkt var der jo, også under de der skyderier... der var nogen fra min familie, der sent om aftenen skulle køre min svoger hjem, og der bag centret blev de nærmest passet op af en flok drenge, der lige skulle finde ud af, hvem de var. Sådan nogle historier forstærker selvfølgelig fordommene.”

Aydin har ligeledes oplevet bandekonflikten på tæt hold:

”Jeg ved ikke, om I har hørt om det skyderi, der har været herude? Det var min gamle klassekammerat, der blev skudt. Han havde intet med sagen at gøre, han var bare på det forkerte sted på det forkerte tidspunkt. Det er sket ude foran min opgang, og det kunne lige så godt have været mig. De troede, han var fra ”banden.” Det er han ikke, han var bare på vej hjem fra arbejde, men da han så,

at der var biler, blev han bekymret og vendte sig om, og det skabte selvfølgelig opmærksomhed og han blev ramt. Men det kunne have været, hvem som helst."

Rageh beskriver, hvordan han har oplevet, at utrygheden i Værebros Park er blevet større over de senere år:

"Hvis der lige kommer en bil, skal man lige vende sig og se, hvem det er eller gå hurtigere... Alle har det sådan, selv de gamle. Alle er udsatte, fordi der har været nogle uskyldige, der er blevet skudt. Folk er bange om natten, der er ikke den frihed, som der var en gang, hvor man kunne gå rundt i fred og ro. Det er en af de dårlige ting, synes jeg."

Således beskriver alle de interviewede på den ene side, at miljøet i området har forandret sig, hvilket har skabt utryghed blandt beboerne i området. På den anden side beskriver de interviewede, hvordan de oplever, at flere i gruppen af unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk i Værebros Park begynder at tage længerevarende uddannelser, hvilket generelt opfattes som meget positivt. Flere af de interviewede fremhæver dog, at det at tage en uddannelse for mange af de unge med tilknytning til bandemiljøet ikke betyder, at de tager afstand fra kriminaliteten. For eksempel forklarer Hassan:

"Det er et socialt belastet område, men omvendt er der flere og flere nyuddannede akademikere, der bor derude. Så man begynder at få anden generation af indvandrere, selv om der mange, der laver kriminaliteten, men det er også dem, som uddanner sig. Det er det, der er forskellen fra før til nu. Før var de kriminelle kun kriminelle, men nu er de faktisk også højtuddannede mange af dem."

Flere af de interviewede peger på det forhold, at flere af de kriminelle nu er højtuddannede medførere, at kriminaliteten i området er sværere at spore, da de kriminelle er blevet klogere og dermed har bedre mulighed for at organisere kriminaliteten på en måde, så den ikke er synlig. Aydin, der kender flere med tilknytning til bandemiljøet, fortæller for eksempel om dette:

"Jeg vil ikke sige, at kriminaliteten er faldet, men den er blevet mere organiseret. Politiet har svært ved at se kriminaliteten. Det er ikke det samme som før i tiden, hvor politiet kom ud, når der var slåskamp, og så blev det registreret. Nu er det mere organiseret, nu hører man og ser det ikke. Vi bor 20 drenge fra min årgang i området, og jeg tror, du finder en eller to, der ikke har en videregående uddannelse. Vi laver sjov med dem, og kalder dem akademiske gangsters. De er jo ikke dumme. De fleste er farmaceuter, farmakonomer og økonomer. Men de er bare blevet bidt af det. Og det er også svært at komme ud af det. I gamle dage var der tale om slagsmål, hvilket kan tilgives af modparten. Mord kan ikke tilgives. Det er hertil, de er nået, og de kan ikke bare sige: "Jeg vil leve mit eget liv nu." Vi andre er ligeglade med, om de vil have deres eget liv. Jo længere tid du er i det, jo mere har du på dine skuldre. Så langt ud er de kommet. Jeg har hørt tilfælde, hvor folk er gået i skole – universitetet med våben, fordi de var bange for at blive overfaldet, men man graver sin egen grav."

Det samlede empiriske materiale peger på, at problemerne med den igangværende bandekonflikt har en stor betydning for de unge mænd i Værebros Park med anden etnisk baggrund end dansk. Bandekriminaliteten påvirker både gruppen, der har direkte relationer til den lokale bande, der forsøger at rekruttere nye medlemmer og i særlig grad har fokus på at mobilisere de helt unge i området. Men den banderelaterede kriminalitet påvirker også den gruppe af unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk, der ikke har direkte tilknytning til bandemiljøet, fordi kriminaliteten er med til at skabe utryghed, og derudover giver området et dårligt omdømme. I det følgende vil vi forsøge at forstå denne omfattende problemstilling med bandekriminaliteten ud fra Phil Cohens subkulturteori. Vi vil løbende inddrage anden relevant teori, der kan supplere denne og give en dybere indsigt i vores undersøgelsesgruppes særlige situation.

Subkulturer og kriminalitet

Cohens teori om subkulturer og kriminalitet tager som beskrevet udgangspunkt i, at unges problemer er knyttet til den position, som familien havde i den sociale

samfunds struktur, fordi arbejderklassebørn havde dårligere forudsætninger for at leve op til samfundets accepterede kriterier for anerkendelse, der var defineret af middelklassen (Cohen i Bay & Drotner, 1986: 25-26). Den manglende anerkendelse resulterer ifølge Cohen i en følelse af skam og mindreværd hos den enkelte unge. Cohen var især interesseret i unge drenge, da han mente, at der blev stillet højere krav til dem end til piger (Ibid.: 31-32). Dannelse af subkulturer blev en måde at skabe nye og lettere kriterier for, hvordan unge drenge kunne opnå succes i livet. Cohens subkultursteori kan sættes ind i diskussionen af sociolog Robert K. Mertons (1968) anomiteori. Merton peger i sin teori på, at normafvigelse som for eksempel kriminelle handlinger er et resultat af kulturelle mål og fælles værdier (opnåelse af finansiel succes) og manglende legitime midler til at opnå disse mål for visse grupper i samfundet. Dette krydspres medfører en øget risiko for, at underprivilegerede grupper vil blive presset til at opgive målene, at bruge illegitime midler for at opnå disse eller begge dele (Ibid.:188). Merton ser på den måde afvigende adfærd i form af kriminalitet som en normal reaktion på et strukturelt pres (Merton, 1968: 175). Dette er ifølge Cohen ligeledes en gyldig forklaring på kriminalitet i bred forstand, men Cohen skelner mellem subkulturel kriminalitet og anden kriminalitet. Et argument i den forbindelse er, at subkulturel kriminalitet ofte er økonomisk ufornuftig, fordi den omfatter typer af kriminalitet som for eksempel vold, hærværk med mere, som ikke udløser en økonomisk gevinst. Cohen understreger derfor, at man ikke kan begribe subkulturel kriminalitet som anvendelse af illegitime midler til at opnå legitime mål. Som vi tidligere har beskrevet, peger vores empiriske fund i højere grad på, at der sker en sammensmeltning mellem de to former for kriminel adfærd, når der ses på en nutidig subkultur som for eksempel bander med indvandrerbaggrund. Her består kriminaliteten som beskrevet både af for eksempel narkokriminalitet og berigelseskriminalitet, der har et klart økonomisk sigte. Men derudover peger vores empiri på, at en del af de skyderier, der har foregået, har været motiveret af hævn for mord eller mordforsøg, som for eksempel Aydin forklarer det. Ali forklarer ligeledes:

"Jeg var indblandet i bandekonflikten for nogle år siden. Der gik jeg rundt sammen med de her gutter og gjorde det samme, som de stadig gør i dag. I dag

er det blevet vildere. Dengang var det slåskampe. Vi hjalp hinanden med at slå folk ned. Der var ikke så meget med narko dengang, kan jeg huske. Ellers kan jeg huske, at vi tog til fester sammen og hyggede og så videre, men vi bestemte i vores område, og der skete der en masse ting. Det er både forretning, men det handler også om sammenhold.”

Merton peger derudover i sin teori på, at førnævnte krydspres kan føre til forskellige typer af afvigelse. I forhold til for eksempel berigelseskriminalitet kan dette ses som et udtryk for det, han kalder *innovation* (nyskabelse), hvor den enkelte fastholder samfundets fastsatte mål men presses til at anvende illegitime midler til at opnå målet (Merton, 1968: 194-209). Vores empiriske materiale peger på, at en stor del af de unge, der har relation til bandemiljøet ligeledes har taget en høj uddannelse, der ellers er en legitim måde at opnå samfundets fastsatte mål på. Cohen kalder dette *den akademiske løsning*, hvor den unge tilslutter sig normerne og forsøger at avancere ved at nå højere i samfundets hierarki via uddannelse. De interviewede peger dog på, at mange af de unge, sideløbende med, at de tager en uddannelse, fastholder den kriminelle adfærd, som de også efter endt uddannelse fortsætter med. Ali forklarer for eksempel:

”De fleste, der er i de her bander i Værebros, er veluddannede farmaceuter og jurister. Det er underligt, men det er fordi, det er ligesom mere en familie....ligesom en organisation, der arbejder sammen. Og så er de organiseret. Det er blevet deres arbejde. Deres måde at tjene penge”

På den måde smelter den subkulturelle kriminalitet og anden kriminalitet igen sammen, når de unge mænd på den ene side har haft ressourcerne til at tage sig en god uddannelse men på den anden side forbliver i det kriminelle miljø, der fortsat anvendes som en levevej på trods af, at mange i gruppen står stærkt i forhold til at opnå legitim beskæftigelse. Disse parallelle processer viser således, at virkeligheden er meget mere kompleks og mangefacetteret end den skarpe analytiske opdeling, som Cohen tager udgangspunkt i. Den manglende anerkendelse, som ifølge Cohens teori kan føre til subkulturel kriminalitet hænger på den måde ikke sammen med, at gruppen ikke har samme muligheder

i samfundet, som Cohen beskriver i sin teori. En forklaring på gruppens tendens til at gruppere sig i bander kan i stedet være manglende anerkendelse på baggrund af for eksempel etnicitet, social baggrund eller bosættelse i et udsat boligområde. Denne dimension, der tydeligt viser sig i vores empiriske materiale, uddybes senere. Cohen peger dog også på, at en fejlslagen *akademisk strategi* i nogle tilfælde kan lede den enkelte tilbage til enten en subkultur eller til kriminalitet, hvis den enkelte ikke opnår den ønskede anerkendelse i det omgivende samfund efter endt uddannelse, eller hvis den enkelte er nødsaget til at afbryde et uddannelsesforløb. Dette kan således også være en forklaring på de unges fortsatte tilknytning til bandekriminaliteten.

Tilbagetrækning

Retreatism (tilbagetrækning) er en anden afvigertype, der ifølge Merton kan indebære kriminel adfærd. Her opgiver den enkelte både mål og midler og trækker sig tilbage fra det etablerede samfund (Merton, 1968: 194-209). Denne forklaring kan supplere og styrke Cohens teori om subkulturer og kriminel adfærd, når det drejer sig om vores undersøgelsesgruppe, der er unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk, der er bosat i et udsat boligområde. Selvom vores empiri peger på, at en stor del af det kriminelle bandemiljø har taget en længerevarende uddannelse, har flere af vores interviewpersoner ligeledes kendskab til unge mænd, der ikke har formået at tage en uddannelse og udelukkende har satset på kriminaliteten som levevej. Ali fortæller for eksempel:

"Jeg kender jo også mange udlændinge, der er veluddannede, men det er ikke alle de unge, der kan klare at tage en uddannelse. I Værebros Park er indkomsten lavere per indbygger i forhold til mange andre steder, og det påvirker også den måde folk opdrager deres børn. Jeg tror, det har noget at sige, når forældre ikke har en høj uddannelse, så kan de heller ikke opdrage deres børn på en ordentlig måde. Jeg kender også nogen, hvor de kommer fra landsbyen i Pakistan, og deres børn er læger og ingeniører og jurister, men der er andre, der ikke kan klare det så godt. Der er jo ingen, der kommer og forærer en noget. Hvis du vil ind på en uddannelse, så skal du ansøge om det. Det er ikke alle, der kan få hjælp til det hjemmefra eller som er gode nok til at komme ind."

Citatet peger således på, at de unges socioøkonomiske baggrund er en væsentlig faktor at medtænke, når det handler om at tage en uddannelse. Undersøgelser peger, som beskrevet indledningsvis, på, at en stor gruppe unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk har sværere ved at begå sig i uddannelsessystemet og derfor ikke får en videregående uddannelse. Hvis den unge reagerer med tilbagetrækning som i Mertons teori, bliver det væsentligt, hvilket lokalsamfund den enkelte har at trække sig tilbage til. Et boligområde som Værebros Park, der blandt andet er karakteriseret af en høj ledighed, problemer med misbrug samt store udfordringer i form af bandekriminalitet, skaber grobund for, at den enkelte unge finder ind i disse banderelaterede fællesskaber. Dette havde ikke i samme omfang været tilfælde for en ung, der var bosat i et villakvarter, hvor der ikke er samme problemer. For de unge, der gør brug af den tilbagetrækkende strategi, gælder det, at de har opgivet målet om at opnå finansiell succes. Dette kan underbygge en forklaring af den hierarkiske opdeling i bandemiljøet, som Gladsaxe Kommune beskriver. Gladsaxe Kommune fortæller, som beskrevet, at der er en større gruppe helt unge nederst i hierarkiet, der løser opgaver for gruppen, der befinder sig længere oppe i den hierarkiske opbygning. Det må i den forbindelse antages, at den store gruppe i bunden af hierarkiet ikke har samme økonomiske gevinst som den øverste del. Deres motivation kan i stedet for eksempel være, at de har svært ved at begå sig i uddannelsessystemet og dermed leve op til de samfundsbestemte krav, hvorfor de trækker sig tilbage og finder en plads i det kriminelle miljø, hvor der er mulighed for at udføre noget arbejde uden nødvendigvis at tjene penge på det. Ali forklarer i forlængelse heraf om hans kendskab til den hierarkiske opbygning i bandemiljøet. Ali fortæller i den forbindelse, at han klart havde en plads i bunden af hierarkiet, dengang han var tilknyttet den lokale bande og derfor ikke havde mulighed for at tjene penge. Han fortæller for eksempel:

”Og jeg kunne også godt se, at jeg ikke ville udvikle mig sammen med de her rødder. Sådan er det i Værebros Park. Det er hierarki, der bygger på, at man får nogle penge et eller andet sted, så man kan overleve. Og jeg vidste, at jeg ikke ville få

nogen positioner i banden. Jeg ville ikke selv få noget ud af at være der. I dag tjener jeg mine egne penge.”

Territorial stigmatisering

Lokalsamfundet kan i forlængelse af Mertons teori ses som en væsentlig del af problemet med for eksempel bandekriminalitet, når det i et boligområde er muligt at gruppere sig med andre med samme baggrund og sociale problemstillinger. Cohen beskriver, hvordan det at være bosat i et udsat boligområde kan medføre, at den enkelte unge opnår en særlig tilknytning til sit boligområde og de andre unge, der er bosat i området, på baggrund af oplevelsen af det omgivende samsfunds afstandtagen til området og dets beboere. Cohen kalder det *social ghettoisering*. Den franske sociolog Loïs Wacquants (2010) taler til sammenligning om *territoriel stigmatisering*, der i følge Wacquant kan påvirke beboerne i et udsat boligområde og deres selvværd negativt og derfor kan medføre, at beboerne tager afstand fra det omgivende samfund og isolerer sig i boligområdet (Wacquant 2010). Den svenske professor i socialt arbejde Ove Sernhede (2002) understøtter denne teori, når han i sin forskning i en svensk kontekst viser, hvordan unge mænd med end anden etnisk baggrund end svensk som strategisk modsvar på stigmatisering og marginalisering i majoritetssamfundet tillægger deres bydel og venner en stor symbolsk betydning. På den ene side føler gruppen sig ikke hjemme i Sverige men har på den anden side et stærkt behov for at have et positivt syn på deres fysiske lokalmiljø, hvor de er vokset op og føler sig trygge. Sernhede påpeger, at disse unges oplevelse af ikke at være ønskede og ikke at passe ind i det svenske samfund medfører, at de begynder at dyrke en *territoriel mytologi*, som udgør det, Sernhede kalder for *Nationalism of the Neighbourhood*. Sernhede drager i den forbindelse paralleller til den måde, hvorpå arbejdere i efterkrigstiden tillagde det kvarter, de voksede op i, symbolsk værdi (Sernhede, 2002: 190).

Den *territorielle stigmatisering* kan ifølge Wacquant ligeledes gøre det svært for beboerne i området at opnå beskæftigelse på baggrund af de fordomme, der er vedhæftet området. På den måde opstår der endnu en forhindring i forhold til socioøkonomisk integration for beboerne i et udsat boligområde, hvilket skaber

risiko for yderligere isolation i lokalområdet (Wacquant & Schultz Larsen, 2007: 5-6). Dette forhold kan bidrage til at styrke den enkelte unges motivation for at opgive det etablerede samfund og i stedet finde sammen i kriminelle subkulturer med selvdefinerede normer.

Kriminalitet indlært i primærgrupper

Kriminolog Edwin H. Sutherlands (2011) teori om "*Differential association*" kan komplementere Cohen, Merton og Wacquant og forklare kriminel adfærd som afvigende adfærd, der er indlært i primærgrupper.

Sutherland ser ikke afvigende adfærd som et resultat af strukturelle forhold som Merton men peger derimod på, at afvigende adfærd er et resultat af indlæring igennem primære grupperelationer (Sutherland i Rubington & Weinberg, 2011: 155-158). De danske selvrapporteringsundersøgelser viser da også, at de børn og unge, der begår mest kriminalitet, er dem, der tilbringer mest fritid sammen med kammerater i gademiljøet (Balvig, 2011: 141-143). Ifølge Sutherlands teori opstår afvigende adfærd i form af kriminalitet, når indlæring af den afvigende adfærd er overvejende i forhold til ikke-afvigende adfærd. Hvis unge tilbringer en stor del af deres fritid sammen med unge med en kriminel adfærd, vil det dermed øge risikoen for kopiering af denne adfærd. Teorien peger på, at indlæringen både rummer indlæring af konkrete teknikker til at begå kriminalitet samt holdninger og motivation i forhold til kriminelle handlinger. En gruppes indflydelse på den enkeltes adfærd vil ifølge Sutherland afhænge af karakteren af tilknytningen, og her har frekvensen, varigheden, forekomsttidspunktet og intensiteten i tilknytningen til personer med den kriminelle adfærd betydning for tilskyndelsen til kriminalitet (Sutherland i Rubington & Weinberg, 2011: 159). Sutherland mener ikke, at manglende opfyldelse af behov som for eksempel velstand kan begrunde berigelseskriminalitet og argumenterer i den forbindelse for, at denne mangeltilstand både kan føre til, at den enkelte stjæler for at opnå det ønskede mål eller arbejder hårdt på legitim vis, hvilket som sagt afhænger af, hvad den enkelte har indlært (Ibid.: 160).

Vores empiriske materiale bakker på flere områder Sutherlands indlæringssteori op. Ud af de fem unge mænd, vi har interviewet, har tre været involveret i den organiserede kriminalitet i Værebros Park tidligere i deres liv. De fortæller alle om deres forhold til de andre drenge i området, og hvilken betydning dette havde for deres kriminelle adfærd. Derudover fortæller de, hvordan de kom ud af det kriminelle miljø, hvilket for alle tre var en konsekvens af, at de i en længere periode kom væk fra området og dermed væk fra de primære relationer, der var deres tilknytning til det kriminelle miljø. Hassan var indlagt i en lang periode, Ali var i militæret et år og Aydin tog seks måneder på højskole. De tre fortæller, at da de kom tilbage til Værebros Park, så de på den gruppe, de tidligere havde været en del af på en ny måde. Hassan fortæller om sin indlæggelse, der gjorde, at han var væk fra Værebros Park i en længere periode:

”Så var det lidt held i uheld... lige præcis på det tidspunkt, hvor det eskalerede i slut 90’erne, var det nemt at tjene hurtige penge, og det var noget nyt dengang med jakker og så videre. I midten af 2000 blev jeg syg, og jeg måtte ind på Rigshospitalet i flere år, så jeg blev isoleret fra alle de andre. Jeg var væk. Da jeg kom tilbage igen, så kunne man se, at det var eskaleret fra at være småting til ting i en høj prisklasse. Der var jeg egentlig ret glad for, at jeg ikke var der... Så jeg er egentlig ret glad for, at jeg ikke har valgt at gå i den retning, selv om mulighederne er enorme og ligger lige for fødderne for dig. Jeg valgte at arbejde og gå den vej. Jeg kom ud af gruppen.”

Ali fortæller om, hvordan et ophold i militæret bevirkede, at han lærte nye mennesker og nye regler at kende:

”Da jeg var 19 år, var jeg ved at få en dom på grund af indbrud, gaderøveri og vold, og der var tale om, at jeg skulle ind og afsone. Sagen blev forlænget i retten, men de havde ikke nok beviser mod mig, så jeg kom ikke ind at sidde. Det var ligesom en lussing for mig, hvor jeg tænkte over, hvad jeg ville med mit liv. Nogle måneder efter tog jeg i militæret for at retfærdiggøre de forkerte ting, jeg havde gjort. Jeg forandrede mig, da jeg kom væk fra Værebros Park og min omgangskreds. Jeg mødte nogle andre mennesker. Jeg var først en mand, da jeg kom ud af

militæret. Jeg kom ud af det, fordi ellers var det gået galt, og jeg var ikke kommet videre. Jeg kan se de drenge, der går rundt i banderne, de er ikke kommet videre.”

Aydin fortæller om, hvordan venskabet med drengene i Værebros Park gik i stykker efter et ophold på højskole:

”Jeg var jo en af ”brødrene” og tog på højskole. Jeg var et lille barn og tænkte ikke over det, men jeg var væk et halvt år, og i den periode var der ikke en eneste, der ringede til mig. Det er kun interessevenner. Du er deres bror, hvis de kan bruge dig til et eller andet. Jeg var lige fyldt 18 år, og jeg kan tydeligt huske, at Sylvester (medarbejder fra beboerrådgivningen) sagde: ”Du kan ikke tage de her som venner. Hvor mange gange har de kontaktet dig?” ”De har sgu aldrig kontaktet mig.” Hvor blev venskabet af, hvor vi var ude sammen og lavede alt muligt sammen? Jeg var ikke længere en del af den gruppe. Men det var godt, jeg kom væk, og mødte nogle nye venner.”

Meget tyder i forlængelse af ovenstående på, at forholdet mellem de unge i Værebros Park har en stor betydning i forhold til den kriminelle adfærd. De tre ovenstående eksempler peger på, at den kriminelle adfærd kan brydes ved at bryde de primære grupperelationer, der er relateret til kriminaliteten og skabe nye relationer. Ved at anvende Sutherlands læringsteori som en komplementær teori i forhold til Cohen, Merton og Wacquant bliver det altså muligt både at tage højde for strukturelle forhold på samfundsniveau og kommunikationsprocesser på gruppeniveau i forklaringen af kriminel adfærd (Ejrnæs & Guldager, 2010: 158).

Stigmatisering og labeling

Som beskrevet peger det samlede empiriske materiale på, at problemerne med den igangværende bandekonflikt har en stor betydning for de unge mænd i Værebros Park med anden etnisk baggrund end dansk. Udover at have konsekvenser for gruppen, der har direkte relationer til den lokale bande, påvirker bandekriminaliteten ligeledes den gruppe af unge mænd med anden

etnisk baggrund end dansk, der ikke har direkte tilknytning til bandemiljøet, fordi kriminaliteten er med til at skabe utryghed, og derudover giver området et dårligt omdømme. Derudover peger vores empiri på, at unge mænd med minoritetsetnisk baggrund i høj grad associeres med gruppen af kriminelle, selvom de ikke har tilknytning til denne. Dette påvirker gruppen på forskellig vis. I det følgende vil vi se på konsekvenserne af dette i lyset af stigmatisering- og labelingteorien.

Alle de interviewede peger på, hvordan den øgede opmærksomhed på kriminaliteten i Værebros Park er med til at stemple unge mænd med minoritetsetnisk baggrund, der ikke har relationer til det kriminelle miljø. Hassan fortæller for eksempel:

"Hvis man nævner Værebroparken på mit arbejde, det er lige meget, om man siger Værebroparken eller Mjølnerparken, så siger de: "Hov er du ikke en af de der bøller?" eller "hvordan kan du bo derude?"

Rageh oplever samme fordomme:

"Der er ballade, og det er ikke godt for Værebros omdømme. Værebro og os unge får et dårligt ry på grund af kriminaliteten, der er derude. På grund af en lille gruppe går det ud over os andre, der bor derude. Vi bliver sat i samme bås, selvom vi ikke har noget med det at gøre."

Serdal forklarer, hvem det er, der er med til at stemple gruppen af unge drenge med en anden etnisk baggrund end dansk:

"Og tit og ofte er det folk, der ikke har boet i Værebro. Det vil sige, at det er folk, der ikke kender noget til Værebro. Det eneste, de har, det er ligesom ældre damer, der er bange for sådan nogen som mig, når de ser os på gaden, fordi de aldrig har mødt sådan en som mig. Altså, det har de på gaden, men de har aldrig snakket med sådan en som mig. Og så hører de forskellige ting om anden

generationsindvandrerdrengene, og så bliver de bange, når de møder mig på gaden.”

Serdal forklarer videre, hvilke konsekvenser stemplingen har for den enkelte unge:

”Navnet Værebros associerer til dårlighed, dårlig integration, ghetto, bandekriminalitet, problemer og så videre og så videre. Jeg tror, at det påvirker de unge drenge på en sådan måde, at Værebros er nødvendigvis ikke lige der, hvor man skal sige, at man er fra. Man har ikke den stolthed, når man kommer ud i byen. Man er bange for, hvad andre skal tænke.”

Kirsten Wedel oplever, at stemplingen af de unge drenge med minoritetsetnisk baggrund har store konsekvenser for gruppen, og beskriver blandt andet, hvordan hun oplever det som en væsentlig barriere i forhold til jobsøgning. Beboerrådgivningen hjælper mange af de unge drenge i området med jobsøgning, og Kirsten Wedel fortæller, hvordan hun oplever, at det er svært at opnå beskæftigelse for gruppen på grund af deres etnicitet og deres bopælsadresse i Værebros Park. Derudover fortæller Kirsten Wedel om flere konkrete tilfælde, hvor unge drenge ikke har kunnet få en taxa, når de har oplyst chaufføren om, at de skal til Værebros Park. Senest har beboerrådgivningen været i kontakt med flere unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk, der ikke har kunnet forsikre deres biler, fordi de havde adresse i Værebros Park. Om dette fortæller Kirsten Wedel for eksempel:

”Netop i takt med, at folk bliver mindre stolte af at bo her. At det er sådan lidt taber-agtigt... eller meget taber-agtigt, så er der det fantastiske forsikringsselskab, der hedder Fair, som jeg kalder unfair. De havde en telefonkampagne, hvor de ville have kunder. Så fik jeg af vide af flere af de unge tosprogede mænd herude, at de var blevet ringet op af Fair, og da de havde oplyst, at de boede på Værebros Vej nummer et eller andet...”ej men der tegner vi ikke forsikringer...”. Så ringede en af dem fra Fair en aften hjem til mig, og jeg bor i et pænt villakvarter, og spurgte mig om, hvilke forsikringer jeg havde. Så siger

jeg: "Ja, I kalder jer for Fair, jeg synes I skal skrive et lille un foran. Jeg ved fra mit arbejde, at I har nægtet at skrive forsikringer med nogle, der boede i Værebros Parken". Og så siger de: "Ja, sådan nogen tegner vi ikke forsikringer med". Det er en af konsekvenserne. Det er, at nogle forsikringsselskaber vil simpelthen ikke tegne forsikringer med folk herude."

Vores empiriske materiale peger således på, at der er en gruppe unge mænd i Værebros Park med anden etnisk baggrund end dansk, der oplever at blive stemplet og tildelt nogle negative forventninger på grund af nogle problematikker i forhold til kriminalitet, som de ikke nødvendigvis er en del af. I overensstemmelse med Goffmans teori kan dette stempel ses som en egenskab, der er stærkt miskrediterende, og som er en uoverensstemmelse mellem de unges tilsyneladende sociale identiteter og deres faktiske sociale identiteter. Stemplingen er knyttet til kriminalitet, og Goffman kalder denne type stigma for *Karaktermæssige fejl*. Som vores empiri peger på og i overensstemmelse med Goffmans teori kan denne form for stigmatisering medføre, at de unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk ikke er i stand til fuldt ud at opnå social accept af samfundet. I følge Becker behøver de unge mænd ikke at være involveret i kriminaliteten for at blive stemplet som kriminelle. I den forbindelse fremhæver Becker, at der er nogle grupper, der i større omfang er i risiko for at blive udsat for stempling. Det kan i forlængelse heraf antages, at unge mænd med minoritetsbaggrund, som lever i udsatte boligområder, i højere grad udsættes for stempling end jævnaldrende unge mænd med etnisk dansk baggrund, der er bosat i for eksempel et villakvarter. Becker peger i forlængelse heraf på, at samfundet i højere grad er tilbøjelig til at stemple ressourcetsvage individer frem for ressourcestærke. Gruppen af unge mænd med minoritetsetnisk baggrund kan for eksempel opleve denne stempling ved, at de hyppigere stoppes af politiet. Dette forhold underbygges af forskellige danske undersøgelser. For eksempel har Center for Ungdomsforskning udgivet forskellige rapporter, der omhandler mødet mellem danskere med en anden etnisk baggrund og politiet. I 2007 udgav de *Gadedrenge* om unge drenge med anden etnisk baggrund end dansk og deres forhold til det danske politi. Af denne rapport fremgår det, at langt de fleste af de drenge, der deltog i undersøgelsen,

følte sig diskrimineret på baggrund af deres etnicitet. De unge drenge peger på, at de oplever at blive forskelsbehandlet i forhold til drenge med etnisk dansk baggrund, og de fortæller, at de føler sig mistænkeliggjort, når de opholder sig i gadebilledet (Wellenorf & Cakmak, 2007: 35-35). Det er svært at afklare, hvorvidt denne oplevelse af diskriminering og stigmatisering stemmer overens med virkeligheden. Det væsentlige i forhold til stemplingsteorien er da også, hvordan oplevelsen af stemplingen er for den enkelte, da det er denne oplevelse, der skaber risiko for internalisering og herigennem kan medføre, at der bliver skabt en distance mellem de unge drenge og ordensmagten i første omgang og det omgivende samfund generelt som yderste konsekvens. Vores egen indsamlede empiri peger derudover på, at gruppen af unge drenge med minoritetsetnisk baggrund i Værebros Park oplever stempling i form af at have sværere ved at opnå beskæftigelse på baggrund af bopæl og etnisk baggrund, ikke kan tegne forsikringer eller tage en taxa hjem.

Ifølge Becker kan stempling og den manglende sociale accept føre til internalisering gennem rolleindlevelse, hvilket kan bevirke, at den enkelte går fra det, Becker kalder at være *uforskyldt anklaget* til *åbenbar afviger*. Internalisering af et stigma forudsætter ifølge Becker, at stigmaet gives af en *betydningsfuld anden*. Den måde hvorpå familie, venner, arbejdsgivere, kollegaer og andre ser på den unge, får dermed stor betydning for den unges selvopfattelse, hvilket kan påvirke den unges adfærd.

Becker peger i overensstemmelse med Cohen på, at en konsekvens ved stemplingen og internalisering af denne kan være, at de stemplede samles i organiserede afvigergrupper, der søger sammen om den fælles afvigelse, der giver gruppen en følelse af en fælles skæbne. Dette skaber grobund for udviklingen af en afvigende subkultur med et alternativt sæt af perspektiver på og forståelse af, hvordan verden er, og hvordan denne skal håndteres, og der skabes et sæt af rutineaktiviteter, der bygger på disse perspektiver. Ifølge Becker vil medlemskab af en sådan gruppe, som for eksempel kunne være en kriminel bande, understøtte den afvigende identitet, fordi konventionelle holdninger neutraliseres i gruppen og erstattes med tilsyneladende forsvarlige begrundelser

for at fortsætte med de aktiviteter, den enkelte er begyndt på. Derudover fremhæver Becker i overensstemmelse med Sutherland, at en afvigende subkulturel gruppe skaber grobund for indlæring af de afvigende aktiviteter. Becker fremhæver særligt de erfaringer ældre kriminelle kan videregive til yngre kriminelle i disse grupperinger, hvilket Gladsaxe Kommune som beskrevet oplever store udfordringer med (Becker, 2005: 57). Stigmatisering og labelingteorien kan på den måde supplere den tidligere skitserede teori. Denne teoriramme kan både give en forståelse af, hvordan unge mænd med minoritetsetnisk baggrund kan gå fra at være *uforskyldt anklaget* til at være *åbenbar afviger*, når de uforskyldt stemples på baggrund af etnicitet og bopæl i et udsat boligområde, der er berygtet for omfattende bandekriminalitet. Men den kan ligeledes forklare, hvordan stempling kan fastholde den enkeltes kriminelle adfærd eller forårsage tilbagefald.

Den kriminelle strategi

Antropolog Yvonne Mørck beskriver, hvordan etnisk minoritetsunge står overfor en dobbeltsidet udfordring, da de både er unge og tilhører en etnisk minoritet. Derudover er etnisk minoritetsunge i gang med et opbrud i forhold til deres familie og det danske samfund. Mørck skriver, hvordan de unge tager forskellige strategier i anvendelse i et forsøg på at håndtere deres udfordringer og opbrud. Nogle strategier er konstruktive, mens andre er negative eller destruktive (Christoffersen et. al., 2006: 209). En af de strategier, som Mørck beskriver, er den *kriminelle strategi*, der er domineret af drenge og unge mænd. De befinder sig ofte i det offentlige rum og mødes på gaden, hvor der er størst fare for at udvikle en kriminel løbebane (Christoffersen et. al., 2006: 249). Unge mænd med en anden etnisk baggrund end dansk kan føle etnisk marginalisering, hvilket betyder, at selv om mange føler, at de hører til Danmark, så bliver de alligevel ikke accepteret som "rigtige" danskere af majoritetssamfundet. Derudover eksisterer der erfarings- og forståelsesforskelle mellem de unge og deres forældre, hvilket ofte fører til voldsomme forståelses- og kommunikationsproblemer. Mørck beskriver ligeledes, hvordan fædrenes bestemmende rolle har mistet status i Danmark, fordi deres traditionelle opdragelsesmetoder ikke fungerer længere, og de ikke længere har autoritet via

forsørgerrollen. Alt dette kan føre til, at fædrene trækker sig helt ud af børneopdragelsen (Christoffersen et. al., 2006: 252-254). Dette forhold taler Ali for eksempel om:

"Og specielt unge drenge. Piger er meget bedre til at flette sig ind i det danske samfund. Men drenge har større problemer, fordi de tit spejler sig i deres forældre. Og deres far har måske en anden rolle end tidligere eller kan ikke finde en rolle og gør derfor nogle bestemte ting. Og så gør drengene det også. Den handler både om, hvordan man skal opføre sig i samfundet, og hvordan man skal udvikle sig som person. Det er jo meget forældrene, man ser op til der. Mange af fædrene, der bor i Værebros Park, de har måske ikke en uddannelse. Derfor har de måske haft sværere ved at få deres børn til at koncentrere sig om en uddannelse, fordi de ikke kan fortælle deres børn, hvad meningen med en uddannelse er. Og når du ikke har en uddannelse, så har du ikke den største garanti for at få et arbejde. Så mange af fædrene er på kontanthjælp og kan derfor have problemer med at forsørge familien, så er det svært for deres sønner at se op til dem."

Boligrådgiver Kirsten Wedel fortæller, hvad hendes erfaring med etniske minoritetsfamilier viser. Hun forklarer blandt andet, hvordan fædrenes mangel på involvering i børneopdragelsen ikke er mangel på interesse for deres børn, men er en konsekvens af at forsøge at få familien til at hænge sammen. Hun fortæller for eksempel:

"Mange af de fædre har jo været dybt fraværende, ikke fordi de er onde fædre, men for at få familien til at hænge sammen og imødekomme de behov, som deres børn har. Mange af dem har haft to jobs og har ikke været hjemme, så det er moren som på en eller anden måde har skullet køre det hjem plus den ældste søn."

Mørck beskriver, hvordan moren i sådanne situationer ofte står alene med opdragelsesansvaret, selv om hun ikke nødvendigvis har de fornødne sproglige, socio-kulturelle og samfundsmæssige forudsætninger til at klare sig selv og sin familie. Unge mænd fra disse familier er ofte overladt til hinandens opdragelse,

og der kan udvikles usunde og kriminelle regler og normer. Det giver både tryghed og identitet at være en del af et fællesskab. Derudover får man også en fælles identitet og fælles regler (Christoffersen et. al., 2006: 252-254).

Samlet set kan den *kriminelle strategi* supplere stigmatiserings- og labelingperspektivet og belyse de unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund i Værebros Park og deres særligt udsatte position. Denne gruppe står både over for problemstillinger forbundet med det at være ung og skal samtidig balancere mellem to kulturer. Oven i det oplever gruppen, at de i et øget omfang er udsat for stempning fra det omgivende samfund både på grund af etnicitet og på baggrund af de problemer, der eksisterer i Værebros Park.

Fundamentalistiske religiøse grupperinger

En anden dominerende problemstilling, som kommer til udtryk blandt gruppen af unge mænd med minoritetsetnisk baggrund i Værebros Park, er, at en større del af denne gruppe melder sig ind i fundamentalistiske religiøse miljøer og i den forbindelse tager afstand fra det omgivende samfund. I det følgende afsnit vil vi skitsere problematikken ud fra officielle skrivelser fra Gladsaxe kommune samt vores egen indsamlede empiri. Herefter vil vi på baggrund af Simon Østergaard Møllers teori forsøge at forstå de unge mænds reaktionsmønstre. Undervejs i analysen vil vi supplere med anden relevant teori og teoretiske begreber.

Nærværende afsnit er skrevet ud fra den tidligere anvendte meddelelse til Økonomiudvalget fra Gladsaxe Kommune fra august 2012 (Gladsaxe Kommune, august 2012). Derudover anvender vi en rapport fra 2008 udarbejdet af Gladsaxe Kommune med henblik på at støtte lokale aktører, når de møder unge med ekstremistisk, voldelig eller truende adfærd. Rapporten giver et indblik i, hvordan kommunen konkret kan træde til og støtte relevante aktører med professionel hjælp (Gladsaxe Kommune, 2008).

Som beskrevet indledningsvis fremgår det af en meddelelse fra Gladsaxe Kommune, at det gode fællesskab, der tidligere eksisterede på tværs af de demografiske og sociale forskelle i Værebros Park, har ændret sig over tid. Som

tidligere skitseret påpeger flere aktører fra Værebros Park, at den skæve beboersammensætning har skabt en opsplitning af beboerne i området, hvilket kommer til udtryk på forskellig vis. Blandt en gruppe af unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund er der, som beskrevet, opstået et fællesskab, hvor en stor del af gruppen har tilknytning til religiøse og fundamentalistiske værdier, og i meddelelsen beskrives det, at gruppen har en socialt ekskluderende adfærd og lever i social isolation fra det omgivende miljø, hvilket bidrager til en stærk social belastning i området² (Gladsaxe Kommune, august 2012: 4).

I forlængelse af ovenstående fremgår det af en artikel fra altinget.dk om Gladsaxe Kommune, at den radikale islamistiske gruppe Hizb ut-Tahrir bliver stærkere og stærkere i kommunen, og kommunen oplever, at organisationen nu lægger større pres på unge muslimer, hvilket opfattes som en bekymrende udvikling. Bekymringen bunder blandt andet i frygten for, at organiseringen dyrker et had mod den vestlige verden. I Gladsaxe kommune har Hizb ut-Tahrir flere opholdssteder, hvor de afholder arrangementer for at tiltrække unge, og de opsøger også de unge på gaden for at diskutere islam med dem. Endvidere påpeger artiklen, at flere lokalpolitikere i Gladsaxe Kommune problematiserer, at medierne ikke har haft fokus på fundamentalistiske religiøse grupperinger i ghettodebatten, fordi religiøsitet ikke er et så synligt problem, som kriminalitet og arbejdsløshed for eksempel er (Hertig, 2. november 2010).

I et forsøg på at bekæmpe fundamentalisme inden for religiøsitet har Gladsaxe Kommune etableret en radikaliseringsgruppe som med deres viden og ekspertise blandt andet skal støtte og vejlede pædagoger, lærere og boligsociale medarbejdere med, hvordan de griber ind overfor problematikken i praksis (Gladsaxe Kommune, 2008: 2).

11. september 2001

Vores indsamlede empiri peger på, at den ovenfor skitserede problemstilling i forhold til unge mænd med minoritetsetnisk baggrunds grupperinger i fundamentalistiske religiøse miljøer, af både professionelle socialarbejdere i

² Se i øvrigt det indledende afsnit om Værebros Park.

området samt flere unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk, ses som et resultat af samfundets syn på muslimer. De beskriver, at de særligt oplevede en forandring i forhold til synet på muslimer efter terrorangrebet i New York den 11. september 2001. Boligrådgiver Kirsten Wedel, der har et nært kendskab til mange af de unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk i Værebros Park, fortæller i den forbindelse, at mange af disse unge oplevede at blive miskrediteret i forskellige sammenhænge på baggrund af deres etniske baggrund, kultur og religion. Kirsten Wedel beskriver derfor 11. september 2001 som skelsættende for Værebros Park. Hun fortæller blandt andet:

”Der er sket noget efter terrorangrebet d. 11. september 2001 for eksempel. Det er helt klart, at muslimerne herude er blevet endnu mere muslimske, end de var inden 11. september. Jeg synes også, at mange af de tosprogede, som har et muslimsk tilhørsforhold definerer sig selv som en modsætning til det danske samfund – Ikke bare til danskere, men til samfundet som sådan.”

Fire ud af de fem interviewede mænd fremhæver også, at terrorangrebet den 11. september 2001 har haft tydelige konsekvenser for områdets unge mænd med muslimsk baggrund og muslimer i samfundet generelt. Rageh er yngre end de øvrige unge mænd og husker derfor ikke, hvilken indvirkning terrorangrebet havde på ham. De øvrige informanter beretter, hvordan de husker tiden efter 11. september 2001, hvor de alle oplevede ændringer i forhold til deres relation til mange etniske danskere. Aydin fortæller for eksempel, at han oplevede at blive udstødt af sine medstuderende:

”Det var meget et udefra billede, fordi der er mange herinde, der godt kunne ligne nogen, der stod bag 11. september. Men der havde vi det svært i skolerne. Jeg gik i 10. klasse dengang. Vi blev udstødt på en mærkelig måde. Der var jo ingen, der sagde: ”du er muslim gå væk.” Men vi blev ligesom overbevist om, at det faktisk var os, der var skurken.”

Ali beskriver det på følgende måde:

”Der var mange debatter i vores skole og diskussioner af terrorangrebet og islam. Der skete nogle forskellige ting. For eksempel havde vi dengang nogle lokaler, som man kunne leje til at bede i nede i centret. Det blev for eksempel lukket ned efter 11. september. Det var rettet mod islam. Man kunne også godt mærke, at folk var lidt mere oppe på dupperne, hvis man for eksempel stillede en taske fra sig i bussen eller sådan. Der kom en form for mistænkelighed.”

Hassan oplever, at tonen er blevet hårdere overfor muslimer i den offentlige debat efter 11. september 2001. Samtidig oplever han, at det er blevet nemmere for den enkelte at ytre sig i forskellige medier, hvilket gør den hårde tone mere tydelig. Han fortæller for eksempel:

”Hvis I for eksempel kigger på de sociale medier og Facebook, så er der mange flere... bare generelt medierne har jo skabt denne her os mod jer, vesten mod muslimerne, og hvis man så ser nu i forhold til 10 år siden, så har man flere muligheder for at ytre sig. Steder som Facebook og blogge. Så problematikkerne har sikkert også været der før, men man har bare ikke haft de samme muligheder for at komme ud med sine meninger. Det er der nu med Facebook og Twitter og så videre. Der er for eksempel en gruppe, der er ”Ingen moskeer i Danmark”, hvor der er folk, der kommer med alle mulige indlæg, som fuck muslimerne, de skal ikke have nogen moske i Danmark. Det er ikke saglige ting, men det er bare den mulighed, man har.”

Tilslutning til fundamentalistiske grupperinger

De interviewede mænd beskriver, hvordan samfundets reaktioner overfor muslimer efter 11. september 2001 har haft mærkbare og synlige konsekvenser for de unge mænd i Værebros Park. Flere af de interviewede fortæller, hvordan der kom forskellige grupperinger i området, hvor der ellers havde været en god fællesskabsfølelse, hvilket også blev fremhævet i meddelelsen fra Gladsaxe kommune. Nogle af de interviewede unge mænd blev også en del af disse grupperinger. Aydin fortæller for eksempel sin historie om, hvordan han kom ind i grupperingen Hizb ut-Tahrir i sin søgen efter at blive accepteret:

"Altså det skabte nærmest et sammenhold. Altså nu er vi imod dem. Hizb ut-Tahrir kom herud, og det skabte nogle grupperinger. Nu er det jer mod os. Jeg var der så kun i nogle få år, men man søgte det der, at "nu bliver vi nødt til at holde sammen." Ikke fordi der var en fysisk trussel. Men der var det der med, at "jeg bliver ikke accepteret her, men det gør jeg her." Der var jo ikke nogen, der sagde til dig: "Gå nu væk". Det var der ikke nogen, der sagde direkte racistiske ting til dig, men du kan godt mærke, når du ikke er velkommen, og så går du et sted, hvor du er velkommen. Og det sted er lidt farligt, men det er en anden side af sagen. Men der blev grupperinger. Man vil gerne anerkendes, og så gør man nogen ting."

De fleste af de interviewede mænd oplevede, at ændringer i synet på muslimer efter terrorangrebet resulterede i, at flere unge muslimer ligesom Aydin fik et større behov for at blive accepteret og anerkendt. Og da de unge mænd ikke erfarede at kunne opnå denne anerkendelse og accept i samfundet, som de opfattede som meget islamkritisk, samlede mange sig omkring islam, hvor flere oplevede et stærkt fællesskab. Aydin fortæller for eksempel, hvorfor han netop blev tiltrukket af organisationen Hizb ut-Tahrir:

"Og så begyndte jeg at undersøge det (islam), og så fandt jeg faktisk mig selv inde i partiet på et tidspunkt og tænkte, at det er jo ikke mig. Jeg er jo bare her for at få viden om min religion, og det var jeg så i to år, og så sagde jeg så nej tak efterfølgende. Vi havde ugentlige møder omkring islam. Men det var kun religion. Det var ikke politisk. Hizb ut-Tahrir er et politisk parti, men vi var for unge til den politiske debat, så vi havde kun om islam. Og det var sindssygt spændende. Når man hører om dem i medierne, så er det let at sige, at det er typisk, og så bare gå videre. Men når man faktisk taler med dem, har de en pointe i mange ting. De vil gerne provokere folk. Men jeg gik så ud af det, fordi jeg ikke var til det politiske. Det var lidt for voldsomt."

Serdal oplevede ligeledes, at flere af hans venner også blev mere religiøse, og Serdal forklarer i den forbindelse, hvordan han ser en sammenhæng med omtalen af muslimer i den offentlige debat og sine venners reaktioner:

"Det, der også skete i Værebros lige omkring, hvor jeg flyttede og lige efter 11. september var, at nogle af de rødder, der boede derude, også nogle af dem jeg kendte, blev meget mere religiøse. Det er ikke, fordi Værebro er et sted, der reproducerer religiøsitet, men det handler bare om, hvad det er for nogle diskurser, eller hvad det er for nogle debatter, der eksisterer ude i samfundet, der også smitter af på det, der sker i Værebro. Selv om Værebro er idyllisk, så bliver det jo påvirket af indtryk, impulser og alt, hvad der foregår ude i det store samfund så at sige."

I en kort periode blev Ali også tiltrukket af grupperingen Hizb ut-Tahrir:

"Selvfølgelig studerede jeg det, og jeg blev fascineret af det. Det var især på grund af en organisation, der kom på banen, der hedder Hizb ut-Tahrir. Og de havde rigtig meget indflydelse i Gladsaxe-området på det tidspunkt. De gik meget efter de unge drenge, der måske var i en identitetskrise, og samlede dem og forenede dem. Efter 11. september oplevede de en højere tilslutning, og jeg blev også tiltrukket. Men jeg så hurtigt, at det var hjernevask. Men jeg vil sige, at de havde meget indflydelse lige efter 11. september. Tidligere var vi altid til fester og drak os stive, men lige pludselig blev man bare hellig."

Hassan kender mange af de unge, som dengang gik ind i Hizb ut-Tahrir og som stadig er aktive medlemmer i dag. Han har aldrig selv været medlem af gruppen, men han har været med til nogle af deres møder og hørt deres budskaber. Selvom Hassan er muslim, mener han, at Hizb ut-Tahrir er for unuanceret i deres holdninger, hvorfor han ikke deler disse. Han har dog forståelse for, hvorfor nogle, herunder flere af hans venner, har behov for at søge sammen i en fundamentalistisk religiøs gruppering. Han anerkender den kamp, organisationen kæmper, og fortæller, hvordan hans venner oplever den vestlige verden:

"Så de her folk ser vesten som meget dobbeltmoralisk, og de sætter ind der, hvor de selv har interesserne. Et kapitalistisk samfund, ser de det som. Og derfor er der mange af de her drenge, der har valgt at gå til yderligheder. Ikke til at være

terrorister eller islamister, men faktisk vælger at sige ok, så vælger vi at kæmpe for islam. Og så er der rigtigt mange af dem, der er gået ind i Hizb ut-Tahrir. Rigtig mange af mine venner er faktisk en del af dem. Jeg kender dem, og det er et politisk parti, der kæmper for Khilafah-staten, som de kalder den for. Og det skete efter den 11. september, at folk som mig og andre. Vi føler sådan lidt, at der er en hetz mod muslimerne, ligesom man gjorde mod jøderne i gamle dage under anden verdens krig. Så man ser det som, ikke en blodig kamp, men en politisk kamp. At medierne er kontrolleret af de vestlige lande.”

Serdal oplever den fundamentalistiske gruppering som en konsekvens af den rodløshed, der herskede blandt de unge på daværende tidspunkt:

”Der er rigtig mange af de der rødder, som jeg voksede op med, som nærmest ikke vil hilse på mig, fordi jeg i deres øjne er en frafalden bruger, fordi jeg praktiserer demokrati og alle de der ting. Det var folk, jeg voksede op med, som var rablende gale på den måde, at de var ganske almindelige unge teenagere, der gik i byen, drak og alt det der. Lige pludselig skete der et skift der. Rodløsheden og en masse andre faktorer gjorde, at mange af dem blev meget religiøse. Dem er der stadig mange af. De er stadig rigtig godt organiseret. De har blandt andet en forening derude – en dækforening, som hedder Sportsforeningen, så mødes de og praktiserer religionen. Det er der også i Værebros.”

Ligesom i de offentlige skrivelser fra Gladsaxe Kommune problematiserer de unge mænd, at de fundamentalistiske grupperinger forårsagede en opsplnitning blandt beboerne i området, og mange af de unge blev afskåret fra at deltage i sociale aktiviteter uden for Værebros Park. Hassan fortæller, at der kom en skillelinje mellem muslimer og ikke-muslimer. Aydin fortæller, hvordan han blev isoleret fra det omkringliggende samfund, mens han var medlem af Hizb ut-Tahrir:

”Jeg havde for eksempel ikke kontakt til nogen veninder. Det måtte man jo ikke. Jeg var kun i den kultur og i det miljø. Jeg var ikke i et normalt arbejdsmiljø eller

et normalt skolemiljø. Hvis jeg var i skole, så var der nogen fra min undervisningsgruppe, der var der, og ellers talte jeg ikke med nogen. De to verdener var meget isoleret.”

Serdal problematiserer ikke religiøsitet, men han opfatter det som problematisk, at unge grupperer sig i fundamentalistiske religiøse miljøer og isolerer sig fra det lokale samfund og tager afstand fra det samfund, de lever i. Denne type af gruppering er medvirkende til, at de unge i et boligområde er med til at stemple sig selv, mener Serdal:

”Det er det, der er farligt, fordi religiøsitet i sig selv behøver ikke at være farlig, så længe det ikke bliver rabiat og går ud over andres friheder. Der er nogen, som er hardcore, fordi de kobler sig selv af i forhold til det, der foregår ude i samfundet – i forhold til det samlede fællesskab... det store fællesskab. Det gælder både det store fællesskab i Værebros og det store fællesskab i Danmark i det hele taget. Det er der, jeg ser et problem. Der er sandsynligheden for, at sådan noget bliver reproduceret, kan lade sig gøre eller udvikle sig, større, fordi forholdene er større... fordi beboersammensætningen, rodløse unge, fortvivlede unge, identitetskrise og så videre gør, at man kan rekruttere til sådanne rabiate holdninger sådanne steder – desværre.”

Serdal fortæller i forlængelse af ovenstående om et konkret tilfælde, der viser, hvilke konsekvenser den fundamentalistiske religiøsitet kan have:

”En af dem, som jeg for eksempel voksede op med, vi havde også sådan en fælles interesse. Vi spillede et strengeinstrument, der hed sas. Han var utrolig dygtig og meget talentfuld. Vi spillede fodbold sammen i AB, så på den måde, var han et meget socialt menneske. Vi gik på samme gymnasium her i Gladsaxe. Han gik på HF, og jeg gik i gymnasiet. Lige pludselig bliver han bare sindssyg religiøs, og i dag er han så religiøs, at han nærmest har lukket sig selv inde, og vi har intet kontakt, og når vi ser hinanden, er det sådan meget distanceret møde, vi har. Så der er mange faktorer, der spiller ind, og nogen lukker sig helt ude, og for nogen er det meget en trend... så er man med i en periode, og så er man ude af den

igen. Desværre er der også nogen, der hænger ved, og faren ligger ved dem, der hænger ved, fordi de går glip af en masse ting, eller begrænser sig selv i forhold til deres udviklingssfære i forhold til deres sociale relationer, i forhold til deres uddannelse og så videre. Der er også mange, der har uddannelse eller er i gang med uddannelse, men der også nogen, der vælger uddannelse fra for at fokusere på religionen.”

I modsætning til Aydin og Serdal oplever Hassan ikke, at det er problematisk, at medlemmer af Hizb ut-Tahrir vælger at leve et liv i opposition til de forventninger, der hersker i det omgivende samfund, så længe den enkelte lærer det danske sprog og passer sit arbejde. Han fortæller, at Hizb ut-Tahrirs måde at leve på opleves som problematisk af det danske samfund, fordi det vægter det sociale liv meget højt. Derudover påpeger han, at han oplever, at der er en forventning om, at etniske minoriteter skal opgive deres normer og værdier og assimilere sig. Om dette udtaler han for eksempel:

”Men hvis man ser på den politiske holdning, nu ved jeg godt, at jeg tager en ekstrem som Dansk Folkeparti, så skal man også tage til arrangementer som fredagsbaren på arbejdspladserne og skolerne og uddannelserne og så videre, og som man som muslim ikke gør. Hvis man ikke gør det, er man i deres verden ikke integreret, og der mener jeg jo, at det ikke er den måde, man bliver integreret på. Og der mener mange af dem fra Hizb ut-Tahrir, at politikerne gerne vil have, at man bliver assimileret og går helt væk fra sine værdier og normer og så går så yderligt, som at begynde at spise svinekød og så videre. Og der er nogle ubevidste forventninger fra politikere og socialarbejdere, som gør, at man skal være med i de her ting her, før man bliver set som en mønsterborger, der kan vokse op og blive højtuddannet, hvilket jeg ikke mener, er rigtigt. Jeg tror ikke kun, det er svært at bo i Værebros Parken, men det er også andre steder. Den måde man bor på her og uddanner sig. Man er jo meget social og meget både drenge og piger.”

Samlet set fremhæver de interviewede, at gruppen af unge mænds tilknytning til fundamentalistiske religiøse miljøer er problematisk, fordi disse unge mænd isolerer sig i forhold til det omgivende samfund. De interviewede har en

oplevelse af, at mange af de unge mænd, der er medlem af en religiøs gruppe, tager høje uddannelser, men derudover oplever de, at gruppen tager afstand fra det omgivende samfund, hvilket både svækker sammenhængskraften i Værebros Park samt relationen til det omgivende samfund.

Kategorisering

Simon Østergaard Møller tager som beskrevet udgangspunkt i Goffman, når han peger på, at stigmatisering og kategorisering af etniske minoriteter har stor indflydelse på, hvilke sociale identiteter denne gruppe har til rådighed. Som det fremgår ovenfor peger de interviewede på, at mange unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund i Værebros Park efter 11. september 2001 oplevede at blive mistænkeliggjort eller udsat for anden miskrediterende behandling uanset religiøs baggrund. De interviewede unge mænd bruger ord som udstødelse, mistænkeliggørelse og hetz, når de beskriver, hvordan de oplevede, at 11. september ændrede deres relation til det omgivende samfund.

Østergaard Møllers fremlagte idealtypiske reaktionsmønstre blandt etniske minoriteter i mødet med den beskrevne form for stigmatisering og kategorisering fra majoritetssamfundet er brugbar i en analyse af, hvordan 11. september 2001 påvirkede de unge mænd med minoritetsetnisk baggrund i Værebros Park, og hvordan deres reaktioner kan forklares. Østergaard Møllers reaktionsmønstre er som beskrevet individuelle strategier, som enkeltindividet kan indtage for at håndtere kategoriseringen og stigmatiseringen og imødekomme uoverensstemmelserne mellem disse og den enkeltes selviagttagelse.

Som det fremgår af analysen, peger de interviewede på, at en religiøs og politisk organisation som Hizb ut-Tahrir fik stor indflydelse i Værebros Park efter 11. september 2001 på grund af et stigende medlemstal. De interviewede fremhæver ligeledes, at det især var områdets yngre mænd, der blev tiltrukket af organisationen. Flere af de interviewede fortæller også, hvordan de selv og andre unge mænd med muslimsk baggrund i Værebros Park følte, at de blev nødt til at holde sammen på grund af udefrakommende negative holdninger til deres

kultur og religion. Hizb ut-Tahrir og andre religiøse miljøer blev på den måde grupperinger, hvor de unge mænd følte sig accepteret. De nævnte reaktioner underbygges i en meddelelse udarbejdet af Gladsaxe Kommune til økonomiudvalget i august 2012, hvoraf det blandt andet fremgår, at mange af Værebros aktører beskriver, at der gennem de senere år har været en tendens til en opsplittning af den samlede beboergruppe.

Reaktionsdannelser

Når der tages udgangspunkt i Østergaard Møllers forskellige reaktionsdannelser eller idealtypiske subjektspositioner, kan både *traditionalisten* og *rebell* identificeres i de interviewedes udsagn.

Ligesom hos *traditionalisten* beskriver de interviewede, hvordan mange unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk efter 11. september 2001 positionerede sig i et modsætningsforhold til majoritetssamfundet, hvilket medførte en form for tilbagetiltrækning til en kulturel og religiøs gruppering, der bevirkede, at gruppen i et stort omfang undgik interaktion med danskere. Østergaard Møller beskriver, hvordan dette skaber grobund for fundamentalisme, hvilket flere af de interviewede peger på som en reaktion på den negative opmærksomhed, som mange af de unge mænd oplevede efter 11. september 2001. Subjektspositionen *rebell* ligner på mange måder *traditionalisten*. En væsentlig forskel er dog, at *rebell* ikke positionerer sig i forhold til etnicitet men i stedet bygger sin identitet på idéen om et skæbnefællesskab mellem etniske minoriteter, der primært er knyttet til oplevelsen af etnisk stigmatisering og den marginaliserede position i samfundet. Dette skaber således grobund for, at den enkelte distancerer sig fra majoritetssamfundet og skaber en konstruktion af "os" på tværs af forskellige etniske oprindelser. På den måde tager *rebell* ligesom *traditionalisten* afstand fra dansk kultur og danske værdier, men fællesskabet konstrueres på baggrund af den eksklusion, som den enkelte oplever fra det øvrige samfund. Her sker identifikationen derfor med den del af befolkningen, der heller ikke er "danske". Religion kan for eksempel være et forhold, der kan samle en ny gruppe på tværs af etnicitet, og som kan være en mod-konstruktion på majoritetssamfundets

”os”. Denne dimension har vi belyst med de unge mænds udsagn, hvor Aydin for eksempel fortæller, at han havde en oplevelse af ikke at være velkommen i skolen og andre steder, hvorfor han søgte et sammenhold i Hizb ut-Tahrir. Hassan fortalte ligeledes, hvordan han selv og flere af hans venner oplevede en hetz fra det omgivende samfund på grund af deres religiøse baggrund, og hvordan denne oplevelse medførte, at mange af hans venner meldte sig ind i Hizb ut-Tahrir.

Ud over forholdet omkring stempning og kategorisering af en større gruppe på baggrund af religion og kultur fremhæver flere af de interviewede den særlige dimension, at unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk i mange tilfælde står i en særlig udsat position i forhold til at reagere på den beskrevne miskreditering. Flere af de interviewede bruger i den forbindelse ord som rodløse, fortvivlede og identitetskrise til at beskrive gruppens særlige situation og til at forklare, hvorfor netop denne gruppe i særlig grad reagerede på stemplingen og kategoriseringen efter 11. september 2001 og derfor i højere grad blev rekrutteret til fundamentalistiske religiøse miljøer. Yvonne Mørck beskriver, som nævnt i det foregående afsnit, etniske minoritetsunges særlige udfordringer og peger i forlængelse heraf på forskellige strategier, som unge med anden etnisk baggrund end dansk kan gøre brug af i deres håndtering af disse udfordringer med både at være ung og have en anden etnisk baggrund med dertilhørende forventninger. Disse strategier lægger sig op ad Østergaard Møllers subjektspositioner. Mørck beskriver blandt andet en *kollektiv strategi* og en *traditionel strategi*, der kan supplere Østergaard Møllers subjektspositioner *traditionalisten* og *rebell* og dermed bidrage til en belysning af vores undersøgelsesgruppes særlige situation.

Den *kollektive strategi* indebærer, at den enkelte engagerer sig i kulturelle foreninger og andre samlingssteder, hvor kulturelle, politiske og religiøse dimensioner vægtes. Gennem disse foreninger skabes venskaber og fællesskaber. Mørck fremhæver, at unge der er aktive i denne form for foreningsliv ofte klarer sig godt i den forstand, at de uddanner sig, finder fodfæste på arbejdsmarkedet, er politisk og kunstnerisk aktive med mere. Derfor

vil de også oftest fungere som rollemodeller for yngre generationer (Christoffersen et. al., 2006: 242). Flere af de interviewede fremhæver da også, at mange af de unge mænd, der bliver en del af en fundamentalistisk religiøs gruppering er veluddannede og har gode jobs men derudover tager afstand fra det danske samfund. Især Aydin fremhæver dette element som væsentligt i forhold til at virke som forbilleder og dermed være i stand til at tiltrække unge drenge som nye medlemmer. Aydin beskriver i den forbindelse de fremtrædende medlemmer af Hizb ut-Tahrir som dygtige og intelligente med høje uddannelser, som på den baggrund er svære at argumentere imod. Han fortæller blandt andet:

"De var meget kloge. De vidste, hvordan man skulle lege med en ung forvirret drengs hjerne. Og så blev jeg bidt af det, og tænkte, ja men det er jo rigtigt. Og det var sindssygt spændende. De er utroligt dygtige folk. De ved, hvad de snakker om. Det er svært at få dem ned med nakken. Det er helt sikkert. Det er folk med rigtig, rigtig høje uddannelser, der er derinde."

Mørck beskriver den *traditionelle strategi* som en anden måde for unge med muslimsk baggrund til at håndtere både deres traditionelle og det danske samfunds værdier på. Strategien indebærer, at unge muslimer finder sammen i religiøse fællesskaber, hvor de gentænker og redefinerer, hvad det er at være muslim, og hvordan man bedst lever som muslim. Det er medvirkende til, at de unge bliver mere religiøst bevidste eller troende. Denne strategi indtages oftest af etniske minoritetsunge, som stigmatiseres af den ene eller den anden grund og derfor bevidst eller ubevidst tager den religiøse identitet på sig, som det omkringliggende samfund i forvejen tillægger dem (Christoffersen et. al., 2006: 243-345).

En særlig pointe i forhold til Mørcks strategier er, at etniske minoritetsunge har yderst sammensatte identiteter, hvilket giver dem mulighed for at skabe nye former for kulturblandinger (Mørck, 1998: 58). Samtidig befinder de sig i en særlig vanskelig position mellem forskellige kulturer, og de skal derfor forsøge at finde måder at håndtere denne særlige livssituation på, hvor de skal finde en

balance mellem deres kulturelle rødder og det danske samfunds værdier (Mørck, 1998: 204-206). De forskellige strategier viser, hvordan denne særlige position kan medføre, at den enkelte indtager mere eller mindre hensigtsmæssige livsstrategier.

Ny subjektspostion

I lyset af den anti-essentialistiske kulturforståelse, som Østergaard Møller indtager i den fremlagte teori, vil den enkelte kunne indtage forskellige subjektspostioner i forskellige sammenhænge. Valg af subjektspostion vil blandt andet afhænge af den unges mulighed for at konstruere sin egen etniske identitet. Flere af de interviewede unge mænd fortæller, hvordan de på forskellige tidspunkter i deres liv har udvist forskellige reaktionsmønstre. Flere af de interviewede har for eksempel været tiltrukket af fundamentalistiske religiøse miljøer som Hizb ut-Tahrir men har senere taget afstand fra disse grupperinger igen. Østergaard Møller lægger, i den fremlagte teori, særligt vægt på magthavere og majoriteten i et samfunds mulighed for at påvirke konstruktionen af kultur og etnisk selvforståelse. Vores empiri peger derudover på, at de interviewede unge mænd også identificerer forskellige faktorer i det nære miljø, der har stor indflydelse på, om de unge har mulighed for at konstruere deres egen etniske identitet og dermed også, hvilke typer af roller, de har mulighed for at spille, hvilket kan være medvirkende til, at den enkelte ikke tiltrækkes af fundamentalistiske religiøse grupper eller fravælger disse igen. Hassan fremhæver for eksempel arbejde og familie som faktorer, der fremhæver andre prioriteter i livet:

"Og ofte ude i Værebros Parken, så bliver man hvervet til det kriminelle miljø, ellers bliver man hvervet til det andet miljø (det religiøse). Det er rigtig svært at være der imellem, for så er du ikke nogen af delene. Det er ligesom de grupper, der er derude. Der er selvfølgelig også rigtig mange, der er i den gruppe, jeg er i, men vi er et fåtal tilbage, fordi man vælger at finde et sted, hvor man føler, at man er en del af noget. Man ser hinanden som brødre og ikke som venner, og det er også det, der gør, at man får skabt en form for tilhørsforhold og en eller anden patriotisk tanke om, at vi skal nok klare det her sammen. Og hvis man ikke er i

den del, så går man over i den anden del. Og så er der jo så os andre. Ofte dem som er i den gruppe, hvor jeg er, det er fordi, at man har et arbejde, som man hele tiden passer. Det er der også rigtig mange af de andre der har, men så bruger de også den tid, hvis de ikke har kone og børn, så bruger de meget af deres fritid på at være sammen med de andre.”

Derudover fremhæver beboerrådgivningen og de projekter, de tilbyder som en støttende faktor for mange unge, der står i en udsat position og er usikre i forhold til forskellige valg i livet og derfor blandt andet risikerer at ende i en fundamentalistisk gruppering. Aydin fortæller om, hvilke unge der får noget positivt ud af at deltage i beboerrådgivningens projekter:

”Dem der er forvirret, om de skal være der eller her. Det var jeg jo. Det var der også et par andre, der var. De tilbyder mange ting. Det er bare et problem, at ikke alle vil tage imod det. De skal bare tage imod det. Men de tilbyder rigtig mange arrangementer for unge. Efter vi gik ind i Hizb ut- Tahrir, det var efter 11. september. Faktisk lige efter 11. september. Der var vi unge meget vilde. Vi var meget ligeud. Vi var ligeglade. Young and stupid. Men det fede var, at Kirsten og rådgivningen lukkede ikke dørene. De fortsatte og tænke, at vi nok skulle få hjernerne tilbage, og det gjorde vi også. I dag er der mange, der arbejder for dem.”

Forældrenes rolle

I forlængelse af Mørcks strategier anvender hun Malaysisk-norske Long Litt Woons begreb kulturpendler, som defineres som mennesker, der pendler mellem forskellige kultursfærer med for eksempel deres koder, personsammensætning og værdier (Mørck, 1998: 81). I den forbindelse fremhæver Mørck vigtigheden af forældrenes opdragelsesform, der kan styrke den enkelte unge i forhold til valg af livsstrategi, hvis den unge får mulighed for at pendle mellem sin oprindelige etniske kultur og den danske, men som ligeledes kan sætte den unge i en yderligere udsat position, hvis denne ikke får plads til at begå sig i de forskellige kultursfærer (Mørck, 1998: 201-204). Marianne Skytte (2004) taler til sammenligning om en syntese-strategi, hvor den

unge får mulighed for at indgå i livet på majoritetssamfundets arenaer. Forældre, der indtager denne strategi, tillader deres børn at *kulturpendle* og giver plads til at diskutere deres erfaringer i familien. På den måde får den unge mulighed for at styrke sine kompetencer til en nuanceret stillingtagen til forskellige opdagelser og mulighed for at udvikle bevidsthed om betydningen af at træffe egne valg. Derudover giver strategien mulighed for, at den unge opnår indflydelse både på eget liv og familiens videre livsstrategi-udvikling (Skytte, 2004: 113). Skytte fremhæver særligt vigtigheden af, at forældre med minoritetsetnisk baggrund giver deres børn og unge muligheden for at *kulturpendle* og senere er tolerante i forhold til udviklingen af nye normer og værdier (Ibid.: 114). Denne dimension i forhold til forældrenes rolle i opdragelsen og støtte af den enkelte unge fremhæves af flere af de interviewede unge som en faktor, der kan bevirke, at den enkelte unge indtager en mere hensigtsmæssig livstrategi eller reaktionsdannelse. De fremhæver blandt andet vigtigheden i, at forældrene giver den unge nogle retningslinjer at gå efter og giver den unge frihed til at begå sig i forskellige kulturelle sfærer med forskellige normer og værdier. Blandt andre beskriver Ali, hvordan forældre har indflydelse på, at unge kan have svært ved at begå sig i to meget forskellige kulturer. Han fortæller, hvordan manglende accept fra hans forældres side i forhold til danske normer medførte, at etnisk danske unge tog afstand fra ham. Ali forklarer i forlængelse heraf, hvordan dette kan medføre, at unge vælger at gruppere sig med andre unge, der står i samme situation, og hvordan dette kan skabe destruktive relationer, når sammenholdet for eksempel bygges på fundamentalisme:

"På et eller andet plan, havde vi alle en identitetskrise, fordi vi hjemmefra lærer en bestemt kulturel måde at være på, og når vi går i skole eller til fritidsaktiviteter, er kulturen helt anderledes. På den måde kommer man i en identitetskrise og danner grupperinger med dem, som ligner en selv og laver dumme ting. Jeg har selv været i det. Jeg måtte for eksempel ikke sove hos mine venner. Jeg har også søstre og mine forældre mente, at der skulle være en fælles politik for alle. Hvis de ikke måtte overnatte hos nogen, måtte jeg heller ikke, men det synes mine venner jo var underligt. Det var mange af mine danske venner. De begyndte at adskille sig fra en."

Hassan forklarer også vigtigheden af, at forældrene guider deres børn i den rigtige retning, når de er bosat i Værebros Park:

”Jeg vil egentligt også godt have, at min søn oplever den måde, det er på. Fordi der er så mange børn, og man leger rundt omkring. Der mener jeg bare, hvis man som forældre kan styre sit barn og sætte dem i de rigtige retninger. Det er selvfølgelig et sted, hvor man vil blive hevet i mange forskellige retninger. Og der skal man som barn, og når man kommer op i teenager-alderen selvfølgelig have nogle retningslinjer, og nogen man kan støtte sig op ad.”

Analysen peger således på, at der er forskellige faktorer, der kan påvirke den enkeltes livstrategi eller reaktionsdannelse og i overensstemmelse med Østergaard Møllers forståelse bevirke, at den enkelte indtager en anden og mere hensigtsmæssig reaktionsdannelse. Mørcks forskellige strategier supplerer Østergaard Møllers subjektspositioner og har i analysen bidraget til en belysning af vores undersøgte problemstilling. De interviewede unge mænd fremhæver for eksempel i afsnittet faktorer i det nære miljø, der kan styrke den enkelte unge, og her ses forældrene blandt andet som en væsentlig faktor i forhold til den unges valg af strategi. Her vægter de interviewede både vigtigheden af, at den enkelte unge får nogle retningslinjer af sine forældre men samtidig får plads til at begå sig i forskellige sfærer med forskellige kulturer.

Konklusion

I vores undersøgelse af unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund, som lever i boligområdet Værebros Park, viser vores empiri, at der kommer nogle særlige problemstillinger til udtryk i gruppen. Vores empiriske materiale peger i den forbindelse på, at særligt bandekriminalitet og gruppering i fundamentalistiske religiøse miljøer i området er to centrale problematikker, der er dominerende i forhold til vores undersøgelsesgruppe, hvorfor vi tager udgangspunkt i disse sociale problemstillinger i specialet.

Empirien viser, at den banderelaterede kriminalitet i meget begrænset omfang er borgervendt, og de fleste kriminelle handlinger i form af narkotikasalg, skudepisoder og anden våbenrelateret kriminalitet foregår uden for Værebros Park, men det fremgår tydeligt af vores interviews, at den igangværende bandekonflikt er noget, der fylder rigtigt meget i de interviewede unges bevidsthed. Årsagen hertil er, at bandekriminaliteten er med til at skabe utryghed blandt beboerne, og derudover giver den området et dårligt omdømme i det omkringliggende samfund.

Vi har i analysen inddraget Cohens subkulturteori til at opnå en dybere forståelse af den banderelaterede kriminalitet i Værebros Park. Denne teoretiske optik kan dog ikke direkte overføres og anvendes til at begribe vores empiriske fund. Cohen adskiller i sin teori skarpt berigelseskriminalitet og subkulturel kriminalitet, hvilket analytisk kan være hensigtsmæssigt for en belysning af forskellen på disse. Vores undersøgelse peger dog på, at når vi forsøger at forstå nutidige subkulturer som bander med indvandrerbaggrund, ses der i højere grad en sammensmeltning mellem subkulturel kriminalitet og anden kriminalitet. Bandekriminaliteten består nemlig både af narko- og berigelseskriminalitet, der har et klart økonomisk sigte, men også af kriminelle handlinger, der er motiveret af forhold som for eksempel ære, der ikke rummer et økonomisk rationale. Derudover kan teorien ikke isoleret anvendes til at opnå en helhedsorienteret forståelse af bandekriminaliteten, der tydeligt fremstår som en meget kompleks størrelse i vores empiri. Vi inddrager derfor andre teorier, der kan komplementere subkulturteorien og dermed skabe en samlet forståelse, der viser de mange facetter af problematikken.

Vores empiri viser blandt andet, at mange af medlemmerne af bandemiljøet er veluddannede. Empirien peger i den forbindelse på, at flere af de unge mænd med tilknytning til den kriminelle gruppe uddanner sig sideløbende med, at de fastholder den kriminelle adfærd. Vi har blandt andet anvendt Cohens subkulturteori sammen med Mertons teori om afvigende adfærd i relation til kriminalitet til en diskussion af undersøgelsesgruppens handlemønstre. I en analytisk sammenhæng peger vores empiriske materiale på, at Mertons teori

ikke kan stå alene. Vores empiri viser i den forbindelse, at man ikke udelukkende kan forstå de unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk med relation til bandemiljøet og deres adfærd som et udtryk for et strukturelt pres, der fører til anvendelse af illegitime midler for at leve op til samfundets normer. For flere i denne gruppe gælder det, at de har ressourcerne til at leve op til et samfundssat mål om opnåelse af en uddannelse men alligevel forbliver i det kriminelle miljø. Her pegede Cohens teori på, at denne fastholdelse af den kriminelle adfærd kan ses som en fejlslagen *akademisk løsning*, hvis den enkelte unge efter endt uddannelse for eksempel ikke har mulighed for at opnå beskæftigelse. Vores empiri viser dog også, at der for en del af denne gruppe kan være tale om, at fastholdelsen af den kriminelle adfærd, i overensstemmelse med Cohens teori, kan skyldes manglende anerkendelse på baggrund af for eksempel etnicitet, social baggrund eller bosættelsen i et udsat boligområde.

Vores empiri peger derudover på, at der også er en gruppe af de unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk med tilknytning til det kriminelle bandemiljø, der ikke formår at tage en uddannelse. For denne gruppe har vi forsøgt at forstå deres tilknytning til bandemiljøet ud fra Mertons teoretiske begreber *innovation* (nyskabelse) og *Retreatism* (tilbagetrækning), som styrker Cohens forklaring om subkulturer og kriminel adfærd. Nyskabelsen består i forhold til gruppen i, at der findes nye veje til at opnå de samfundsbestemte mål, og her bliver kriminaliteten løsningen. I forhold til tilbagetrækningsstrategien, hvor både de samfundsbestemte mål og midlerne til at opnå disse opgives, spiller lokalmiljøet en væsentlig rolle, da det er dette område, som den enkelte unge har mulighed for at trække sig tilbage til. Her øger problemerne med for eksempel misbrug, ledighed og bandekriminalitet i Værebros Park risikoen for, at den enkelte unge bliver en del af den banderelaterede kriminalitet. For de unge, der indtager den tilbagestrækkende strategi, gælder det dog, at de har opgivet målet om opnåelse af finansiel succes, hvilket kan bidrage til en forståelse af, at der som Gladsaxe Kommune beskriver det, er en større gruppe af helt unge, der befinder sig nederst i hierarkiet i banderne, hvor de udfører forskellige opgaver for dem, der befinder sig højere oppe og dermed med stor sandsynlighed ikke har den samme økonomiske gevinst, som dem øverst i bandemiljøet.

Lokalsamfundets centrale rolle er ligeledes tydelig, når vi i analysen ser på unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk i Værebros Park og deres kriminelle adfærd gennem et læringsteoretisk perspektiv. De tre interviewede unge mænd, som har været involveret i bandekriminaliteten i området, fortæller alle om betydningen af deres relation til de andre drenge i området. Gruppens kriminelle adfærd kan således også forstås med en komplementær læringsteoretisk forståelse, der ser den afvigende kriminelle adfærd som et resultat af indlæring af denne gennem primære grupperelationer og ikke som et resultat af et strukturelt pres. Vores empiriske materiale peger i forlængelse heraf på, at det er muligt at bryde den kriminelle adfærd ved at bryde de primærrelationer, hvor denne adfærd indlæres.

Vores empiri viser ligeledes, at unge mænd med minoritetsetnisk baggrund i høj grad associeres med gruppen af kriminelle, selvom de ikke har tilknytning til dette miljø, hvilket påvirker gruppen på forskellig vis. Vores analyse peger i den forbindelse på, at en del af denne gruppe oplever at blive stemplet og tildelt nogle negative forventninger på grund af den banderelaterede kriminalitet, som de ikke selv er en del af. Vi anvender i analysen stigmatiserings- og stemplingsteorien til at opnå en dybere forståelse af, hvad den oplevede miskreditering kan medføre. I vores analyse inddrager vi sekundær empiri, der viser, at en gruppe som unge mænd med minoritetsetnisk baggrund, der lever i udsatte boligområder, i højere grad oplever at blive udsat for stempling end jævnaldrende unge mænd med etnisk dansk baggrund, der er bosat i for eksempel et villakvarter. I den forbindelse peger Beckers stemplingsteori på, at den enkelte kan gå fra at være *uforskyldt anklaget* til at være *åbenbar afviger*, hvis denne internaliserer de negative forventninger og overtager den tildelte rolle. Denne dimension har vores empiriske materiale dog ikke belæg for at underbygge. I forhold til vores empiriske materiale bidrager teorien i stedet til en forståelse af den udvikling med et stigende antal af beboere i Værebros Park med relation til bandekriminalitet, som Gladsaxe Kommune og Københavns politi identificerer. Teorien peger i den forbindelse på, at de unge, der er en del af bandemiljøet, kan blive fastholdt i den kriminelle adfærd eller falde tilbage til

denne, fordi de i høj grad udsættes for stigmatiserende handlinger, som der er risiko for, at de internaliserer. Her peger vores empiriske materiale på, at flere unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk i Værebros Park oplever stigmatisering i form af at have svært ved at opnå beskæftigelse, ikke at kunne tage en taxa hjem og ikke at kunne forsikre sig, hvilket i forlængelse af stempingsteorien kan få store konsekvenser for deres adfærdsmønstre.

Der kan i forlængelse af ovenstående både identificeres nogle strukturelle forhold på samfundsniveau og nogle kommunikationsprocesser på gruppeniveau i vores empiri, der påvirker vores undersøgelsesgruppes reaktionsmønstre.

En anden særlig problemstilling i forhold til unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund i Værebros Park, handler om en stigende tilslutning til fundamentalistiske religiøse miljøer som for eksempel Hizb ut-Tahrir. De interviewede har en oplevelse af, at mange af de unge mænd, der er medlem af den fundamentalistiske gruppering, er veluddannede men isolerer sig i forhold til det omgivende samfund og tager afstand fra dette, hvilket både svækker sammenhængskraften i Værebros Park samt relationen til det omgivende samfund. Vores empiri peger på, at de unge mænds fundamentalistiske religiøsitet blandt andet er et resultat af, at de oplever, at samfundets syn på muslimer er blevet mere negativt og fremhæver særligt terrorangrebet i New York den 11. september 2001 som et forhold, der har bidraget til dette negative syn på gruppens religion og kultur. Hændelsen påvirkede især de unge mænd med minoritetsetnisk baggrund i Værebros Park. Vores undersøgelse peger på, at samfundets stigmatisering og kategorisering af de unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund, uanset religiøs baggrund, skabte et skel mellem de unge mænd og majoritetssamfundet. Dette skabte hos flere af de unge et behov for at gruppere sig i et fællesskab, hvor den enkelte kunne opnå accept. Til en belysning af problematikken anvendes i analysen Simon Østergaard Møllers forskellige reaktionsmønstre blandt etniske minoriteter i mødet med majoritetssamfundet. Disse har bidraget til en frugtbar forståelse af, hvordan den enkelte unge med minoritetsetnisk baggrund kan indtage forskellige individuelle strategier i et forsøg på at håndtere kategoriseringen og

stigmatiseringen og imødekomme uoverensstemmelserne mellem disse og den enkeltes selviagttagelse. I den forbindelse peger vores empiri på, at vores undersøgelsesgruppe befinder sig i en særligt udsat position. Til brug for en forståelse af denne position supplerer vi Østergaard Møllers teori med Yvonne Mørcks livsstrategier, da undersøgelsesgruppen dels består af unge, og derfor står i en situation karakteriseret af generelle problemstillinger forbundet med dette, og desuden har rødder i en anden kultur end den danske og på den baggrund balancere mellem forskellige kulturer. I den forbindelse peger vores analyse på, at forskellige forhold i det nære miljø påvirker den unges valg af strategi i forhold til håndteringen af dette forhold. Vores empiri peger her særligt på, at forældrene spiller en central rolle i forhold til at støtte den enkelte unge i denne balancering og kulturpendling.

Samlet set peger vores empiri på, at et udsat boligområde som Værebros Park rummer nogle forskellige dynamikker, der både har positive og negative konsekvenser i forhold til vores undersøgelsesgruppes reaktionsmønstre. Her peger det empiriske materiale på det sociale fællesskab, som flere af de interviewede beskriver, har en positiv indflydelse på undersøgelsesgruppens adfærd. Empirien viser i den forbindelse, at det sociale liv blandt andet har medført en tradition for frivilligt arbejde i området, samt at mange beboere hjælper hinanden og kommer hinanden ved, hvilket også gælder for de unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk. Denne dimension bidrager således i høj grad til en positiv adfærd hos vores undersøgelsesgruppe. Der er dog flere dynamikker, som vores empiri peger på, har en negativ indflydelse på vores undersøgelsesgruppes adfærd. Her fremhæves særligt den stemping, der er forbundet med at være bosat i et udsat boligområde samt den mulighed, der er for at danne primære grupperelationer, der bygger på kriminalitet eller afstandtagen til det omgivende samfund på baggrund af religiøsitet. Vores empiri peger ligeledes på, at andre forhold som undersøgelsesgruppens socioøkonomiske, kulturelle og etniske baggrund ligeledes påvirker og styrker de negative dynamikker, som vores speciale peger på, der findes i udsatte boligområder.

Metodekritik

Den kvalitative tilgang, som vi har gjort brug af i vores speciale, sigter på et bestemt problemfelt, som vi har ønsket at beskrive og forstå med det formål at belyse nogle sociale processer og handlemønstre hos en gruppe, der i øjeblikket fylder meget i både mediebildet og den politiske debat. I det følgende afsnit vil vi vurdere vores metode og i forlængelse deraf vores resultater. Vi vil basere vurderingen af metoden på, i hvilket omfang den har været i stand til at frembringe et empirisk materiale, som kan give en relevant, gyldig, dækkende og klar besvarelse af vores problemformulering (Riis i Jacobsen & Jensen, 2012: 346). Vi vil i afsnittet tage afsæt i de kvalitetskrav, som vi vurderer, der rimeligvis kan stilles til en kvalitativ undersøgelse som vores, der har haft til formål at give en beskrivelse af sociale problemstillinger, der kommer særligt til udtryk blandt gruppen af unge mænd med minoritetsetnisk baggrund i Værebros Park og efterfølgende forstå disse. Formålet med den beskrivende del af analysen har på den måde været at give et dybere indblik i karakteren af de udvalgte problemstillinger. I den forbindelse har vi lagt stor vægt på informanternes fortællinger og derudover inddraget sekundær empiri. I forhold til den teoretisk fortolkende del af analysen har formålet derimod været at forstå betydningen af de interviewedes oplevelser samt beskrivelserne i den sekundære empiri inden for en tilvalgt teoretisk ramme (Riis i Jacobsen & Jensen, 2012: 345-346). Vi tager i det følgende afsnit udgangspunkt i nogle generelle kvalitetskriterier, som der er udbredt enighed om. Grundlæggende handler det om, at fremstillingen skal være konsistent. Derudover har vi tilstræbt at skabe en gennemsigtig, motiveret og implementeret metodologisk procedure, hvilket vi har forsøgt at imødekomme ved, i metodeafsnittet i den første del af specialet, at tydeliggøre og begrunde vores arbejdsgang, projektdesign, indhentelse af det empiriske materiale og analysestrategi (Riis i Jacobsen & Jensen, 2012: 348). I det følgende afsnit vil vi vurdere to øvrige væsentlige kvalitetskriterier inden for den kvalitative forskning. I første omgang retter vi fokus på reliabiliteten og efterfølgende validiteten.

Reliabilitet

Vi har i metodeafsnittet under overskriften epistemologiske overvejelser forsøgt at præcisere, hvilken form for viden, vi søger frembragt i specialet, hvilket ligger i forlængelse af begrundelsen for valg af vores projektdesign og underbygger vores argumentation for vores resultater. Her tager vi afsæt i den del af den hermeneutiske tilgang, der er inspireret af fænomenologien, når vi forsøger at indhente vores interviewpersoners subjektive oplevelser og forståelser, og efterfølgende en renere hermeneutisk tilgang, når vi fortolker disse oplevelser og forståelser i en større teoretisk sammenhæng. Vores empiri kan på den baggrund ikke efterprøves. Vores resultater kan ikke reproducere på andre tidspunkter eller af andre forskere. Den reliabilitet vi har tilstræbt i specialet vedrører i stedet troværdighed og fokus på at modvirke vilkårlig subjektivitet. Dette har vi haft særligt fokus på i interviewsituationerne, hvor vi har forsøgt at skabe en åbenhed, der havde til formål at give vores informanter mulighed for at komme med udtalelser, der i så lille et omfang som muligt blev påvirket af os som interviewere samtidig med, at vi har haft fokus på, at informanterne forholdte sig til de overordnede temaer, der skulle sikre en besvarelse af vores undersøgelsesspørgsmål (Kvale & Brinkmann, 2009: 271-272). Vi er dog bevidste om, at den åbenhed, vi har tilstræbt i interviewsituationen, ikke er en garanti for, at vi frembringer resultater, der er i overensstemmelse med virkeligheden. Det er for eksempel ikke en mulighed at tage højde for usandheder eller forvrængede virkelighedsopfattelser hos den enkelte informant. Vi er da også klar over, at vi beskæftiger os med nogle kontroversielle emner, hvilket i høj grad kan påvirke informanternes udtalelser. Vi vurderer dog, at det er lykkedes os at komme relativt tæt på virkeligheden ved at tilbyde anonymitet og et sikkert miljø under interviewene samt ved at udfordre informanternes udtalelser i selve interviewsituationen, hvor vi har spurgt ind til det sagte fra forskellige vinkler.

Vi har via vores samlede interviewundersøgelse frembragt mange informationer, som peger i forskellige retninger. Vi har efterfølgende i forbindelse med databearbejdningen på den ene side tilstræbt at inddrage alle de relevante informationer, der kan kaste lys over vores problemfelt, og på den anden side filtrere irrelevante informationer fra. Vi har i den forbindelse forsøgt klart at

redegøre for, hvordan vores empiri, herunder de relevante informationer, er frembragt, systematiseret og fortolket. Derudover fremlægger vi i analysen længere ufortolkede citater, som er en relativt stor del af vores samlede empiriske materiale, hvilket giver et uzensureret indblik i vores informanternes oplevelser. På den måde bliver det muligt for læseren at vurdere, hvad det er, vi præcist analyserer ud fra (Riis i Jacobsen & Jensen, 2012: 352-353). Når det er sagt, bygger vores resultater dog fortsat på en kvalitativ interviewundersøgelse, der er karakteriseret ved, at informationerne indhentes fra mennesker og tolkes af mennesker, hvilket har naturlige konsekvenser for resultaterne, der i et vist omfang er præget af både informanternes og vores forventninger, fordomme og holdninger (Ibid. og Gilje & Grimen, 2002: 189). I forlængelse af dette skal den viden, vi ønsker at frembringe i specialet, heller ikke ses som endegyldige sandheder. Formålet er i stedet at forsøge at bidrage til en belysning af kompleksiteten af de problematikker, som unge mænd med anden etnisk baggrund end dansk, der er bosat i udsatte boligområder, oplever og derigennem bidrage til en politisk diskussion (Riis i Jacobsen & Jensen, 2012: 349-350).

Validitet

Til en diskussion af specialets validitet er det centrale kriterium vores konklusions gyldighed. Vores konklusion er empirisk baseret og bygger som beskrevet på en analysedel, der både er beskrivende, da den er udarbejdet på baggrund af vores informanternes udtalelser samt sekundær empiri. og fortolkende, når vi forsøger at sætte disse beskrivelser ind i en bredere teoretisk ramme (Riis i Jacobsen & Jensen, 2012: 357). Vores konklusion bygger således både på vores informanternes forståelser og erfaringer og anden empirisk materiale samt en fortolkning af disse, og konklusionen forsøger da også at besvare to forskellige undersøgelsesspørgsmål. Der må i forlængelse heraf stilles forskellige validitetskriterier til de to forskellige tilgange (Ibid.: 361). I forhold til den del af konklusionen, der bygger på den beskrivende del af analysen, kan der skelnes mellem retvisende og misvisende fremstillinger af det empiriske materiale. I forhold til dette har vi som beskrevet forsøgt at give de interviewede meget plads ved at gengive lange citater. På den måde lægger denne del af specialet sig

så tæt op af informanternes forståelser og erfaringer, som det er muligt uden at gengive alle interviewene i fuld længde. Graden af vores resultaters gyldighed afhænger i forhold til denne del af analysen og konklusionen, der trækker på den fænomenologisk inspirerede del af en hermeneutisk tilgang, også af det omfang, det har været muligt for os at skabe metodisk gennemsigtighed i forhold til vores indsamling af data (Ibid.: 363-363). I forhold til denne del har vi indledningsvis forsøgt at redegøre for vores interviewguide og overvejelser i forbindelse med denne samt for kilder til bias som for eksempel vores egen påvirkning af informanterne samt magtbalancen i de forskellige typer af interviews. Derudover kan det fremhæves som en svaghed i forhold til vores konklusions gyldighed, at vi beskæftiger os med to problemstillinger, som de interviewede ikke aktuelt er en aktiv del af. Der er således ingen af vores interviewpersoner, der - aktuelt - er indblandet i bandekriminalitet eller er medlem af en fundamentalistisk religiøs gruppe. Disse to grupperinger er meget lukkede miljøer, hvorfor det ikke har været muligt at finde nogen fra disse, der ønskede at stille op til en interviewundersøgelse. Vi mener dog også, at de interviewpersoner, der danner grundlag for vores empiriske materiale, kan bidrage til en belysning af vores problemformulering, da tre af informanterne tidligere har været en aktiv del af den banderelaterede kriminalitet i Værebros Park og to af informanterne tidligere har været en del af fundamentalistiske religiøse grupperinger i området, hvorfor de herigennem kan bidrage med et perspektiv set indefra. Dette anser vi derfor som en styrke i forhold til specialet, da denne dimension kan bidrage til nogle efterrationaliserede overvejelser, der bygger på personlige erfaringer. Vi er i den forbindelse klar over, at vi højst sandsynligt ville få nogle andre perspektiver frem, hvis det var lykkedes os at få interviews med unge mænd, der aktuelt er en del af disse to miljøer.

I forhold til den del af konklusionen, der bygger på den fortolkende del af analysen, kan der skelnes mellem faktiske og tilsyneladende årsager. I forhold til denne del, der er inspireret af en mere ren hermeneutisk tilgang, inddrager vi forskellige teoretiske perspektiver, hvilket bidrager til en sandsynliggørelse af konklusionen. I denne del af undersøgelsen er formålet at frembringe en samlende fortolkning, hvorfor validitetsspørgsmålet retter sig mod, hvorvidt

materialet fortolkes korrekt. I den forbindelse er det vigtigt at understrege, at fortolkningen i høj grad er præget af os som undersøgere, forfattere, observatører, interviewere og analytikere (Riis i Jacobsen & Jensen, 2012: 362-364). Vi vurderer, at et rimeligt kriterium for fortolkningen af vores datamateriale er dennes konsistens. Altså vores fortolkningsevne til at give teksten en sammenhængende mening. Vores empiriske materiale rummer som alt kvalitativt, sociologisk materiale mange plausible fortolkninger (Gilje & Grimen, 2002: 189). Vi har i vores fortolkning af de indsamlede interviews på den ene side vægtet de interviewedes udtalelser meget højt og på den anden side forsøgt at komme bag disse udtalelser ved at skelne mellem informanternes spontane erfaringer og deres efterrationaliserede holdninger. Dette har vi gjort ved, som vi har beskrevet i metodeafsnittet, at skelne mellem vurderende og deskriptive spørgsmål i vores interviewguide. Vi tager primært udgangspunkt i deskriptive spørgsmål i vores interviews, hvor vi som beskrevet spørger til handlinger, adfærd og aktiviteter for at få svar på erfaringer, følelser og oplevelser. På den måde har det efterfølgende været muligt at skelne mellem de interviewedes beskrivelser, der har dannet grundlag for analysen og deres vurdering af forskellige forhold (Riis i Jacobsen & Jensen, 2012: 354-365). Vi har på den måde forsøgt at balancere i forhold til forskellige faktorer. For eksempel har vi på den ene side forsøgt at komme tilstrækkelig tæt på vores informanter til at få indsigt i deres faktiske sociale liv men på den anden side at anlægge en analyserende distance (Ibid.). Vi har ligeledes tilstræbt at modvirke vilkårlig subjektivitet ved, som vi tidligere har nævnt, at udfordre informanternes udtalelser og spørge meget ind til disse. Dette har dog været en vanskelig opgave, da vi har bevæget os i et, for os, relativt ukendt felt, hvor vi ikke på forhånd har haft fuldt kendskab til handlemønstre, omgangsformer med mere, hvilket ville have kunnet kvalificere vores udfordrende spørgsmål. Vi har dog inden selve interviewsituationerne lavet et omfattende researcharbejde i forhold til problemfeltet generelt og Værebros Park i særdeleshed, hvilket gjorde os i stand til at forholde os kritisk til det sagte.

De interviewede fortæller om deres oplevelser og erfaringer. I den forbindelse spiller motiver, betingelser og mekanismer ind, som informanterne ikke er fuldt

ud bevidste om, eller som de ikke erkender over for sig selv eller andre. Der drages måske slutninger på et tyndt grundlag, eller de støtter sig måske til andres tolkninger af situationen. For at kunne afsløre eller komme bag sådanne forhold, kræver det en dokumentation, som har faktuel karakter. Det er på den ene side nødvendigt at komme tæt på informanterne for at forstå deres horisont, og på den anden side er dette ikke tilstrækkeligt til at udpege begrænsninger. Det er derfor nødvendigt at kunne betragte deres situation udefra. I den forbindelse har vi anvendt sekundær empiri til at sammenligne og underbygge de interviewedes udtalelser. Her har vi primært anvendt officielle dokumenter fra Gladsaxe Kommune, hvor der identificeres forskellige problemstillinger relateret til de interviewedes udsagn (Riis i Jacobsen & Jensen, 2012: 368).

Vi har som led i vores fortolkning inddraget relevant teori, der er udvalgt ud fra vores empiriske hovedfund. Ved at sætte vores empiriske fund ind i en teoretisk sammenhæng bliver det muligt at skabe en dybere forståelse af de udvalgte problemstillinger. Vi har med specialet ønsket at lade de unge mænd med minoritetsetnisk baggrunds udtalelser have en fremtrædende og uzensureret plads for på den måde at fremlægge deres perspektiv så tæt på deres egen forståelse som muligt. Herefter har vi ønsket at sætte disse udtalelser ind i en bredere teoretisk sammenhæng for på den måde at øge meningstilskrivningen og skabe en dybere forståelse.

Vores relevanskriterium i forhold til udvælgelse af teori bygger på teoriens evne til at forbinde undersøgelsens empiriske resultater med sekundær empiri, herunder anden sociologisk forskning og den anvendte teori, og på den måde påpege overensstemmelser og modsigelser (Riis i Jacobsen & Jensen, 2012: 371). I vores analyse og konklusion er der stor overensstemmelse mellem vores empiriske resultater og teorien, men vi er bevidste om, at dette ikke kan ses som et bevis på, at teorien udtrykker den korrekte fortolkning eller forklaring. Der kan være flere plausible teoretiske fortolkninger af vores resultater. Vi mener dog, at der med både vores primære teori og den supplerende teori frembringes en sammenhængende mening i vores righoldige empiriske materiale, der skaber en

sammenhængende fortolkning, som bidrager til en belysning af kompleksiteten af vores problemstilling.

Særlige udfordringer

Vi er i forbindelse med specialets startfase stødt ind i nogle udfordringer relateret til vores metodiske tilgang, som i et større omfang har påvirket arbejdsprocessen samt afgrænsningen af problemfeltet og tilblivelsen af problemformuleringen. Vi vil i det følgende redegøre for dette.

I undersøgelsesfasens begyndelse havde vi en meget eksplorativ tilgang til vores problemfelt. I den første periode var vi på besøg i forskellige udsatte boligområder for at forsøge at afklare særlige problematikker i de forskellige områder. Vi besøgte her Mjølnerparken, Tingbjerg og Værebros Park, hvor vi lavede længerevarende interviews med boligsociale medarbejdere. Vi fik på den måde skabt et omfattende empirisk materiale, der rummede mange og komplekse problemstillinger omhandlende flere forskellige grupper af mennesker. Vi forsøgte efterfølgende at afgrænse vores problemfelt og undersøgelsesgruppe men opdagede hurtigt, at dette var et meget tidskrævende og udfordrende arbejde, da der var mange emner og centrale problemstillinger at tage fat på i materialet. Det påvirkede ligeledes vores fokus væsentligt i den første del af projektperioden, hvor vores omfattende empiriske materiale hev os i forskellige retninger. Vores ønske var at tage udgangspunkt i en central problemstilling, der var aktuel for udsatte boligområder generelt, men som kom særligt til udtryk i et specifikt udsat boligområde, som vi kunne anvende som case-eksempel. Dette vurderer vi, lykkedes efter en længere periodes arbejde med det meget brede problemfelt, som overordnet var udsatte boligområder. Vores meget eksplorative tilgang blev langsomt mere og mere deduktiv, efter vi fik indkredset vores problemstilling og undersøgelsesgruppe. Vi anvendte på den måde den induktive tilgang som udgangspunkt for specialet, da vi ønskede at opnå et indgående kendskab til et område, som var relativt ukendt for os. Vi havde dog på forhånd kendskab til undersøgelser, politiske diskussioner og teoretiske perspektiver om udsatte boligområder, hvorfor vi naturligt havde nogle forforståelser og antagelser om området. Men de indledende interviews

gav os alligevel en viden om et område, som det ikke på forhånd havde været muligt for os at læse os til. Da det efter en længere periode lykkedes os at få udvalgt en central problemstilling og undersøgelsesgruppe, blev vores tilgang som sagt mere deduktiv, da vi nu havde afgrænset vores undersøgelsesområde, hvor der på forhånd var en del viden, empiri og teori, som vi tog udgangspunkt i. Den meget eksplorative tilgang, som vi anlagde indledningsvis i specialeforløbet, spændte på den ene side ben for os i projektets opstartsfase, da de mange problemstillinger i vores indsamlede empiri fjernede det overordnede fokus og gjorde det svært for os at vælge til og fra og på den måde få skabt en fokuseret problemformulering. På den anden side gav denne indledningsfase os en bred viden om udsatte boligområder, som vi senere kunne bruge som baggrundsviden i vores arbejde med de udvalgte problemstillinger og målgruppen.

Litteraturliste

- Balvig, Flemming** (2011), *Lovlydig ungdom*, Det kriminalpræventive Råd
- Bay, Joi & Drotner, Kirsten (red.)** (1986), *Ungdom, en stil, et liv: en bog om ungdomskulturer*, Tiderne skifter
- Becker, Howard S** (2005), *Outsidere*, 1. udgave, Hans Reitzels Forlag
- Børresen, Sølvi Karin** (2006) *Etniske minoriteters bosætning – Hvad viser forskning*, 1. udgave, Statens Byggeforskningsinstitut
- Christensen, Gunvor et. al.** (2010), *Boligsociale indsatser og huslejestøtte*, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd & Rambøll
- Christoffersen, Mogens Nygaard et al.** (2006), *Ungdomssociologi*, 2. udgave, Columbus
- Dahl, Karen Margrethe & Jakobsen, Vibeke** (2005), *Køn, Etnicitet og Barrierer for Integration*, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Damm, Anna Piil et al.** (2006), *En befolkning deler sig op?*, Rockwool Foundation Research Unit – Gyldendal
- Danmarks statistik** (december 2011), *Indvandrere i Danmark 2011*
- Ejrnæs, Morten & Guldager, Jens** (2010), *Helhedssyn og forklaring*, 1. udgave, Akademisk Forlag
- Ellerbæk, Lise & Høst, Anders** (2012), *Udlejningsredskaber i almennyttige boligområder*, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Gilje, Nils & Grimen, Harald** (2002), *Samfundsvidenskabernes forudsætninger – Indføring i samfundsvidenskabernes videnskabsfilosofi*, Hans Reitzels Forlag
- Gladsaxe Kommune** (august 2012), *Meddelelse til Økonomiudvalget - Ansøgning om tilskud efter § 17*
- Gladsaxe Kommune** (september 2012), *Styrket social balance i Værebros Park-Kortlægning af aktører og indsatser*
- Gladsaxe Kommune** (november 2010), *Værebros-området - Tiltag til påvirkning af beboersammensætningen i Værebros Park*
- Gladsaxe Kommune** (2008) *Radikaliseringsgruppen – Når du møder unge med ekstremistisk, voldelig eller truende adfærd*, Gladsaxe Kommune
- Gladsaxe Kommune** (november 2007), *Fleksibel udlejning - status og nye initiativer*
- Goffman, Erving** (1975), *Stigma*, kapitel 1, Gyldendal

Goffman, Erving (1963) *Stigma - notes on the management of spoiled identity*. New Jersey: Prentice-Hall Inc.

Humlum, Maria Knøth & Jensen, Torben Pilgaard (2010), *Frafald på de erhvervsfaglige uddannelser – Hvad karakteriserer de frafaldende unge?*, EUP Fastholdelse - AKF

Hummelgaard, Hansen og Husted, Leif (2001) *Social og etniske bestemt bosætning – årsager og konsekvenser*, 1. udgave, Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut

Højbjerg, Henriette (2004), *Hermeneutik*, side 309-347 i **Fuglsang, Lars og Bitsch, Olsen (red.)**, *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne*, 2. udgave, Roskilde Universitetsforlag

Jensen, Bent & Torben, Tranæs (2011), *Vi der bor i Danmark – Hvem er vi, og hvordan lever vi?* Rockwool Fondens Forskningsenhed

Jørgensen, Anja (2008), *Hermeneutik, fænomenologi og interaktionisme – tre sider af samme sag?* Side 221-244 i **Jacobsen, Michael Hviid og Pringle, Keith (red.)**, *At forstå det sociale*, Akademisk Forlag

Kvale, Steiner & Brinkmann, Svend (1997), *Interview – Introduktion til et håndværk*, 2. udgave, Hans Reitzels Forlag

Kvale, Steiner & Brinkmann, Svend (2009), *Interview – Introduktion til et håndværk*, Hans Reitzels Forlag

Kyvsgaard, Britta et. al., (2005), *Undersøgelse og Anbefalinger Vedrørende Etniske Minoriteter i Kriminalforsorgen*, Justitsministeriet

Kühle, Lene & Lindekilde, Lasse (2010) *Radicalization among Young Muslims in Aarhus*, Center for Forskning i Islamisme og Radikaliseringsprocesser

Larsen, Ann Kristin (2007), *En enklere metode*, Akademisk Forlag

Lindekilde, Lasse (2010) *Forebyggelse af radikaliserings, miskendelse og muslimsk minoritetsidentitet*, Tidsskrift for Islamforskning – Islam og minoriteter, nr. 2 - 2010

Merton, R. K. (1968): *Social Theory and Social Structure*. New York: The Free Press

Mikkelsen, Flemming (2001), *Integrationens paradoks*, Catinét

Mørck, Yvonne (1998), *Bindestregsdanskere – Fortællinger om køn, generationer og etnicitet kapitel 4*, Forlaget Sociologi

Pedersen, Kirsten Bransholm & Nielsen, Lise Drewes (2001), *Kvalitative metoder – fra metateori til markarbejde*, Roskilde Universitetsforlag

Petersen, Anders (2011), *Selvet*, 1. udgave, Hans Reitzels Forlag

Regeringsgrundlag (1998), *Godt på vej – Danmark i det 21. århundrede*, Regeringen

Regeringen (2001), *Regerings strategi mod ghettosering*, Regeringen

Regeringen (2004), *Regeringens strategi mod ghettosering*, Regeringen

Regeringen (oktober 2010), *Ghettoen tilbage til samfundet – Et opgør med parallelsamfund i Danmark*, Regeringen

Regeringen (oktober 2011), *Et Danmark der står sammen*, Regeringen

Riis, Ole (2012) *Kvalitet i kvalitative studier*, side 345 til 373 i **Jacobsen, Michael Hviid & Jensen, Qvotrup, Sune** *Kvalitative udfordringer*, Hans Reitzels Forlag

Schultz Larsen, Troels (2011), *Med Wacquant i det ghettopolitiske felt*, DANSK SOCIOLOGI. Nr. 1/22.

Sernhede, Ove (2002), *Alienation is My Nation*, Ordfront Förlag

Skytte, Marianne (2004), *Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde*, Hans Reitzels Forlag

Sutherland, E. H. (2011): *Learning to be Deviant*, s. 155 - 169 i: **Rubington & Weinberg (eds.)** *The Study of Social Problems*. Oxford University Press

Trost, Jan & Jeremiassen, Lise (2010), *Interview i praksis*, Hans Reitzels Forlag

Vilstrup, Kasper (2001), *Ja, nej ved ikke*, Samfundslitteratur

Wacquant, Loïs (2010) *Urban Outcasts – A Comparative Sociology of Advanced Marginality*, Polity Press

Waquant, Loïs & Troels, Schultz Larsen (2007) *Ghettoer og anti-ghettoer – En diagnostik af den nye urbane fattigdom*, Tidsskrift for kultur- og samfundsvidenskab Nr. 2 2008

Wellendorf, Rie & Cakmak, Metin (2007), *Gadedrenge – Yngre minoritets drenge i Gadebilledet og deres møde med politiet*, Center for Ungdomsforskning

Østergaard Møller, Simon (2009), *Etnisk stigmatisering og Outsideridentitet i Danmark*, side 33-59 i **Larsen, Jørgen Elm og Mortensen, Nils (red.)**, *Udenfor eller indenfor – Sociale marginaliseringsprocessers mangfoldighed*, København, Hans Reitzels Forlag

Links

Andersen, Frederik Bjerre (14. juli 2012), *Kort: Her er ghettoerne – og næsten ghettoerne*, dr.dk:

<http://www.dr.dk/Nyheder/Indland/2012/07/14/114231.htm>

Offentliggørelse af ghettoliste 2011:

<http://www.bl.dk/media/1158507/Ghettoliste.pdf>

Offentliggørelse af ghettoliste 2012:

http://www.sm.dk/data/Dokumentertilnyheder/2011/ghettoo%C3%A5der_pr_1_januar.pdf

Offentliggørelse af ghettoliste 2013:

http://mbbl.dk/sites/mbblv2.omega.oitudv.dk/files/dokumenter/Almbo/liste_ov_er_saerligt_udsatte_boligomraader_pr_1_okt_2012.pdf

Hertig, Torsten (2. november 2010), *Unge indvandrere radikaliseres*, Altinget.dk:

<http://www.alinget.dk/artikel/2010-11-2-unge-indvandrere-radikaliseres>

Kristensen, Marie (21. februar 2013), *Brødskov kaldt i samråd om skyderi*, dr.dk:

<http://www.dr.dk/P4/Kbh/Nyheder/Koebenhavn/2013/02/21/083935.htm>

Københavns Politis hjemmeside:

https://www.politi.dk/Koebenhavn/da/lokalnyt/Kampagner/visitationszone_januar13.htm

https://www.politi.dk/Vestegnen/da/lokalnyt/Nyheder/K10_visitationszone_forlaengelse_250213.htm

Lyall, Tyson W. (6. august 2012), *Lange udsigter for en ny ghetto-liste*, Altinget.dk:

<http://www.alinget.dk/artikel/122887-lange-udsigter-for-ny-ghetto-liste>

PET (2012), *Radikalisering og terror*, Center for Terroranalyse:

https://www.pet.dk/CTA/~media/CTA/Radikalisering_og_terror.ashx

Politiets Fagforbund (2013), *2013: Fokus på rocker- og bandekriminalitet, fodbold og globalisering*, dansk-politi.dk:

<http://www.dansk-politi.dk/Page-635.aspx?ProductID=PROD3075>

Pressemeddelelse – Rigspolitiet (2013):

<http://www.mynewsdesk.com/dk/pressroom/rigspolitiet/pressrelease/view/kriminaliteten-falder-i-de-saerligt-udsatte-boligomraader-835472>

Sloth, Lykke Søs (14. juli 2012), *Danmark på vej mod flere ghettoer*, BT.dk:

<http://www.bt.dk/danmark/danmark-paa-vej-mod-flere-ghettoer>

Wolfhagen, Rune (19. oktober 2011), *R-SF: Etnicitet skal ikke længere definere en ghetto*, Information.dk:

<http://www.information.dk/282583>